

Az USA gazdasága

Pozícióvesztés

Átfogó vizsgálat folyik az Egyesült Államokban azon okok feltárására, amelyek az amerikai áruk versenyképességének csökkenéséhez vezettek a világpiacra, s végső soron nagymértékben felelősek a külkereskedelmi mérleg *krónikus hiányának* kialakulásáért. A gazdaságkutató intézetek véleménye szerint az amerikai árucikkek versenyképességének csökkenésében jelentős szerepet játszik a *kutatásra és fejlesztésre fordított kiadások növekedési* dinamizmusában bekövetkezett törés. Noha még mindig az USA-ban a legmagasabbak a világon a K+F kiadások abszolút értékben, az elmúlt két év statisztikái már lassúbb növekedésről tanúskodnak.

A jelenség háttere

A hetvenes évek második felétől 1984-ig az amerikai vállalatok jövedelmük 12-14 százalékát fordították évente kutatásra és fejlesztésre. 1985-ben és tavaly ez a részarány 10 százalékra csökkent. Tavaly az amerikai cégek 51 milliárd dollárt költöttek kutatásra és fejlesztésre, a költségvetés pedig 14 milliárd dollárt biztosított erre a célra. A K+F kiadások részaránya a bruttó társadalmi termékben az USA-ban körülbelül nem haladta meg a 2,5 százalékot, miközben Japánban, az NSZK-ban és még néhány versenytárs országban *magasabb volt* 3 százaléknál.

A Standard and Poors intézet adatai szerint 1986-ban az amerikai cégek K+F listáját a General Motors vezette 4,2 milliárd dollárral. A Ford — amelynek bevétele hat évtized óta tavaly haladta meg a GM-ét, 2,3 milliárd dolláros ráfordítással a harmadik helyre került. A két autóiipari óriáscég között, a lista második helyén az IBM áll 4 milliárd dollárral. A „milliárdos” vállalatok között található még az AT and T. távközlési társaság, a General Electric, a Du Pont, valamint az Eastman Kodak.

Érdekes képet mutat az egyes iparágak K+F-re fordított kiadásainak alakulása, jelezve az ágazatok konjunktúrális helyzetét. 1986-ban az előző évhez képest 21 százalékkal növelték kutatási és fejlesztési kiadásukat a *repülőgépek és űrkutatási eszközök* gyártásával foglalkozó vállalatok. Az ágazatban vezető helyet elfoglaló 14 cég összesen 3,6 milliárd dollárt fordított erre a célra. A kiadások ugrásszerű növekedése alátámasztja azt a kormányjelentést, mely szerint 1986-ban az amerikai ipar húzóágazata a repülőgépgyártás volt. (Érdemes megjegyezni,

hogy az ágazat K+F kiadásai 1985-ben még 2 százalékkal csökkentek az előző évihez képest.)

Számottevően növelték fejlesztési kiadásukat — összességében 16 százalékkal — a félvezetők, az elektronikai berendezések, valamint a számítógépek gyártásával foglalkozó vállalatok. Az elektronikai ágazat összesen 8 milliárd dollárt költött kutatásra, valamint szolgáltatás- és termékfejlesztésre. Ez az ágazat tavaly meglehetősen kedvezőtlen konjunktúrával volt kénytelen számolni, elsősorban a lanya belföldi kereslet, valamint a növekvő importverseny miatt. Az iparág vállalatait tömörítő szakmai egyesülés véleménye szerint az elektronikai cégek éppen *versenyképességük megtartása és a külföldi konkurencia visszaszorítása érdekében* bővítették K+F kiadásukat a lanya üzletmenet közepette.

A kutatás szerepe

Az amerikai gazdaságban ugyancsak húzó-iparágnak számít a gyógyszergyártás és a biotechnika. Ez az ágazat tavaly 17 százalékkal bővítette K+F ráfordításait az előző esztendőhöz képest. A nagy gyógyszergyárak mellett jövedelmükhöz képest különösen sokat ruházott be erre a célra az Egyesült Államok biotechnikai iparának két jólismert cége, a Genentech, valamint a Cetus Corp. Az előrejelzések szerint a következő években a gyógyszergyártási ágazatban *bővülnek majd legdinamikusabban a kutatásra és fejlesztésre fordított költségek*, miután a gyógyszergyárak érdekeltsége egyre növekszik a biotechnikában.

Az amerikai közgazdászok a tavalyi évre vonatkozóan is elkészítették az úgynevezett negatív listát, amely azokat az ágazatokat öleli fel, amelyek K+F kiadásai az előző esztendőhöz képest csökkentek. Az energetikai ágazat 11, az acélipar pedig ugyancsak 11 százalékkal mérsékelte kiadásait. Az utóbbi iparág már hosszabb ideje az úgynevezett válságiparágak sorába tartozik, az energetikai ágazat korábbi kedvező konjunktúráját pedig a kőolaj árának tavalyi *jelentős csökkenése* szakította meg. Ugyancsak súlyos gondokkal küszködik évek óta az USA textilipara, amely tavaly 8 százalékkal fogta vissza a K+F kiadásait. Hét százalékos volt a csökkenés a mezőgazdasági gépgyártásban: ez az ágazat az elhúzóó amerikai agrárválság hatására 1984 óta értékesítési nehézségekkel és kényszerű termelés-csökkenéssel küszködik.

Az iparkutató intézet év eleji országos felmérése szerint az amerikai vállalatok idén *csak 1-3 százalékkal növelik kutatásra és fejlesztésre fordított kiadásukat*. Ezeknek a kiadásoknak az értékét már számottevően mérsékli a felélénkülő infláció. (A várakozások szerint 1987-ben az infláció az USA-ban eléri majd az 5 százalékot a tavalyi 1,9 százalékkal szemben.)

A dollárgyengülés elárulja

Az amerikai vállalatok idei lanya K+F kiadási tevékenysége a vállalati szakemberek véleménye szerint szorosan összefügg a beruházásra fordított összegek növekedési ütemének lelassulásával, valamint a profitok alacsony növekedésével. A kitermelő és feldolgozó iparágak döntő többsége idén is kedvezőtlen bel- és külföldi konjunktúrával számol, s ezzel magyarázza a K+F ráfordítások alig észrevehető bővülését. A független gazdaságkutató intézetek viszont éppen arra hívják fel a vállalatok figyelmét, hogy a kutatási és fejlesztési kiadásokat a lanya üzletmenet idején tanácsos növelni. Ennek révén ugyanis élenkíthető az iparági konjunktúra *új termékek megjelentetésével*, s egyúttal biztosított a piaci részesedés megtartása a külföldi versenytársakkal szemben.

Tavaly, az amerikai külkereskedelmi mérleg hiánya minden korábbi rekordot *megdöntött*, értéke elérte a 17 milliárd dollárt. A dollár további értékvesztése sem nyújtott elegendő támogatást az amerikai export számottevő fokozásához, s az előrejelzések szerint az *idei deficit 10-15 milliárd dollárral marad csak el a tavalyitól*. A hiány mérséklését elsősorban az import csökkenése és nem az export növekedése idézi majd elő. Az amerikai dollár 1985 februárja óta mintegy 50 százalékkal gyengült a vezető nyugati valutákkal szemben, a remélt exportboom azonban még várat magára. Az USA közgazdászainak többsége egyetért abban, hogy a világ-gazdasági konjunktúrális tényezők mellett, az *okok elsősorban az amerikai termékek versenyképességében keresendők*. A termelékenység és a költségek alakulásában, s egyéb tényezők mellett nem utolsó sorban a K+F kiadások arányának visszaesésében. Véleményük szerint amennyiben a K+F kiadások rövid időn belül nem indulnak ismét dinamikus növekedésnek, az amerikai ipar újabb területeken lesz kénytelen *elvesztetni* elsőbbségét.

Gara Szabolcs

Tanácskozás a Parlamentben

A jogalkotásról és a jogpropagandáról

Tegnap ülést tartott a Parlamentben a jogpropagandát koordináló bizottság. Az ülés egyik fő napirendi pontja a jogalkotásról készülő törvény néhány elvi kérdésének megvitatása volt. Erről a témakörrel a közelmúltban lapunknak részletes nyilatkozatot adott dr. Markója Imre igazságügy-miniszter, aki egyúttal jelezte azt is, hogy a készülő jogszabályt széles körű szakmai és társadalmi vitákon vitatják meg, mielőtt az a törvényhozó testület elé kerülne. Ezen szakmai viták sorába tartozik a koordinációs bizottság tegnapi tanácskozása is, ahol dr. László Jenő, az Igazságügyi Minisztérium főosztályvezetője elmondta, hogy a jogrendszerünkben hosszú évek folyamán fölgülemlett fogyatékoságok, hiányosságok teszik szükségessé a jogalkotás törvényszintű szabályozását. Utalt egyebek között olyan sokat vitatott kérdésre, mint a jogi túlszabályozás, amelynek nem is elsősorban a mennyiségi oldalát kifogásolta, hanem azt, hogy sokszor jogi eszközökkel szabályoznak olyan életviszonyokat is — például gazdasági folyamatokat —, amelyeknek meg lenne a saját normarendszerük.

A jogpropagandát koordináló bizottság a továbbiakban meghallgatta a Zala megyei bizottság elnökének a beszámolóját az ott folyó jogpolitikai propagandamunkáról. Egy ér-

dekes adalék ebből a beszámolóból: az utóbbi években rendkívüli mértékben megnövekedett az érdeklődés a jogszolgáltatások iránt, ami a bizottság elnöke szerint összefüggésben van a nehezedő gazdasági körülményekkel. Az egyik kisvárosban készített felmérés szerint a jogi tanácsadásokon megjelenőknek több mint a fele nyugdíjas...

Az ülésen ezt követően Dalos Vilmos, a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó igazgatója tájékoztatást adott arról, hogy „A jogtudomány magyar klasszikusai” címmel új reprint-sorozat jelenik meg a kiadó gondozásában. A sorozathoz az ötletet a néhány évvel ezelőtt megindult, Társadalomtudományok magyar klasszikusai című kiadvány sikere adta. Az első kötet — Deák Ferenc: Adalékok című munkája — már megjelent, s a jövőben folyamatosan várható a főként múlt századi magyar közéleti szerzők munkáinak közzétételé. Ami lehetővé teszi, hogy a jelen és a jövő jogásznemzedéke hozzáférjen ezekhez, a napjainkban nehezen megszerzhető szellemi kincsekhez.

A tegnapi tanácskozáson az említett témakörök mellett Németh Jenő, a koordináló bizottság elnöke tájékoztatást adott a készülő adóreformmal kapcsolatos propaganda főbb elvi kérdéseiről.

(erdélyi)

Koreai szolidaritási hónap

A koreai néppel vállalt nemzetközi szolidaritás hónapja alkalmából Ju Jong Gol, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövete tegnap sajtótájékoztatót tartott a KNDK diplomáciai képviselőjénél.

A nagykövet a 37 évvel ezelőtt kirobbant koreai háború eseményeit felelevenítve emlékeztetett a koreai nép helytállására az agresszorok ellen vívott harcokban.

A félszigeten kialakult jelenlegi helyzetet értékelve felhívta a figyelmet arra, hogy a KNDK már több javaslatot terjesztett elő a haza önálló, békés egyesítése érdekében, ezekre azonban a dél-koreai rezsim mind ez ideig nem adott érdemi választ. Ju Jong Gol végezetül beszélt a Dél-Koreában kialakult feszült politikai légkör okairól, következményeiről. (MTI)

Lakótelep időseknek

Salgótarján északi részén, a három oldalról erdővel övezett 6,5 hektáros Vadaskerten új lakótelepet építenek időskorúak számára.

Az a feladat, hogy az idősek életmódjuknak, egészségi állapotuknak megfelelő komplett lakóegységet kapjanak, amely változatos lakókörülményekkel, to-

vább egészségügyi, kereskedelmi, sport- és kulturális szolgáltatásokkal gondoskodik igényes ellátásukról. Az aktív dolgozóktól nem különítik el a nyugdíjasokat, akik közül ugyancsak sokan igyekeznek egy kis különkeresethez jutni. (MTI)

Kötvény – csatornarekonstrukcióhoz

Tudósítónktól.

A csatornarendszer átfogó rekonstrukciója keretében Győrött 1990-ig össze kell kötni a bel- és a nádorvárosi szennyvíz-áttemelőket. Az ezzel járó csatornázási munkák várható költsége meghaladja a 130 millió forintot. Ehhez a beruházáshoz — amely

hangzott — kötvénykibocsátásával kívánnak gondoskodni.

Az elképzelés szerint a kötvény ötéves lejáratú időtartammal, a belföldi magánszemélyek által vásárolható szabadon átruházható formában 30 millió forintot névértékben kerül kibocsátásra. Törlesztése két egyenlő

KÖZÉLET-

Czinege Lajos fogadta a lengyel katonai küldöttséget

Czinege Lajos, miniszterelnök-helyettes szerdán a Parlamentben fogadta Tadeusz Tuczapiski vezéredest, a hazánkban tartózkodó lengyel katonai küldöttség vezetőjét. Jelen volt Trombitás Dezső vezérőrnagy, a Minisztertanács Honvédelmi Bizottságának titkára.

Magyar—bolgár baráti találkozó

A magyar—bolgár diplomáciai kapcsolatok újrafelvetelének 40. évfordulója alkalmából Venelin Kocev, a Bolgár Népköztársaság budapesti nagykövete szerdán baráti találkozót rendezett a rezidencián. A találkozón részt vett Várkonyi Péter külügyminiszter és Ószi István, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője.

Elutazott hazánkban Sanni Abacha

Szerdán elutazott Budapestről Sanni Abacha vezérőrnagy, a nigériai szárazföldi haderők vezérkari főnöke, a fegyveres erők irányító tanácsának tagja, aki négy napos hivatalos, baráti látogatást tett hazánkban. Sanni Abacha tárgyalásokat folytatott vendéglátójával, Pacsek József altábornaggal, az MN vezérkari főnökével, miniszterhelyettesrel; meglátogatta a néphadsereg tatai magasabb egységét, s látogatást tett a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolán. A nigériai vendéget fogadta Kárpáti Ferenc vezéredest, honvédelmi miniszter. Magyarországi látogatása során Sanni Abacha vezérőrnagyot fogadta Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke.

Fejlődő kapcsolatok

Magyar—ausztrál keres

A Magyar—Ausztrál Gazdasági Vegyes Bizottság június 22. és 24. között tartotta hatodik ülését Budapesten. Az ausztrál küldöttséget W. Fitzgerald kereskedelmi államtitkár, a magyar delegációt Melega Tibor külkereskedelmi miniszterhelyettes vezette.

A vegyes bizottság áttekintette a kétoldalú kapcsolatok alakulását, és megállapította, hogy Marjai József miniszterelnök-helyettes tavalyi ausztráliai tárgyalásai nyomán mind a hatósági, mind pedig a vállalati kapcsolatok élénkültek, érezhetően nőtt a két országban az egymás iránti érdeklődés. Ez kifejezésre jut abban is, hogy a vegyes bizottsági tárgyalásokkal egy időben a Magyar Kereskedelmi Kamara közreműködésével 14 ausztrál vállalat képviselője folytatott üzleti megbeszéléseket magyar vállalatok vezetőivel.

A tárgyalásokon a két fél a gazdasági kapcsolatok továbbfejlesztésének lehetőségeit elsősorban a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, magyar gépipari berendezések (elsősorban vasúti és közúti járművek és

Közművelődési Tan

A Közművelődési Tanács Konzultatív Testülete szerdán ülést tartott a Művelődési Minisztériumban. A testület tagjai megü-

NAGYMENŐ ÜZLETÁG

„Vasálás” a szépségfarmon

Az Egyesült Államok orvosi kamarájának statisztikai kimutatása szerint a dokortársadalom legjobban kereső rétegét a *plasztikai sebészek népes hada* alkotja. Nem véletlen, hogy a *legtöbb amerikai hajadon álma egy plasztikai sebész férj a New York-i Park Avenue-ről*: a tizenkétmillió nagyváros e patinás sugárútján tartják fenn méregdrága rendelőiket ugyanis az USA „nagy-menő” sebészei, akik *messés jövedelemre tesznek szert a ráncok felvarrásából, az orr újraformálásából, a fölösleges zsírpárnák eltávolításából, valamint a keblek „átalakításából”.*

SZÁMÍTÓGÉPES ORROK

Az amerikai betegségbiztosítás különböző formáinak közös vonása, hogy az úgynevezett szépsézetű műtétek, beavatkozások árából *egy centet sem térítenek*. A fitos orra vágyó hölgyeknek, a ráncaiktól ideglegesen megszabadulni vágyó nőknek és férfiaknak *mélyen a zsebükbe kell nyúlniuk* az orvosok honorálásáért. Aki megengedheti magának, az 3-5 ezer dollárt szerköl le ráncai felvarrásáért, de egy „új” orrot sem faragnak meg kétezer dollár alatt.

A televíziós állomások hirdetési műsoraiban előkelő helyet foglalnak el a *plasztikai sebészek reklámjai*. Szinte félóránként kínálják szolgáltatásaikat igencsak csábító módon. Egymás után jelennek meg a képernyőn a páciensek képei műtét előtt és után. S a sebészkés valóban csodát művel: *fiatalít, megváltoztatja az arcbendőzést, eltünteti a „mentőv” zsírpárnáit*. A doktorok ingyenes konzultációt ajánlanak, amelynek keretében

számítógép segítségével választják ki a leendő páciensek az orvossal együtt, *jövendő arcukat, alakjukat*. S amennyiben a meggyőzés sikeres volt, valamint rendelkezésre áll a műtét-hez szükséges pénz, az átalakulásra vágyók eltűnnek néhány hétre a nyilvánosság elől. Valamelyik magánklinikán „szabják át” arcukat, testüket, s általában szenvedésekkel teli két-három hét után újjászületve (?) térnek vissza családjuk, rokonaik, ismerőseik körébe. A plasztikai sebészek pedig biztosak lehetnek abban, hogy pácienseik nagyobbik része néhány éven belül újra felkeresi rendelőjüket, *hiszen a természet, a biológia folyamatait megállítani nem lehet...*

Színésznők és színészek, énekesek és televíziós személyiségek, unatkozó és az örök ifjúságra vágyó miliomosfeleségek köréből kerül ki a plasztikai sebészek pácienseinek döntő hányada. Szinte mindennapos jelenség az amerikai televízióban, hogy *egy-egy időszűd sztár néhány hét szünet után „kisimulva” jelenik meg a képernyőn*. Elizabeth Taylor „újjászületése” is egy szépségfarm büszkesége, ahol az 53 éves filmszínésznőt „babásra vették”: ötméteres távolságból nem tűnik többnek 35 évesnél, a tökéletes alak, az alabástrom bőr orvosi és a művésznő akaratának dicséretére válik. Csakúgy, mint az egyik legismertebb amerikai tévériporternő, *Barbara Walters* arcának, bőrének megfiatalítása, kivasalása. De félre a roszmájúsággal, a *plasztikai sebészet az Egyesült Államokban amellet, hogy kiváló üzlet, igen fejlett és korszerű ága az orvostudománynak*. A világ minden részéről érkeznek orvosok az USA-ba a

plasztikai sebészet új módszereinek elsajátítására, tanulmányozására.

MEXIKÓI VERSENYTÁRSÁK

S miközben a több ezer plasztikai sebész évi jövedelme nemigen marad el a félmillió dollártól, mind nagyobb figyelmet kell fordítaniuk a *szomszédos Mexikóban kibontakozó konkurenciára*. Miután az Egyesült Államok és Mexikó árszínvonala között meglehetősen nagy a különbség, az amerikaiak szívesen ruccannak át a déli szomszédhoz az olcsó szolgáltatások igénybevételére. A bevásárlóturizmus mellett mindinkább teret hódít a *mexikói optikai, plasztikai sebészeti és fogorvosi szolgáltatások megvásárlása*. Az amerikai határhoz közel fekvő Tijuánában például kétezer orvos és 1700 fogorvos áll az amerikaiak rendelkezésére. Los Angelesből, San Franciscóból, de az USA más részeiből is tömegesen érkeznek Tijuánába és a 2000 kilométeres közös határ más városaiba az *amerikaiaknál lényegesen olcsóbb és csaknem azonos minőségű orvosi beavatkozásra vágyók*.

Számítások szerint a mexikói plasztikai sebészek 60 százalékkal dolgoznak olcsóbban amerikai kollégáiknál, s ugyanez mondható el a fogorvosokról is. A mexikói orvosok ma még nem jelentenek komoly veszélyt az amerikai orvostársadalom üzletmenetére, *de szakértők véleménye szerint néhány év múlva már jócskán érezheti majd hatását jövedelmük alakulásában a déli konkurencia*.

Mexikóban egyébként — az amerikai gyógyszergyárak nem kis bosszúságára — számos olyan medicina

megvásárolható recept nélkül, amelyek forgalmazását az USA illetékes hatóságai otthon nem engedélyezték. A *Redotex* nevű fogyókúra „csodagyógyszert” például nem engedélyezték forgalmazásra az Egyesült Államokban, a *mexikói patikákban, illatszertárakban viszont amerikaiak ezrei vásárolják meg naponta*. Az USA gyógyszerhatósága például hatástalannak minősítette (ezért nem is adta meg a forgalmazási engedélyt) az egyik AIDS-ellenes készítményt, de a „gyógyszer” Mexikóban minden további nélkül megvásárolható. Ezek után nem kétséges, hogy a minden fűszálba — érthető módon — kapaszkodó AIDS-es betegek nagy tömegben keresik fel az Egyesült Államokból a mexikói gyógyszer-tár-zárándokhelyeket.

VÍZI AEROBIC

New York és a többi amerikai nagyváros plasztikai sebészeinek az erősödő mexikói verseny ellenére nem kell tartaniuk a tönkremenéstől. Az amerikai frott és elektronikus sajtóban évek óta nagy kampány folyik az egészséges életmód, a kisportolt alak, a jó fizikumú kondíció, valamint a kellemes megjelenés érdekében. *Tíz-ezrek gazdagodnak meg az egészségbizniszen, hiszen az amerikai nők és férfiak többsége rendszeresen kocog, hetente két alkalommal izzasztja és fogyasztja magát tornatermekben és az úgynevezett fitness centerekben*. Mit sem vesztett népszerűségéből az évek során az aerobics, sőt megjelent az új divatórület, a *vízi aerobics*. S miközben keservesen apadnak az évek során felzedett többletkilók, mind többen kacérkodnak arc-és nyakbőrük regenerálásának gondolatával. Az egyik amerikai egészségügyi újság felmérése szerint az ötvenen túli hölgyek *egy jelentős része gyűjti titokban a pénzt, hogy egy napon új külsővel lépje meg környezetét*.

borze helyett. — 15.00: Tigris. — 15.45: Bemutató. Komoly zenei újdonságainkból. — 17.00: Olasz madrigálok. — 17.20: Herbert von Karajan vezényli a Berlini Filharmonikus Zenekart. — 18.32: A nápolyi dal száz esztendeje. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: Anneliese Rothenberger és Renato Bruson operafelvételeiből. — 19.30: Kamarazene. — 20.33: Minden-napi irodalmunk. — 21.03: Zene-kari muzsika. — 22.10: Rock-pódium. — 22.40: Az étheren át... — 23.30: Hírek. Időjárás.

Július 5., vasárnap

KOSSUTH:

6.00-7.30: Jó reggelt! — 7.30: „Földadta sors”. Az igazság stációi. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Sporthírek. — 9.10: Öt kontinens hét napja. — 9.25: Énekszóval, muzsikával. — 9.00: Neveletlenek. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Edes anyanyelvünk. — 10.10: A világíra gyöngyszemei. — 10.20: Örökzöld dallamok. — 11.00: Gondolat-Jel. A Rádió kulturális hetilapja. — 12.00: Déli Krónika. Sport. — 12.15: Harminc perc alatt a Föld körül. Nemzetközi magazin. — 12.45: Időhúzó. — 12.55: Népdalkörök pódiuma. — 13.20: Mit üzen a Rádió? — 14.00: Hírek. Időjárás. — 14.10: Művészlemezek. — 15.04: Ilyes Gyula műveiből. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Arturo Toscanini vezényli az NBC szimfonikus zenekarát. — 17.00: Értékmegegyezés. Vakáció, vendégség. — 17.30: Komoly zenei lemezlovas. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.30: Hírek. Időjárás. — 18.40: Gárdonyi Géza: A lámpás. Miért szeretem? — 19.40: Népdalfeldolgozások. — 20.11: Barátaink: a költők. — 20.26: Rossini: A sevillai borbély. Kétfelvonásos opera. — Közben 22.00: Hírek. Időjárás. Tó-tó. — 22.10: Sporthíradó. — 23.15: Venezuelai népi dallamok. — 23.30: Brahms: C-dúr trió. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15-4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

6.00: Dallamoktól. — 7.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 7.05: A református egyház fél-órása. — 7.35: Vasárnapi orgonamuzsika. — 7.52: Torna. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: A fehér elefánt. Márkus László szerepeiből. Horgas Béla meséjéteka. — 8.54: Muzsikáló természet. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.10: Magnó-sok, figyelem! — 9.50: Volt egyszer egy varieté. — 11.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 11.05: Reklám. — 11.10: Vasár-napi koktél. — 12.00: Reklám. — 12.03: Jó ebédhez szól a nó-ta. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Mikrofon-próba. — 13.45: Időjárás- és vizátlásjelentés. — 14.00: Szer-pentin. Az ismeretterjesztő szerkesztőség órája. — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 15.05: Táskarádió. — 16.00: Pop-tarisznya. — 21.00: Hírek. Idő-járás. Útközben. — 21.05: Tár-salgó. — 22.30: Sikerlemez-ek CD-n. — 23.00: Hírek. Időjárás.

6 Esti Hírlap

1987. július 4., szombat

Uzenet a jövőből. Mézga család rajzfilmsorozat. 11. rész: Mag-lak (ism.) — 19.10: Esti mese. — 19.20: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Vers — mindenkinék. Villon: Ellentétek (Szabó Lőrinc fordítása) — 20.05: Walter Matthau-sorozat. Hajtsza a föld alatt (1974) — 21.40: Régi magyar tánemuzsika. Bengráf József: Négy magyar tánc. — 21.45: Hírhatár. — 22.15: Roxinpadon a Dolly Roll. A Kertészeti Egyetem Klubjában rendezett június 4-i koncert ismétlése. — 23.00: Hír-adó 2.

2. MŰSOR:

14.40: Képűjság. — 14.45: Ma-film-magazin. — 14.55: Angol nemzetközi tenisz bajnokság. Női egyes döntő. Férfi és női páros döntő. Közvetítés Wim-bledonból. — Kb. 20.30: Sztárok koncerten: Caterina Valente. NDK zenés film. — 21.55: Száz híres festmény. Külföldi mű-zeumok gyűjteményeiből. Tie-polo: Az erény diadala. Angol rövidfilm. — 21.35: Képűjság.

VASÁRNAP

9.00: Tévétorna gyerekeknek. — 9.05: Kerek világ. — 9.20: A Topkapi szeráj. NSZK ismer-terjesztő film. — 9.50: Lábus postás. Csehszlovák játékfilm-sorozat. III.1. rész: A nagy csomag (ism.) — 10.25: 80 nap alatt a Föld körül Willy Fog-gal. Spanyol rajzfilmsorozat. XXVI.2. rész: Az indulás (ism.) — 10.50: A cirkusz pillanatai. Francia film. — 11.45: Hírek. — 15.15: A Közösségszolgálat tá-jékoztatója. — 15.20: Betűreklám. — 15.25: Legyen a vendé-gem! Rátonyi Róbert műsora. — 16.00: Szép volt fiúk... Pus-kás „Öcsi”. Magyar dokumen-tumfilm. — 16.55: Képűjság. — 17.00: Reklám. — 17.05: Delta. Tudományos híradó. — 17.30:

5) — Korszerű. A papája meséi a hűtlen és hűséges asz-szonyokról (fél 8) — Szentend-rei Teatrum: Scapin furfang-jai (fél 9) — Budai Parkszín-pad: A montmartre-i ibolya (8) — Hilton Dominikánus Ud-var: Vienna Flautists (Ausztria, fél 9) — Városmajori Szín-pad: 100 Folk Celsius (de 10, 12, du 3) — Fővárosi Nagycirkusz: Gyerünk a Cirkuszba...! (de 10, du fél 4) — A színházi elő-adások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti elő-rejelzése a Pesti Műsorban!

HÉTVEGI SPORTMŰSOR

SZOMBAT

Atlétika: Arét West nemzet-közi ifjúsági verseny, Bogdányf u., 15 óra.

Evezés: Csepel-Caola Kupa nemzetközi regatta, Csepel, döntők: 14.30 óra.

Ijászat: Malév Kupa nemzet-közi verseny, Ferihegy, 14 óra.

Labdarúgás: Intertoto-mér-közések: U. Dózsa-Szpartak Várna (bolgár), Megyeri út, 17 óra. Videoton-FF Malmö (svéd), Székesfehérvár, 18 óra.

Lovassport: Hortobágyi nem-zetközi lovasnapok, Hortobágy, 14 óra.

Motorsport: Duna Kupa nemzetközi salakmotoros-ver-seny, Debrecen, 16 óra.

Ritmikus sportgimnasztika: Ifjúsági Barátság Verseny, Ka-posvár, 16 óra (szalag- és bu-zogánygyakorlatok).

Röplabda: Lehel Kupa női ifjúsági torna, Jászberény: Csehszlovákia-Lengyelor-szág 14.30, Magyarország-NDK

telefonszámom. Boesaki út 57. TIT Természettudományi Stú-dió. (x)

A Pesti Vigadó Igazgatósága téjékoztatja kedves közönsé-gét, hogy — a klímaberendezés javítása miatt — július 4-én az épület nem üzemel. A meghír-dett szimfonikus koncertet össz-el rendezzük meg. (x)

Ősótanfolyam indul felnőt-tek részére az Almássy Téri Szabadidő Központban (Bp. VII., Almássy tér 6.). Részvé-teli díj: 2 hétre (10 óra) 600 Ft. Beiratkozás: július 7-10., 17-19 között. Telefon: 420-387. (x)

Angol és német nyelvi tábo-rok, iskolaelőkészítő és korre-petálások indulnak július 20-ától Békásmegyeren, a Közös-ségi Házban (III., Csobánka tér 5.). Részletes felvilágosít-ás és beiratkozás július 6-ától a helyszínen. (x)

A Volántourist utazási aján-latából. Nyelvtanfolyam az NDK-ban, Gerában. Utazással együtt 14 nap. Utazás repülő-vel, az NDK területén autó-busszal. Ellátás: teljes penzió. Program: nyelvtanítás napi 2x2 órában német anyanyelvű ta-nárok segítségével, 15 fős cso-portokban. Városnézés Gerá-ban, kirándulás Weimarba és Kahlába. Indulási időpont: 1987. július 27. Részvételi díj, felnőtt: 6300 Ft./fő, gyermek: 6200 Ft./fő. Részletes felvilágos-ítás és jelentkezés a Volántour-ist utazási irodában. (x)

Gázkészülékek javítása

- vezetékes és pb-gázkészülékek javítása
- lakások gázellátásának tervezése, szerelése, gázkészülékek beszerzésével is.

Megrendelhető: a

Gelka

tűzeléstechnikai üzemben
Budapest VI.,
Nagymező u. 43.
Telefon: 326-969,
325-761

Az Autó- és Alkatrészkereskedelmi Vállalat

I. alkatrészkereskedelmi üzletága

azonnal felvesz

közép- vagy felsőfokú raktárgazdálkodási tanfolyamot végzett vagy autószerelői szakvizsgát tett

raktárvezetőt,

illetve

raktárirészlég- vezetőt,

autószerelői szakképesítést, dízeltargonca-szerelői gyakorlatot szerzett

targoncaszerelőt

Jelentkezni lehet a Budapest IX., Ecseri út 14-16. szám alatt vagy a 475-923-as telefonon.

Népszerű a franchise az Egyesült Államokban 87.7.1.

Az *International Franchise Association* tanulmánya szerint az amerikai vállalkozási formák közül a legdinamikusabban a névhasználati és működési jog vásárlása fejlődik. A franchisevállalkozások száma évente 10 százalékkal bővül, s jelenleg évi 15 milliárd dolláros forgalmat lebonyolító üzletágot jelent. A *Naisbitt* piackutató vállalat előrejelzése szerint 2005-ben a kiskereskedelmi forgalom felét franchisevállalkozások bonyolítják majd le az USA-ban, s éves forgalmuk eléri majd az ezermilliárd dollárt.

A felmérések tanúsága szerint a kisvállalkozások közül a franchise a legszívósabb és a legeredményesebb. Az egyéb kisvállalkozások fele általában az alapítást követő 5 esztendőben csődbejut, a franchiseüzletágban ez az arány nem haladja meg a 10 százalékot.

Az USA-ban a franchise vállalkozási forma eddig elsősorban a szolgáltatási ágazatban volt népszerű. A *McDonald's* 6150, a *Burger King* pedig 3555 gyorsbüféjét működteti ebben a formában. A legdinamikusabban a *Domino* pizzahálózat bővíti franchiseüzletágát: tavaly a cég 577 éttermet adott ki működtetésre ebben a formában, s franchiseüzleteinek száma eléri a 2 ezret.

Újabban gyorsan terjed ez az üzletforma a vegytisztító, az autójavitó, valamint az autókölcsönző szakmában is. A franchisevállalkozók a tulajdonosoknak a gyakorlat szerint 50—600 ezer dollár egyszeri díjat fizetnek, s a forgalomból havonta 2—30 százalékot juttatnak az „anyavállalatnak”. Bevett gyakorlat, hogy meghatározott összeggel vagy a forgalom bizonyos százalékaival a kisvállalkozások hozzájárulnak a „központ” reklámköltségéhez.

A *McDonald's* üzleteinek bérbeadásakor átlagosan 350 ezer dollár belépési díjat számol fel, a *Burger King* pedig ennél valamivel magasabb összeget. Az előbbi cég az üzletek bevételeinek 11,5, míg versenytársa a 3,5 százaléka tart igényt havonta. Mindkét cég a forgalom 4 százalékát köti ki magának hirdetési kiadásaihoz.

Arany jövőjéről

pontosan ellenkező következtetésre jutott. Az ottani elemzők szerint inkább rövid távon képzelhető el a befektetőknek előnyös áralakulás, a későbbiekben már inkább aggódni kell a rudak és az érmek formájában tárolt vagyon miatt.

A rövid távú áremelkedésre a dollár árfolyamesése nyomán az év első felében tapasztalt áralakulás nyújthat alapot. Ebben a periódusban az arany jegyzése az unciánkénti 453 dollárral négyéves csúcsot döntött. A továbbiakban az elemzők nem is annyira az infláció felgyorsulása vagy esetleg valamilyen kínálatbeszűkülés következtében tartják elképzelhetőnek az aranyár emelkedését, hanem a nemesfém továbbra is élő fizetőeszköz-nimbusza által táplált beruházási kedv miatt. Bármilyen kisebb átpártolás a részvényekről vagy a kötvényekről az arany irányába olyan hullámot indíthat el, amely ismét az égbe röpítheti az arany árát — jóllehet erre általában jóval kisebbnek ítélik az esélyt, mint 1979-ben.

Ha viszont ilyesmi nem következik be, akkor hosszabb távon egyre nagyobb szerepre tehet szert az aranybányászat folyamatosnak ígérkező teljesítménynövekedése. Ez a brit lap szerint évente több mint 20 millió unciával fogja növelni a piacra jutó mennyiséget. A másik veszély az értékpapírok jegyzésének esése és az ezzel összefüggő recesszió kibontakozása. Ilyen szituációban többnyire nem lehet az arany iránti érdeklődés változatlan fennmaradására számítani, mint ez az 1980—81-es recessziónál is tapasztalható volt. Nehezen látható be hogy egy újabb gazdasági visszaesés esetén miért ne esnének ismét az aranyárak. Nem zárható ki ezen kívül az új vállalkozói tőke váratlan irányváltása sem, azaz ha az eddig felhalmozni kívánó befektetők újabb megfontolások következtében az eladás mellett döntenek. (*The Economist, Euromoney*)

Jelentés az amerikai farmerek helyzetéről

87.6.23

A Wharton Economics intézet rövid jelentést tett közzé az amerikai farmerek helyzetének ideai várható alakulásáról. A tekintélyes gazdaságelemző intézet rámutat, hogy a mezőgazdasági termékek árának kisebb mértékű emelkedése ellenére az amerikai farmerek idén sem számíthatnak anyagi helyzetük lényeges javulására.

A szövetségi kormány 1987-ben 26 milliárd dollár költségvetési támogatást nyújt a farmereknek. Idén elsősorban az állattenyésztéssel foglalkozó gazdaságok számíthatnak jelentősebb bevételemelkedésre: az előrejelzés 20—25 százalékos jövedelemnövekedéssel számol. Mindent összevetve az amerikai farmerek jövedelme idén várhatóan mintegy 30 százalékkal haladja majd meg a tavalyit, s eléri a 35,5 milliárd dollárt. A bevételek növekedése azonban nem nyújt elégséges fedezetet a felgyülemlett adósságok visszafizetésére, lényeges változás tehát nem várható a farmerek adóssághelyzetében. A Wharton szerint az amerikai gazdaságok 15 százaléka súlyos adósságterhek-

kel küszködik, ezek talpraállása szinte reménytelen.

Idén tovább csökkennek a földárak. 5 esztendővel ezelőtt például egy acre (0,41 hektár) földterület Iowa államban még 3—4000 dollárba került, ma már ugyanez a terület 900—1000 dollárért is megvásárolható.

A Wharton szerint az amerikai mezőgazdaság válsága túljutott mélypontján, s a mezőgazdasági termékek lassú áremelkedése némi optimizmusra is okot adhat az adóssággondok enyhülését illetően. Ezzel párhuzamosan idén valamelyest csökken majd a csődbe jutott agrárbankok száma. A Wharton óva int azonban a túlzott derűlátástól, mert az amerikai mezőgazdaság egyes kedvező fejleményei csak viszonylagosak. A kukorica ára májusban 26 százalékkal volt alacsonyabb, mint egy évvel korábban, s a felét sem érte el az 1980-as árszintnek. A búzáarak egy év alatt 13 százalékkal estek, 1980 óta pedig 44 százalékos volt az árle-morzsolódás.

G. S. J.

100 m²

alapterületű és ezenfelül

2 VENDÉGSZOBA

kialakításának lehetőségével

**rendelkező önálló házat,
házrészt telefonnal.**

Az épület reprezentatív környezetben,
Pest belterületén legyen.

(Zugló előnyben)

A jelentkezés ármegjelöléssel
Kenedi Gábornál:

Élelmiszer és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat
Üzemeltetési és Fejlesztési Igazgatóság
Budapest, VII. ker. Rákóczi út 74-76. III/3. 1074
Telefon: 429-997, vagy 421-577

NEW YORK ISMÉT VONZZA A TÜRISTÁKAT

New York-i tudósítónktól:

Tíz esztendővel ezelőtt az amerikai és a külföldi turisták, rossz híre miatt, igyekeztek elkerülni a 14 millió lakosú metropoliszt. A város akkor anyagilag csaknem csődbe jutott, nagy volt a bűnözés új fénykorát élte a maffia, s a város „lerobbant”, szemetes volt. A vállalatok egy része is elhagyta a várost, székházát, irodáit inkább békésebb környékekre helyezte át.

New York vonzerejének visszahódítására akkor nagyszabású kampány kezdődött, amelyben a városi hatóságok mellett a rendőrség, valamint az idegenforgalmi szervek is részt vettek. A minden területre kiterjedő tisztogatási akció és a reklámkampány nem maradt hatástalan. New York ismét kedvelt turisztikai célpont lett, a városba látogató és ott több éjszakát eltöltő turisták száma 10 esztendő alatt 50 százalékkal emelkedett. A me-

zőgazdaság után a turizmus lett New York állam második legfontosabb iparága. 1976-ban a turizmusból az állam és a város 5,5 milliárd dollár bevételre tett szert, tavaly viszont a belföldi és a külföldi idegenforgalom már 14,4 milliárd dollárt eredményezett. A dollár számottevő értékvesztése a vezető nyugati valutákhoz képest külföldi látogatók millióit vonzza a városba, s az áruk és szolgáltatások hatalmas választéka miatt nem elhanyagolható a belföldi bevásárló turizmus sem.

Összességében a városnak és New York államnak kifizetődő a turizmus bővülése. New York turisztikai „ipara” 650 ezer főnek adott tavaly munkalehetőséget, ez 25 százalékkal több foglalkoztatottat jelent, mint 1976-ban New York turisztikai iparának növekedése 20 százalékkal nagyobb, mint New York állam gazdasági növekedése.

bankok be a bankokat.

Ötletek, javaslatok felröppentek, a megvalósítás azonban sehol sem tart. Az elképzelések — mondják a Pénzügyminisztériumban — voltaképpen kutatási stádiumban vannak. Mielőtt bármiről is dönténeek, egészen pontosan definiálni kellene a dolog jogi részét, milyenek legyenek a szabályok, a garanciák, és mit írjon elő a törvény elengedhetetlen magatartási kódex. Feltétlenül fel kell mérni, hogy egyáltalán melyek lehetnek

kell az „elkülönülés” hátrányaival.

Ezek közül az egyik legboszszantóbb a kötvénykibocsátások időzítése körüli bonyodalom. Mivel senki sem koordinálja az időpontokat, sokszor hetek munkája, a reklámhadjárat vész kárba, mert valaki egy nappal korábban bocsát ki hasonló, vagy jobb feltételű kötvényt.

A bankok közötti oktalan féltékenység torzítja a lejáratókat és az árfolyamokat is. A verseny legfeljebb abban áll, hogy folyamatosan

a Pénzügyminisztériumhoz, illetve a tervhivatalhoz annak érdekében, hogy a termelőüzemek exportként számolhassák el az itthon értékesített biobrikett-mennyiséget, s hogy azt a lízingdíj értékéig valutában térítsék meg nekik. Próbálkozásunk eddig nem vezetett eredményre.

— Két éve azt mondta, hogy e cikknek Nyugaton korlátlan felvevőpiaca van. Ma is így látja?

— Kétségtelen, hogy az olajárak csökkenése miatt lanyhult a keres-

kalmasak az általunk forgalmazott biobrikett piaci hírének a javítására.

— Térjünk át a pénzügyekre. Már szó volt róla, hogy egy ATS présgép mintegy 250 ezer svájci frankba kerül, s hogy 5 éves lízingbe vehető. De vajon mekkorák a járulékos beruházások költségei?

— Az épület és az infrastruktúra kiépítése durván 10 millió forintba kerül. Sok függ azonban attól, hogy a vállalkozás ma-

VISSZATÉRNEK AZ AMERIKAI TURISTÁK EURÓPÁBA

87-7-7.

A dollár számottevő gyengülése sem riasztja vissza az amerikai turistákat, hogy idén ismét nagy számban keljenek át az Atlanti-óceán túlsó oldalára. Tavaly a terrorizmus, valamint a csernobili baleset miatt az amerikaiak tömegesen mondták le tervezett európai vakációjukat: míg 1985-ben 6,5 millió turista látogatott el Európába, tavaly számuk alig haladta meg a 4,5 milliót. A vezető amerikai utazási irodák előrejelzése szerint idén mintegy 5,8 millió amerikai keresi fel Európa országait.

Az amerikai turistáknak továbbra is Európa az első számú utazási célpontjuk, annak ellenére, hogy tavaly a dollár átlagosan 20 százalékkal gyengült a nyugat-európai valutákhoz képest. A szolgáltatások dollárban kifejezett értékének emelkedésére az utazni vágyó turisták úgy reagálnak, hogy lerövidítik európai tartózkodásuk idejét, olcsóbb hotelekben szállnak meg, illetve elsősorban az utazási irodák szolgáltatásait veszik igénybe. Ez utóbbi esetben előre befizetik az árat, s így védve vannak az árfolyamingadozások kedvezőtlen hatásaitól.

A dollár értékvesztését, valamint az európai árak természetes emelkedését némileg ellensúlyozza, hogy a repülőjegyek tavalyhoz képest valamelyest csökkentek. Viszont 10 százalékkal emelkedtek például a gépkocsibérlési díjak, de ennek ellenére az *Avis rent a car* európai hálózat rekordforgalomra számít. Nem fékezi a turistaáradatot az sem, hogy egy év alatt Európában a vasúti díjtételek 7—11 százalékkal emelkedtek.

A nagy nyári amerikai turista-forgalom kiszolgálására felkészültek a légitársaságok is. Az Alitalia például az eddigi 14 helyett heti 19 járatot indít New York és Róma, valamint Milánó között. A TWA tavaly megszüntette járatait New York és Athén között, idén nyáron viszont már heti öt alkalommal indít gépet ezen az útvonalon.

Az utazási irodák foglalásai szerint idén az amerikai turisták többsége Nagy-Britanniába, az NSZK-ba, valamint a skandináv országokba látogat el. Olaszországnak és Görögországnak az USA-ban kifejlesztett nagy idegenforgalmi reklám-

kampány ellenére sem sikerült visszaszereznie korábbi népszerűségét. Görögország például az utóbbi 7 hónapban 2 millió dollárt fordított az Egyesült Államokban idegenforgalmi propagandacélokra, az eredmény azonban egyelőre még várat magára. (Ismeretes, hogy a tavalyi események következtében Olaszország és Görögország lett az amerikaiak szemében a két leginkább „terroristagyanús” idegenforgalmi célpont.) Jól jellemzi a helyzetet, hogy 1985-ben még félmillió amerikai kereste fel turistaként Hellászt, tavaly a turisták száma 206 ezerre csökkent, s a várakozások szerint idén sem lesz több a látogatók száma. Az utazási irodák statisztikái szerint a Szovjetunióba idén a tavalyinál 25 százalékkal több amerikai turista látogat el.

Mindent összevetve, az amerikai utazási irodák idén jó évre számítanak, az Európába látogatók száma ismét emelkedik, s a jelenlegi foglalások szerint csak 700 ezerrel kevesebben keresik fel az Óvilágot, mint 1985-ben, amikor a turisták áramlását a túlértékelt dollár is támogatta.

G. S. J.

Mexikó a japán cégek új támaszpontja az Egyesült Államok felé

New York-i tudósítónktól:

A 60-as évek második felében az Egyesült Államok és Mexikó kormányai a maga nemében egyedülálló megállapodást kötött, amelynek értelmében a Mexikóban létesített külföldi tulajdonú összeszerelő üzemek vámentesen hozhatják be az alkatrészeket külföldről, a bennük előállított termékekre pedig az USA csak a hozzáadott érték alapján vet ki vámot az oda irányuló export esetében.

Ez az úgynevezett *maquiladora program* abban az időben Mexikó iparosítását, új munkaalkalmak teremtését s nem utolsósorban az amerikai vállalatok megtelepedését volt hivatott szolgálni. A mexikói—amerikai határ mentén működő maquiladora-cégek száma meghaladja az 1220-at; a vállalatok többsége amerikai tulajdon. Az olcsó mexikói munkaerő és a kedvező amerikai vámelbánás kiváló profitlehetőségeket biztosít a Mexikóban működő külföldi cégek számára, ha termelésüket az Egyesült Államokba exportálják.

Ezt a lehetőséget ismerték fel és kezdik kihasználni a japán vállalatok, amelyek közvetlen exportját az USA-ba veszélyezteti a dollár folyamatos értékvesztése a jennel szemben, valamint az amerikai törvényhozást mindinkább hatalmába kerítő protekcionizmus. A vezető japán elektronikai cégek felismerték: ha Mexikóban létesítenek összeszerelő üzemeket, az országba vámentesen vihetik be az alkatrészeket, s az USA-ba irányuló termékek vámtétele is meglehetősen alacsony. Ráadásul a Mexikóból az Egyesült Államokba exportált „japán” termékek nem szerepelnek az amerikai—japán kereskedelmi statisztikákban, így némiképpen kifogható a szél az újabb protekcionista intézkedések meghozatalát követelő amerikai iparágak és honatyák vitorlájából.

Jelenleg 15 japán tulajdonú összeszerelő üzem létesül a térségben, s a következő években az szigetország több tucat cége kíván itt vállalatot alapítani.

A *Sanyo* például — mindössze 10 percnyi autóútra az amerikai határtól — öt évvel ezelőtt létesített maquiladora-gyárat Mexikóban. A cég a mexikói leányvállalatnál hűtőgépeket, tévékészülékeket és egyéb háztartási berendezéseket szerel össze. Jövőre a Sanyo a tervek szerint külön üzemet nyit majd meg 40 millió dolláros beruházással Tijuánában tévékészülékek összeszerelésére.

Az éleződő amerikai—japán kereskedelmi ellentétek közepette a szigetországi vállalatai számára — érthető módon — mind népszerűbb a mexikói cégalapítás lehetősége. Jó példa a mexikói összeszerelés előnyeire, hogy amikor az USA bűntetővámot vetett ki a japán elektronikai export egy részére, a mexikói japán vállalatok termékeire nem vonatkozott a rendelkezés.

A japán cégek mind nagyobb számú letelepedésével a szigetországi lett Mexikó harmadik legjelentősebb tőkebefektetője az Egyesült Államok és az NSZK után.

Mexikói gazdasági szakemberek véleménye szerint a nagy japán cégek többségének már van összeszerelő üzeme az országban, s hamarosan megindul a „második vonal” behatolása is. A nagy vállalatok nyomában megjelennek majd a beszállítók, amelyek ugyancsak üzemeket kívánnak létesíteni az amerikai határ közelében az „anyavállalatok” kiszolgálására. Ez a módszer nagyon hasonlít a japán cégeknek az USA-ban követett stratégiájához: először megtelepedtek a „márkák”, amelyek rövidesen körülvették magukat hazai kiszolgáló, beszállító cégeik amerikai leányvállalataival.

A japán vállalatok tömeges letelepedése Mexikóban egyelőre nem zavarja az amerikai cégeket és a washingtoni kereskedelempolitikát. A szerződés biztosította lehetőség másik nyertese a japán vállalatokon kívül Mexikó, amelynek az összeszerelő üzemek enyhítenek valamelyest a foglalkoztatási gondjain, s hozzájárulnak új termelési és műszaki kultúrák meghonosításához.

Ellentmondó elemzések az ar

Kilátások a japán „aranyláz” után

A 70-es évek végi nagy aranyárfelfutás óta tavaly vásárolták a legtöbbet ebből a nemesfémből. Jóllehet az ár alaposan elmaradt az 1980. évitől, amikor meghaladta az unciánkénti 800 dollárt is, a befektetők által megszerzett mennyiség — 23 millió uncia — már nem volt túl messze az 1979-ben eladott 28 milliótól. A tavaly elkelt arany kétszer annyi volt, mint 1985-ben, a nemesfém ára azonban mindössze 15—20 százalékkal emelkedett. Az elemzők most azt latolgatják, hogy mennyire marad tartós az áremelkedés.

A tavalyi aranylázat kétségkívül a japán kereslet határozta meg. Hirohito császár uralkodásának 60. évfordulója és az egyre erősebb árfolyamú jen egyaránt hozzájárult ehhez. A jeles eseményre emlékmémét verettek az uralkodó arcképével, és ehhez a szigetország megvásárolta a tavaly világcipacra jutó arany 40 százalékát, összesen 325 tonnát. Az érmék igen kelendők voltak, mivel a jól jegyzett jenben kifejezett ár olcsóvá tette őket a japán vásárlók számára. Egyhámar azonban nem lesz hasonló alkalom, így az idén biztosan nem ismétlődik meg a szigetországi aranyvásárlási hullám.

A saját valuta erősödése más országokban — például az NSZK-ban és Svájcban — is élénkítette az arany iránti vásárlási kedvet, akárcsak számos nemzetközi bankkamatiab leszállítása. Az érdeklődést magyarázta a dél-afrikai politikai bizonytalanságból fakadó esetleges kínálatcsökkenés miatti aggodalom is, bár e nemesfém esetében a szóban forgó ország nem játszik olyan kizárólagos szerepet, mint a platinaszállításokban.

Gyorsan növekvő termelés az újoncoknál

Am az említett mértékű aranybefektetési kedv mégsem idézett elő jóval tekintélyesebb ármozgást, ezt a megfigyelők két okkal magyarázzák.

Az egyik a szocialista országok rendkívül nagy aranykiszállítása

még bizonyosan 25—75 tonnával növekszik évente a világcipacra jutó új arany mennyiség.

Az ipar a legbiztosabb vevő

A forgalomba kerülő arany kétharmad része a 80-as években ipari felhasználókhoz, és főként az ékszeriparba jutott. (A fennmaradó részt fordították kincsképzésre, és érmeverésre.) Ez az arány nagyjából akkor is fennáll, ha a meglehetősen nehezen ellenőrizhető történelmi aranyfelhasználást is beszámítjuk. A szó szoros értelmében vett ipari felhasználók a jelenlegi évtizedben évente átlagosan 200 tonnára voltak vevők. Ennek fele az elektronikára, egynegyede a fogászatra a fennmaradó rész pedig dekorációs célra — például aranyfüstlemez készítésére — jutott. Az egyes felhasználási területeken olyan csekély a szükséges arany mennyisége, hogy az a végtermék értékéből csak elenyésző mértékben részesedik. Ennél fogva az ipari aranykereslet sokkal inkább a gazdaság általános konjunkturális helyzetétől, mintsem az arany árától függ.

Az ékszerkereslet ezzel szemben rendkívül érzékenyen reagál az áralakulásra. Amikor olcsó az arany, megelégnék az ékszerek iránti kereslet és több is készül belőlük, fordított helyzetben pedig erősen visszaesik a vételi kedv. A 80-as évek elején az említetteknel fogva fellendülés volt tapasztalható az ékszerarany-keresletben, a tavalyi ár-emelkedés nyomán azonban máris csak Japánban nőtt a vásárlási kedv. Ez nem volt elegendő az ipari

I G A Z D A S Á G

Egyesült Államok

Tőkeözön Japánból

Miközben az elmúlt két esztendő során a jen folyamatosan erősödött a dollárral szemben, a szigetországból több mint 100 milliárd dollár tőke áramlott különböző formában az Egyesült Államokba. Nagy-Britannia és Hollandia után Japán került a harmadik helyre az USA-ba irányuló tőkebefektető országok sorában. A statisztikák tanúsága szerint az idei év tavaszán összesen 135 milliárd dollár japán eredetű tőke keresett érvényesülést az Egyesült Államokban, s ennek az összegnek csak egynegyede két évnél régebbi eredetű.

Japán tavaly nem kis részt vállalt az USA költségvetési hiányának finanszírozásában a tőkebefektetésen keresztül. Nem hagyható viszont figyelmen kívül, hogy az amerikai külkereskedelmi mérleg tavalyi 170 milliárd dolláros hiányából mintegy 60 milliárdért a szigetország „felelős”.

A dollár folyamatos értékvesztése ellenére az Egyesült Államokba áramló japán tőke döntő része nem az üzleti életben, illetve nem a termelésben keresett magának érvényesülést. Amerikai pénzügyi szakértők véleménye szerint a japán tőkeberuházók mintegy 100 milliárd dollár értékben vásároltak értékpapírokat: elsősorban kormánykötvényeket, kincstárjegyeket és -kötvényeket, s kisebb mennyiségben cégrészvényeket.

Amikor a tél végén a jen árfolyama áttört a 150-es úgynevezett lélektani határt (s a dollárhoz képest tovább erősödött), az amerikai pénzügyi élet vezető szakemberei valós veszélynek tartották, hogy a japánok nagy mennyiségben és gyorsan eladják az értékpapírokat. Erre végül is nem került sor, ugyanis külföldön egyszerűen nem volna hová befektetni ekkora mennyiségű tőkét. Az újabb dollárzuhanásra a szigetország tőkeberuházói úgy válaszoltak, hogy gyakorlatilag leállították az újabb kötvények, kincstárjegyek stb. vásárlását. Nem csökkent viszont aktivitásuk a beruházás egyéb területein.

A szigetország tőketulajdonosainak véleménye szerint az USA számukra ideális investíciós célpont, ugyanis a külkereskedelmi forgalomból származó aktívum számára máshol nem kínálkoznak hosszú távon ilyen kiváló megtérülési lehetőségek. Míg 1984–85-ben a japán tőke elsősorban az értékpapírokat részesítette előnyben, tavaly, s az idei év eddig eltelt részében a cégrészvényvásárlások, az ingatlanüzletek, valamint a termelésbe való közvetlen beruházás élvez elsőbbséget. Mindent összevetve, 1986-ban 35 százalékkal több tőke áramlott Japánból az USA-ba, mint egy évvel korábban.

A New York-i tőzsde szakembereinek véleménye szerint a japánok részvényvásárlási hajlandósága és kereslete olyan erős az idén, hogy a nyomás számottevően befolyásolja a részvényárakat. Kedvelt és mind népszerűbb formája a japán tőkeözönnek a vállalatalapítás. Jelenleg 350 japán tulajdonú cég termel, működik az USA-ban. Elsősorban az autógyárak jeleskedtek az önálló és vegyesvállalatok létrehozásában, s nyomokban megjelentek az alkatrészgyártók is. Ezek a vállalatok nem csak az USA-ban előállított japán gépkocsikhoz gyártanak alkatrészeket, hanem mind több megrende-

lést kapnak az amerikai cégektől is. A tapasztalatok szerint a japán vállalatok szívesebben alapítanak „vadonatúj” cégeket az Egyesült Államokban, mint részvényvásárlás útján betársulnak meglévő vállalatokba.

Az önálló vállalatalapítás politikai és kereskedelempolitikai szempontból is előnyös Japán számára. Az Egyesült Államokban működő japán cégek 200 ezer munkaalalmat biztosítanak, tevékenységük tehát jótékony hatással van az amerikai munkanélküliség alakulására. Az amerikai földön történő termeléssel a szigetország vállalatai megkerülik a vámhatárokat, bizonyos fokig elkerülik az „önkéntes” exportkorlátozást, végső soron valamelyest kifogják a szelet a protekcionista intézkedések meghozatalát követelő vitorlájából. (A kedvezőtlen helyzetben lévő amerikai iparágak ennek ellenére változatlan hevességgel követelik a törvényhozástól — sok esetben nem is eredménytelenül — a japán áruözön megfékezését protekcionista lépések révén.)

Nagy mértékű ingatlanvásárlásba kezdtek tavaly az Egyesült Államokban japán pénzügyi és beruházói csoportok. Többek között japán tulajdonba került a New York-i Exxon-székház, a Tiffany-épület, valamint San Francisco és Los Angeles több méregdrága és előkelő irodaépülete. Hawaii szigetét is előzönlötte a japán tőke: szállodák, üzlethálózatok, sportlétesítmények tucatjai kerültek és kerülnek japán tulajdonba. Egyes beruházói csoportok egész tengerpartszakaszt vásárolnak meg, s ott dollárszázmilliókért sorra építik a luxus szállodákat. Az ingatlanvásárlási láz valószínűleg folytatódik.

A dollár esetleges erősödése, a növekvő Japán-ellenes protekcionista hangulat, s a szigetország amerikai kivitelének megdrágulása bizonytalanná teszi a japán export további bővülésének lehetőségeit. A tőke-export amolyan kivitelpótló szerephez jutott a japán külgazdasági és pénzügyi stratégiában az Egyesült Államok irányába.

Noha az USA-ban mind többet foglalkoznak a japán tőkeözönrel, s annak következményeivel, Washington nem akarja és nem is tudja megakadályozni a japán behatolásnak ezt a formáját. Az amerikai gazdaság pénzügyi oldala ugyanis olyan helyzetben van, hogy nem nélkülözheti a japán „tőkeinjekciót”. S amennyiben nem sikerül drasztikus módon lefaragni a külkereskedelmi mérleg és a költségvetés hiányát, a nyugati világ első számú gazdasági hatalma még hosszú időn át rá lesz szorulva az ázsiai országból mind nagyobb tömegben beáramló pénzekre.

Magyar—spanyol gazd

Hagyomány

Spanyolország nagy világesemények — például világiállítás, olimpia — megrendezése előtt áll. Ez üzleti lehetőségeket kínál a magyar vállalatok számára is — egy olyan piacon, ahol az együttműködésnek nincsenek hagyományai.

A magyar—spanyol gazdasági kapcsolatok nem túl régiek. Franco bukása után, 1974-ben, 1975-ben történtek az első kapcsolatfelvételek a magyar és a spanyol vállalatok között. Az együttműködés tehát friss alapokon nyugszik, ami a kereskedelemben inkább hátrány, mint előny. Ráadásul Spanyolország a múlt év elejével az Európai Gazdasági Közösség teljes jogú tagja lett, aminek következtében bevezette a Közös Piac bizonyos diszkriminatív korlátozásait, valamint nőtt a magyar termékek relatív vámhátránya a spanyol piacon.

Mindezek ismeretében örvendetes tény, hogy a kétoldalú kereskedelem 1986-ban 22,3 százalékkal növekedett és elérte a 71,5 millió dollárt, ami az eddigi legmagasabb forgalmi szint a kapcsolatok történetében. Persze ez

a forgalom szerény

helyet foglal el mind a teljes magyar, mind spanyol külkereskedelemben, részesedése legfeljebb ezrelékekben mérhető.

A kétoldalú forgalmat rendszeresen magyar passzívum jellemzi, az export általában az import 55—60 százalékát fedezi. Tavaly a magyar kivitel növekedése meghaladta a behozatalét, dollárban 26, forintban 16 százalékkal volt több az export, mint az előző évben, s 26,4 millió dollárt tett ki. A növekmény alapvetően vákuumtechnikai cikkek és a gyógyszeripari termékek jelentős exportbővülésének tudható be.

A magyar kivitel szerkezete néhány termékcsoport kivételétől függ. A vállalatok részéről tapasztalható diverzifikálási törekvés ellenére négy vállalat — Terimpex, Tungstam, Medimpex és Chemolimpex — a magyar kivitel több mint 70 százalékát adta a múlt évben, s négy árucsoport — húsok és húskészítmények, vákuumtechnikai cikkek, gyógyszerek és vegyianyagok — 75 százalékkal részesedett a teljes kivitelből.

A Terimpex exportja tavaly 9,2 millió dollárt képviselt, s nagyobb is lehetett volna, ha a termelők több árut adtak volna kivitelre, mindenekelőtt sertéshúsból és élőmarhából. Vákuumtechnikai cikkekből a kivitel értéke 4,3 millió dollár volt (65 százalékkal több, mint egy évvel korábban), gyógyszerekből 4,1 millió, s vegyianyagokból a Taurus által szállított gumitermékekkel együtt 2,5 millió dollár. Több új termék bővült 1986-ban a Spanyolországba irányuló magyar export skálája, például traktorokkal, egyéb mezőgépekkel, integrált áramkörökkel, mérlegekkel, laborkészülékekkel, tollal, a Chemolimpex aktív piaci munkájának eredményeként új vegyitermékekkel. Különösen figyelmet érdemel, hogy az új cikkek között növekedett a gépipari

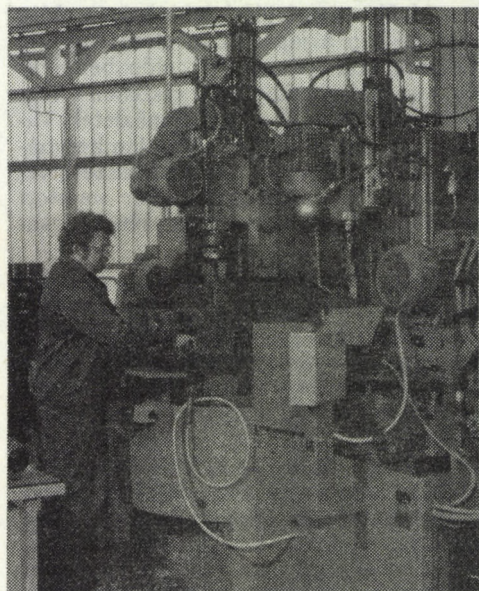
termékek száma. Az exportáló vállalatok száma is nőtt: 61-re, s ezen belül 14-ről 22-re azok száma, amelyeknek az exportja meghaladja a 100 ezer dollárt.

A behozatalban is az anyagok és félkésztermékek, valamint a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek alkotják a legnagyobb hányadot. Az import több mint 50 százalékát adta az ónozott lemez (9,9 millió dollár) és a bor, must (10,2 millió). Ez utóbbinak a behozatalát a párhuzamos jogok alapján négy vállalat bonyolítja le. A viszonylag kedvezőnek minősíthető árakon a magyar vállalatok növekvő mértékben vásároltak Spanyolországból az ónozott lemezben kívül ferromangánt, hűtőgépkompresszorokat (2,1 millió dollár értékben), vegyi és gyógyszeripari termékeket, textíliákat és kéziszerszámokat (1,5 millió dollár). A 45,1 millió dollár értékű importnak 13 százalékát alkották a gépek, többek között köolajipari gépek. A Dunai Köolajipari Vállalat világbanki finanszírozású viszkózistartó üzeméhez a Chemolimpex 3,7 millió dollárért vásárolt berendezéseket Spanyolországból. Ezen felül 1,6 millió dollár értékben vette igénybe a beruházáshoz a Foster Wheeler Ibéria cég szolgáltatásait (licence, tervezés, szerelésvezetés és üzembe helyezés).

A Spanyolországból származó importot 41 vállalat bonyolította le, közülük tíznek a forgalma haladta meg az 1 millió dollárt, s ők adják az import 80 százalékát. A teljes behozatal több mint 25 százaléka közvetítőkön keresztül jön létre, ami természetesen többletköltséget jelent a magyar vásárlónak, s egyéb hátrányai is vannak. Ennek az arálynak a csökkentése tehát mindenképpen fontos feladat.

A gazdasági kapcsolatok rövid múltja eddig még nem tette lehetővé a hagyományos árucserén túlmutató együttműködési formák széles körű elterjedését. Két kooperáció, három spanyolországi székhelyű vegyes vállalat és néhány harmadik piaci próbálkozás képviseli ezeket az együttműködési formákat.

Szervokormányok gyártására vonatkozik az a kooperációs megállapodás, amelyet a

Kooperációban készül a szervokormány a Csepel Autóévar vénsorán

Kazettaválság fenyeget

A képmagnók rohamos terjedése az Egyesült Államokban jelentős üzleti sikereket hozott az anyagi gondokkal küszködő hazai filmiparnak is, hiszen az elmúlt években a videóval rendelkező amerikai háztartások a „házi filmtár” számára nagy mennyiségben vásárolták a műsoros kazettákat. A műsoroskazetta-ipar kedvező konjunktúrájának idén vége szakad, s Hollywoodnak ismét nagy összegeket kell fordítania a kazettavásárlók és kölcsönzők visszahódítására.

Az ok: az idén megtorpant a képmagnók értékesítésének növekedési üteme. Míg az elmúlt négy esztendőben a videomagnók eladásainak bővülése két számjegyű volt, 1987-ben a tavalyinál 3—5 százalékkal több berendezés talál csak gazdára. Az idei év végén az amerikai háztartásokban 110 millió képmagnó működik majd, a piac tehát mindjobban közelít a telítettséghez.

A képmagnók rohamos terjedése a háztartásokban szer-teágázó „háttérpart” teremtett az Egyesült Államokban: a több ezer nemrégiben alakult műsoroskazetta-kölcsönző hálózat és bolt hatalmas választékban kínálja a néznievalót. Több százszáz nagyságrendben másolták át a filmgyárak Hollywood 75 éves „termését”.

A műsoros videokazetták megjelenése és a „házimozik” népszerűségének növekedése az amerikai filmipar számára

A műsoros kazetták piacának

évi kétmilliárd dollár többlet-bevételt hozott. Nem véletlen, hogy a felhőtlen videokonjunktúra idején az amerikai filmipar ontotta a műsoros kazettákat, s akkor még egy-egy produkció kazettaára 50—80 dollár között mozgott. Kiemelkedő profitra tettek szert a kölcsönzéssel foglalkozó vállalatok is. 1986-ban az Egyesült Államokban a képmagnó-tulajdonosok 7,2 milliárd dollár értékben vásároltak és kölcsönöztek műsoros kazettákat.

A videopiac „fogyasztói” mindinkább előnyben részesítik a saját maguk készítette felvételeket az amerikai televíziós csatornák műsoráról. Az Egyesült Államokban a televíziós készülékek tulajdonosai mintegy 35—40 program közül válogathatnak. A programok többségét az előfizetéses, úgynevezett kábeltelvíziós hálózatok szolgáltatják. Ezekre viszonylag alacsony összegért lehet előfizetni, s nem lehet panasza a választékra sem. Az egyik társaság például 24 órán keresztül csak régi filmeket sugároz, a másik éjjel-nappal sportközvetítést ad a világ minden tájáról, de népszerű a csak rockzenét, vagy az újabb filmeket sugárzó csatorna is. A programozható videomagnók korában nem jelent gondot a műsorok felvétele.

A műsoros kazetták vásárlói tehát mindinkább saját televíziós készülékük „szolgáltatásait” veszik igénybe. A „külső” források közül pedig a

kölcsönzést részesítik előnyben a műsoros kazetták megvásárlásával szemben. Érdemes megjegyezni, hogy az elmúlt években számottevően mérséklődtek a kölcsönzési díjak: egy napra már 99 centért is lehet kölcsönözni kazettát, az átlagár pedig 1,5 dollár körül alakul.

A videopiac „fogyasztási” szokásainak átalakulása nagy riadalmat váltott ki Hollywoodban. A filmgyártók és forgalmazók a műsoros kazetták többségének azonnal csökkentették az árát: jól jellemzi a helyzetet, hogy a szuperprodukciók 80 dolláros kazettaárát 30 dollárra csökkentették. Ezzel párhuzamosan a nagy filmtársaságok több millió dolláros televíziós reklámkampányt kezdtek a műsoros kazetták népszerűsítésére.

A műsoros kazetták piacának szakértői szerint Hollywood erőfeszítései ellenére folytatódik a „kazettaválság”. Hírek szerint azonban a nagy múltú filmbirodalom ellentámadásra készül: a nem távoli jövőben a televíziós társaságok számára csak akkor biztosít sugárzási lehetőséget, ha azok az adásba olyan jeleket „kevernek be”, amelyek megakadályozzák, illetve lehetetlenné teszik a házi felvételt. Szó van arról is, hogy Hollywood újabb „szent háborút” hirdet az illegális kazettamásolás ellen, amelynek terjedése súlyos károkat okoz a filmbirodalom kasszájának. **Gara Szabolcs**

87. július
17.

a kereskedő a bankjától biztosan megkapja a pénzt, ha betartotta az előírásokat, és megfelelő módon állította ki a papírokat.

— Egy-egy csekkre maximum 300 svájci franknak megfelelő összeget lehet írni.

— De bárki kiállíthat egyszerűre több csekket is, csak háromnál már kéri az útlevelét. És azt hiszem nem kevés ez az összeg, hiszen a turisták fizetéseit könnyíti meg és nem a hivatásos utazóké. S van még

... mintak. Véleményem szerint most ez a szám egy-két éven belül megduplázódik, ahogyan Jugoszláviában történt. A következő lépés lehet, hogy immár ne csak elfogadjanak ilyen csekket, hanem magyar állampolgárok is kártya-, illetve csekktulajdonossá válhassanak. S ezzel ismét közelebb kerülünk egy álom megvalósulásához, amelyet az eurocsekk a maga módján képvisel — az európai integráció létrejöttéhez. S az eurocsekk használata gazdaságossági szempontból is előnyös mindkét fél,

mása is a papírpénzhez hasonló. Vitathatatlan, hogy jó néhányan megpróbálták hamisítani, de csak keveseknek sikerült, ám ezeket is felfedeztük. Nem utolsósorban azért, mert bármely országban bocsátják ki a csekket, teljesen egyformák, csak a bal oldalon szerepel az adott ország nevének rövidítése. S tulajdonképpen ez is hozzájárult az eurocsekk sikeréhez, hiszen egyszerű ellenőrizni, felismerni és feldolgozni.

Lakatos Mária

A VITAMINSKALA
Kereskedelmi Leányvállalat
munkatársakat keres az alábbi munkakörökbe:

**boltelszámoltató,
számlaellenőr,
operátor, programozó.**

Erdeklődni és jelentkezni lehet:
a vállalat személyzeti vezetőjénél személyesen,
Budapest IX., Nagyvásártelepen
a III. em. 301-es szobában,
vagy a 141-821-es telefonon.

A jugoszláv gazd

Belgrádban a jugoszláv szövetségi statisztikai intézet munkatársai sajtóértekezleten ismertették a jugoszláv gazdaság első fél évi eredményeit. Elmondták: az első hat hónapban teljesített export értéke elérte az 5090 millió dollárt, ami az előző év azonos időszakához képest 5,8 százalékos emelkedést jelent. Az import 1,9 százalékkal csökkent, 5984 millió dollárt tett ki.

Az import exportfedezettsége 85,1 százalékos, ami jobb mint a tavalyi 78,9 százalékos érték.

A külkereskedelmi hiány 894 millió dollárt ért el. Jugoszláviának az NSZK-val szemben van a legnagyobb hiánya, 444 millió dollár. A fejlett tőkés országokba a kivitel 24,1 százalékkal nagyobb volt, mint a tavalyi első félévé, idén elérte a 2541 millió dollárt. Szakértők felhívják a figyelmet arra, hogy az adatok megtévesztőek lehetnek, ugyanis a tavalyi árakhoz képest az idén több pénzt lehet kapni a termékekért a világpiacon. Az ebből levonható következtetés szerint a

A „mexikói kapcsolat”

Az amerikai képviselőház egyik albizottsága nemrégiben vizsgálatot indított annak feltárására, mit is jelent az Egyesült Államok gazdasága számára a mexikói határ túlsó oldalán megtelepedett vállalatok tevékenysége. A vizsgálatot az amerikai szakszervezetek kezdeményezték, amelyek véleménye szerint az amerikai vállalatok számára termelő olcsó mexikói munkaerő jelentős károkat okoz az Egyesült Államok foglalkoztatáspolitikájának. A törvényhozási vizsgálat valószínűleg hosszú időt vesz igénybe, kétségtelen azonban, hogy az elmúlt 22 esztendőben szinte példa nélkül álló munkamegosztás és gazdasági „birodalom” alakult ki az amerikai—mexikói 2000 kilométer hosszúságú határ egy-egy szakaszán.

Maquiladora program

Az USA egyetértésével és támogatásával a mexikói kormány még 1965-ben hirdette meg az úgynevezett maquiladora programot, amely abban az időben az ország iparosítását, új munkaalkalmak teremtését, s nem utolsósorban az amerikai vállalatok megtelepedését volt hivatott szolgálni. A program meghirdetésével szinte egy időben az amerikai és a mexikói kormány gazdasági megállapodást kötött: ennek értelmében az amerikai cégek a mexikói határ túlsó oldalán létesülő gyártó- és összeszerelő-üzemek számára vámmentesen vihetik be az alkatrészeket és részegységeket. Az ott előállított termékekre — amennyiben azokat az USA-ba exportálják — az Egyesült Álla-

mok csak a hozzáadott érték alapján vet ki vámot.

Ez a megállapodás hamar népszerű lett az amerikai vállalatok körében, amelyek termelésük egy részét áthelyezték a határmenti maquiladora üzemekbe, illetve sorra alapították ott maguk a leányvállalatokat. Az amerikai határhoz közel eső mexikói városok és települések számára a kibontakozó együttműködés kiváló konjunktúrát hozott, s a statisztikák tanúsága szerint a határövezetben napjainkban mintegy 1400 mexikói és amerikai tulajdonú vállalat termel a túlsó oldal számára. Ezekben az üzemekben a foglalkoztatottak száma meghaladja a negyedmilliót. (Az amerikai szakszervezetek véleménye szerint a maquiladora program legalább ennyi munkalehetőségtől fosztja meg a hazai munkásokat.)

Az 1,1 millió lakosú, a határtól mindössze néhány kilométerre fekvő Juarezban például a számítógépalkatrészeket a gépkocsikilincsig szinte mindent gyártanak az amerikai cégek részére. Hasonló a helyzet a nagy fejlődésnek indult El Pasóban és Tijuánában is.

Az amerikai nagyvállalatok számára a mexikói termelés és az ottani vállalatok alapítás különösen 1982 óta kifizetődő. Abban az évben a peso 80 százalékos veszteséget szenvedett a dollárral szemben, így az amúgy is alacsony mexikói órabérek versenyképessége növekedett. A viszonylagos földrajzi közelség miatt az amerikai vállalatok mexikói termelési és termelési költségei még a délkelet-ázsiaiakkal is elmaradtak, pedig az ázsiai munkaerő sem tartozik a legdrágábbak sorába. Az amerikaiak számára kedvező valutaátváltási helyzet eredményeként manapság a mexikói minimumórabér nem haladja meg a 40 centet. (Az Egyesült Államokban a törvény csaknem 4 dolláros minimumórabért ír elő.)

A határ túlsó oldalán

Ilyen körülmények közepette az amerikai nagy és közepes méretű vállalatok többsége sietve kialakította a maga „mexikói kapcsolatát”. A General Motors, a General Electric, a Honeywell és a többi cég termelési értékének mind nagyobb hányadát állíttatja, illetve állítja elő a határ túlsó oldalán, hogy aztán a kész részegységeket — csekély költségű szállítás után — valamelyik kaliforniai üzemében használja fel.

Az amerikai határhoz közeli településeken folyó termelésben rejlő hatalmas lehetőségeket az elmúlt 2-3 esztendőben kezdték felismerni a japán vállalatok is. Ismeretes, hogy az Egyesült Államok és Japán között egyre növekszik a kereskedelmi feszültség. Az USA iparában fokozódik a protekcionista intézkedések meghozatalát követelő nyomása a törvényhozásra és a kormányzatra. Az adminisztráció ugyan a szabadkereskedelem hívének tartja magát, de álláspontját mind nehezebben tudja megvédeni: tavaly az Egyesült Államok külkereske-

delmi mérlegének hiánya elérte a 170 milliárd dollárt, s ebből mintegy 60 milliárd az amerikai—japán kereskedelemben jött össze. A védelmet követelő amerikai termelési ágazatok egyikének, másikának (szerszámgépgyártás, mikroelektronika) a kormányzat kénytelen volt engedélyt tenni, s így az elmúlt hónapokban a japán vállalatok exportja az USA-ba megnehezült. Ráadásul a japán export versenyképességét számottevően rontotta a jen megerősödése a dollárhoz képest.

A fokozódó protekcionizmus, valamint a dollár értékvesztése arra készítette a japán cégeket, hogy fontolóra vegyék a vállalatok alapítás lehetőségét Mexikóban. A japán vállalatok mexikói letelepedése számos előnnyel jár számukra: Mexikóba vámmentesen vihetik be az összeszereléshez szükséges alkatrészeket, s az onnan az Egyesült Államokba irányuló termékek vámtétele is meglehetősen alacsony. Ráadásul a Mexikóból az Egyesült Államokba exportált japán termékek nem szerepelnek az amerikai—japán kereskedelmi statisztikákban, így némiképpen kifogható a szél az amerikai iparágak és honatyják protekcionista vitorlájából.

Ötperces japánok

Az év első felében 15 japán tulajdonú összeszerelő üzem működött a határ közelében, s a következő esztendőkből a szigetország több tucat cége kíván itt vállalatot alapítani. A Sanyo például az amerikai határtól mindössze ötperces autótúra létesített maquiladora gyárat. A mexikói leányvállalat hűtőgépeket, tévékészülékeket és egyéb háztartási berendezéseket szerel össze — s szállít innen az Egyesült Államokba. (A tervek szerint a Sanyo jövőre 40 millió dolláros beruházással külön üzemet nyit Tijuánában televíziós készülékek összeszerelésére.)

A szigetország vállalatai számára az éleződő amerikai—japán kereskedelmi ellentétek közepette — érthető módon — mind népszerűbb a mexikói cégalapítás lehetősége. A japán vállalatok „beszivárgása” az amerikai határ közelébe a jelek szerint még nem zavarja az amerikai vállalatokat és a washingtoni kereskedelempolitikát. Egyelőre tudomásul veszik, hogy a 22 évvel ezelőtt kötött megállapodás előnyeit a japán cégek is mind inkább élvezik, de nem kizárt, hogy a japán jelenlét fokozódó erősödése a határ túlsó oldalán korlátozó intézkedésekre készíteti majd Washington.

Mexikó számára kétségtelenül előnyös a külföldi cégek számának növekedése, hiszen az összeszerelő üzemek enyhítenek valamelyest az ország foglalkoztatási gondjain, s hozzájárulnak új termelési és műszaki kultúrák meghonosításához. A határvidék népszerűségének növekedését a külföldi vállalatok számára mi sem jellemzi jobban, mint az a tanulmány, amely szerint az ezredfordulón már hárommillióan dolgoznak majd a maquiladora üzemekben... (—asz—)

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIO

Július 27., hétfő

KOSSUTH:

14.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — 14.10: A magyar széppróza százada. — 14.25: Operettkezdők. — 14.55: Edes anyanyelvünk. — 15.00: Evezredék hírjain, lírai világtajakon. — 15.30: Kóruspódium. — 16.00: Hírek, Időjárás. — 16.05: Észkerék. — 17.00: Eco-mix, Gazdasági magazin. — 17.30: Találkozás Ferencsik Jánossal. — 18.01: Az Uppsalad Férfikar énekel. — 18.13: Hol volt, hol nem volt. — 18.25: Könyvüjdonások. — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: Utazás a koponyám körül, Karinthy Frigyes művei XI. rész. — 20.48: Egy művész hat szerep tükrében. — 21.30: ... ahol fészkel az agy ... — 22.00: Hírek, Időjárás, Sport. — 22.20: Tíz perc külpolitika. — 22.30: A Zsebrádiószínház bemutatja. Az ezüstképhez. Vészi Endre hangjátéka. — 22.52: Zenekari muzsika. — 24.00: Hírek, Időjárás. — 0.15—4.20: Éjféli után.

PETŐFI:

14.00: Kettőtől ötig. A Rádió kívánságműsora. — 17.00: Hírek, Időjárás, Kommentár, Utóköz. — 17.08: Újdonságainkból. Külföldi slágerek. — 17.30: Ötödik sebesség — Finnországból. — 18.30: Operanépek rótafelvételeiből. — 19.00: Hírek, Időjárás, Utóközben. — 19.05: „Balatonka”. Zenés baranzolás a Balaton körül. — 19.30: Sportvilág. — 20.00: Reklám. — 21.00: Hírek, Időjárás, Utóközben. — 23.00: Hírek, Időjárás, Sport. — 23.20: Örökzöld filmmelódiák. — 0.15—4.20: Éjféli után.

BARTÓK:

14.00: A Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenye. — 15.25: Láng István műveiből. — 16.02: A századforduló operáiból. — 16.34: A kamarazene kedvelőinek. Kovács Béla klarinétfelvételeiből. — 17.30: Muszorgszkij—Emerson: Egy kiállítás képe. — 18.09: Zenekari muzsika. — 19.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — 19.05: Donizetti: Szerelmi bájtal. Kétfelvonásos opera. — 21.05: Chopin öszszes zongoraműve. — 22.03: A Magyar Rádió és a Berliini Rádió közös dzsesszműhelyének hangversenye. — 22.44: A hét zeneműve. Liszt: Heine-dalok. — 23.14: Zsebrádiószínház. Hagyd magára a napot. Zalán Tibor hangjátéka. — 23.30: Hírek, Időjárás.

Július 28., kedd

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai programok (x) — 8.20: Társalgó. Másfél óra irodalomkedvelőknek. A 150 éves Nemzeti Színház igazgatójáról. „Bajza József kezdé a sort ...” — 9.44: Fauré: Dolly — szvit. — 10.00: Hírek, Időjárás. — 10.05: Nehéz életet adni az éveknek. — 10.25: Eneklő Ifjúság. — 10.40: Népdalok, néptáncok. — 11.20: Szónyi Erzsébet — Lukin László: Perui bicinimok. — 11.34: Magyar Hölgyek Levelél. — 11.54: Reklám. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma? Játék és muzsika tíz percben. — 12.40: Reklám. — 12.45: A Föld, amelyen élünk. Rangos érdeklenség. — 13.00: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek.

PETŐFI:

4.30—7.59: Reggeli zenés műsor. — 6.05: Reggeli csúcs. Zene — szóval. — 7.35: Slágerek mindenkinek. — 8.00: Hírek, Időjárás. — 8.05: Slágermuzzeum. — 8.50: Tíz perc külpolitika. — 9.00: Hírek, Időjárás, Utóközben. — 9.05: Napközben. Zenés délelőtt. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Verbunkosok, nóták. — 13.00: Hírek, Időjárás, Utóközben. — 13.05: Popzene sztereóban. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

BARTÓK:

6.00: Hírek, Időjárás, Utóközben. — 6.05: Muzsikáló reggel. — 7.00: Hírek, Időjárás, Utóközben. — 8.00: Hírek, Időjárás, Műsorismertetés. — 8.07: Időszaki kiállítások (x) — 8.12: Sikoray Zsuzsanna zongorahangversenye. — 9.32: Bizet operáiból. — 10.10: A T + R dixielandegyüttes játszik. — 10.40: Zenekari muzsika. — 11.53: Kenessey Jenő: Az arany meg az asszony. Egyfelvonásos opera. — 13.00: Hírek, Időjárás, Utóközben. — 13.05: Mi van Verával? Mándy Iván novellája rádióra alkalmazva. — 13.40: Bogár István: Hellas — görög szvit. — 13.50: Lát romantikus zsolnár.

TELEVÍZIÓ

KEDD DÉLELŐTT

9.00: Tévétorna nyugdíjasoknak. — 9.05—11.05: Szünidei matiné. — 9.05: Rózsadombi Péter. NDK rajzfilm (ism.). — 9.35: Utazás velünk! Kőrösi Csoma Sándor nyomában (ism.). — 10.15: Kuckó (ism.). — 10.45: Lékycirkusz bohó-

cal. Pengető (ism.) — 11.05: Delta. Tudományos híradó (ism.). — 11.30: Műzetató. Tévétorna mozgáskorlátozottaknak. — 11.40: Képtűrság.

SZÍNHÁZ

Pesti Vigadó: Délbábos Hortobágyon — magyarnóta galaműsor (8) — Zenélő Udvar: Budapest rézfúvós kvintett (8) — Hiltón Dominikánus Udvar: Operaház rézfúvós kvintette (fél 9) — Lézerszínház: Az utolsó óra (fél 8); Lézerotika (este 9) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előjelezése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

A Bányi Donát Gépipari Műszaki Főiskola 1987/88. tanévben Műanyagalkotó szerszámok tervezése és gyártása című, két féléves, vizsgaköteles, önköltséges tanfolyamot szervez. A tanfolyamra műszaki egyetemű, főiskolai vagy közép-fokú műszaki technikai végzettséggel lehet jelentkezni. Jelentkezés 1987. szeptember 30-ig a VIII. ker. Népszínház u. 8. fszt. 34. sz. szobában. Jelentkezési lap a portán kapható. (x)

A Bányi Donát Gépipari Műszaki Főiskola (Bp. VIII., Népszínház u. 8.) újra megrendezi a Pneumatikus vezérléstechnika a gyakorlatban c. önköltséges, vizsgaköteles tanfolyamot. A tanfolyam tervezett kezdési ideje: szeptember hónap vége. A jelentkezéshez közép-fokú végzettség szükséges. Jelentkezési lap a főiskola portáján kapható. Erdeklődés fszt. 34. sz. szobában, vagy a 131-460/175 telefonszámon. Jelentkezési határidő: 1987. szeptember 15. (x)

Orosz és magyar nyelvtan korrepetálása a Nyugatinál. Háromtízenny-kéthetvenhat. (x)

Nyári tanfolyam a Havanna Közösségi Házban aug. 10-től 20-ig. A kurzust Jerman Silva (Franciaország) vezeti. Tel.: 589-708. (x)

A Mafilm készülő filmjéhez vásárol 1920—1950 közötti időkben származó borándoket, aszkákat, esernyőket, sétabotokat, leveleket, személyi iratokat, íróeszközöket, tollakat, fotókat, a második világháborúból származó katonai felszeréseket, gyerektáncokat, szemüvegeket, lorgnonokat, babakocsiakat. Jelentkezés telefonon (833-327, 831-750 235 mellék) vagy személyesen Molnár Miklós vagy Horváth Zoltán berendezőnél. Cím: Budapest XIV., Lumumba u. 174. (x)

Az Örökzöld és Egzotakedvelők Egyesülete augusztus 7—8 —9-én (péntek—vasárnap) utazást szervez az Alacsony-Tátrába és Selmebányára. Az új résztvevői ellátogatnak az Alacsony-Tátra (Chopak) természetvédelmi területére, és megismerkedhetnek a patinás bánya- és iskolaváros, Selmebánya műemléki látivalóval és arborétumával. Augusztus 14—15—16-án (péntek—vasárnap) pedig az Erdős Kárpátok vidékére, melynek során a résztvevők megismerkedhetnek Eperjes, Kisszeben és Bártfa műemléki belvárosával, a néves fürdőhellyel, Bártfafürdővel és zboról Rákóczl várral. Az útra jelentkezni lehet és további felvilágosítással szolgál Puskásné a 683-250-es telefonszámon. (x)

Az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda kedvezményes utószesoni ajánlata Szocsiába! Időpont: VIII. 27-től IX. 3-ig. Utazás repülővel, elhelyezés ifjúsági táborban, teljes ellátással. Résztvételi díj felnőt: 7700. 35 év felett 8700. gyermek (12 éves korig): 5700. Jelentkezés és részletes felvilágosítás az Express utazási Iroda 201-es fiók-irodájában, Bp. V., Szabadság tér 16. Tel.: 316-393 vagy 317-777 információ. (x)

Öttusa-sportnapközi. MAFC—Corso öttusa-szakosztály szervezésében. Lovaglás, úszás, lövészet, futás, vívás alapképzés a MAFC-sporttelepen (Bp. XI., Budafoki út 42.). Tel.: 452-756. (x)

Videofelvétel készítenek eseményről, fényképről, diáról. Még megmentheti mozfilmjét, ha idejében átteszük videokazettára. Amerikai NTSC felvételeket hazairá, hazait NTSC-re tesszük át. Közületnek is. Videofam, 21-96-75. (x)

Mély megrendüléssel és fájdalommal tudatjuk, hogy a forrón szeretett, felejthetetlen feleség, a drága édesanya, **Zsigray Róbertné** született: Majoros Ibolya, aki emberségét, szeretetét és jószágát sugárzó életének 57. évében váratlanul 1987. július 19-én visszaadta némes lelkét teremtőjének. Halottunk földi maradványait július 31-én 14 órakor a Csepeli temetőben helyezi örök nyugalomra a gyászoló család. (x)

EXPRESS

ÁLLÁS

Főv. XI. és XXII. Ker. ingatlankezelő Vállalat felvezető pénzügyi osztályra közgazdasági egyetemi végzettséggel, közgazdasági csoportvezető. Jelentkezni lehet: Budapest XI. ker. Bogya u. 8. személynél és oktatási osztály. Telefon: 853-711.

Franklin Nyomda felvezető papírraktári csoportvezető, egyesvezető, könyvkötő szakmunkásokat fűző- és hajtogatógépre. Jelentkezés a munkaadói osztályon Budapest VIII., Széktirányi u. 28. Telefon: 331-360/26 mellék.

Ipari nagyvállalat Felzabudulás téri munkahelyre mérlegképes könyvelői végzettséggel és gyakorlati alkalmatlalattal fekönyvelői könyvelési csoportvezetői keres. Jelentkezni lehet a 182-745 vagy a 182-756 telefonszámokon.

Ipari nagyvállalat belvárosi munkahelyre mérlegképes könyvelői végzettséggel és gyakorlati alkalmatlalattal fekönyvelői ellenőri keres. Jelentkezni lehet a 182-745 vagy a 182-756 telefonszámokon.

Folyószámla-könyvelő és anyagkönyvelő munkakörbe munkatársakat keres a Népművészek Házipari Szövetkezete. Kérésünk még jól teikészült nyugdíjas munkatársakat könyvelési munkára. 40 óras munkahét, rugalmas munkaidő. Jelentkezés a szövetkezet központjában önéletrajzzal (Bp. V., Kecskeméti u. 13.) vagy a 175-117-es telefonszámon a könyvelőnél.

Szakcsoport azonnali belépéssel felvezető fűtés-szerelőket magas kereseti lehetőséggel. Jelentkezni lehet: Bp. XI., Kelenvölgyi határsor 7. Tel.: 450-833.

Felzabudulás téri ipari nagyvállalat közép-fokú közgazdasági végzettségű állásköz-nyilvántartó; keres számtaló gépes ismerettel előnyben. Jelentkezni lehet a 182-745 vagy a 182-756 telefonszámokon.

A VISORAN szeti Eszközök Cégép és szító Leányvételre keres reati lehetőséget géppark kezdő szerzárbe: számszámok szám élköszörköszörtis, va számkészítők, további és vízvezeték-vábbá férfi é nított munká nyú fizikai m fő titkárnót, is. Jelentke RAM Cégé számkészítőt Budapest, u. 18. 1131. 590. Major L vezetőnél és mán telepve

A gyáll Meisz M Igazgatósága helyére felvezető rendelkező Gyorssirni tben. Fizetés szerint. F munkanapok között a 336-342-757 telef mellék) illet 286, 19—20

A Belvá MÁV Terv (Budapest V rkp. 8. 105) keres a terra: gépíró, gorsmásoló, kezelőt, rajzkezelőt, drc (tűros), kézh gédmunkást, kiak munkát kedvezményt munkába lép földre 1 év zés a kolle zés szerint. személyesen ben (földsz. lysisében) v non: 125-357 220 melléken óra között F osztályvezető

Főv. XI. ker., Ingatlan lalat felvező gyakorlatl végzettséggel könyvelői fe p: rvezető m töltésére, le het: Bp. u. 32. Kujl né számvite zetőnél. Tel 033.

A Skálából az Tanszervásár

a Skála Budapest Nagyaru

augusztus 8-

Az áruház piac felőli
kitelepülésén
füzetcsomagok.

Rohamosan bővül az USA telefaxpiaca

New York-i tudósítónktól:

Kiemelkedő üzletmenetről adnak számot az Egyesült Államokban a telefax/teletó-berendezések gyártói és kereskedői. Az előrejelzések szerint csak most kezdődik az országban a telefaxkorszak: jelenleg 600 ezer berendezés működik az USA-ban, tavaly 191 ezret értékesítettek, 1990-ben pedig már 425 ezer gép talál gazdára.

A telefaxot eredeti nevén fakszimile gép) a hírügynökségek és az újságok a 30-as években kezdték el működtetni. Igazán csak a 60-as években kezdett növekedni a telefaxgépek népszerűsége, amikor az egész világon lehetővé tették a telefonvonalak igénybevételét a képtovábbításra. Két évtizeddel ezelőtt még 18 ezer dollár volt egy berendezés ára, s mérete is meg lehetőségen terjedelmes volt.

Manapság a telefaxgépek kis helyet foglalnak el és jelentősen csökkent a berendezések ára is: átlagosan kétezer dollárba kerül egy gép, s az előrejelzések szerint jövőre az átlagár már 1500 dollár alatt lesz.

Jelenleg az amerikai vállalatoknak mindössze 10 százalékánál van telefax-berendezés, a gyártók és a kereskedők véleménye szerint nagy keresletre lehet számítani. A telefax gyorsabb, olcsóbb és kevésbé munkaigényes, mint a telex. Míg 20 évvel ezelőtt egy kép vagy egy oldal írott szöveg továbbítása 6 percig tartott, ma a „közlési” idő alig néhány másodperc. A telefax csatlakoztatható a személyi számítógéphez, s arról is továbbít információt. A szakemberek becslése szerint az USA-ban 20 millió PC működik, s a személyiszámítógéptulajdonosok legalább 25 százaléka szeretné kiegészíteni számítógépét a telefaxszal.

A telefaxot (eredeti nevén fakszimile) további csökkenésére törekednek. A New Orleansban rendezett nemzetközi távközlési kiállításon a japán Sharp cég bemutatta szótárnagyságú telefaxgépét, amely mindössze 5 kilogrammot nyom, s egy féloldalas szöveget 10 másodperc alatt továbbít.

37.
jul.
29.

ség, akárcsak az 1987-re előreje-
zett 95 millió márkás ráfizetés el-
sősorban az Airbus-fejlesztések
következménye lesz. Nyugatnémet
részről ugyanis az MBB leányvál-
lalata, a Deutsche Airbus vesz
részt a nyugat-európai repülőgé-
gyártó-konzorciumban brit, francia

terjes emonata, hivatalos beadvá-
még nem érkezett hozzájuk a sz-
ban forgó ügyletről, de ann-
„több kritikus pontja lesz, mint
korábbi Daimler-Benz—AEG eg-
beolvadásnak volt”. Ellenben han-
súlyozta, hogy szó sincs automat-
kus visszautasításról. (AP—DJ)

ZSEBBŐL FIZETETT OSZTALÉK A PUMÁNÁL

Az üzleti életben szokatlan lé-
pésre határozta el magukat a
Dassler fivérek, akik a Puma
sportszergyár 720 ezer, szavazati
jogot nyújtó részvényét a kezük-
ben tartják. A szavazati jogot nem
nyújtó 280 ezer részvény tulajdo-
nosának saját zsebből fizetnek 4,5
márka összegű osztalékot. A jelen-
legi gazdálkodási nehézségek miatt
ugyanis a vállalat egyébként nem
lett volna képes osztalékot fizetni.

A Puma korábban tisztán családi
tulajdonban lévő vállalkozás volt,
tavaly júliusban azonban kibocsá-
tottak szavazati jogot nem nyújtó
részvényeket is. A befektetők gyor-
san szétkapkodták az akkor még
ígéretes értékpapírokat, és a jegy-
zés rövid idő leforgása alatt 860
dollárnak megfelelő szintre ugrott.

lár értékének csökkenését jelölté
meg. Ennek nyomán ugyanis
cég legfontosabb exportpiacán, a
Egyesült Államokban erőteljesen
emelni kellett az árakat, és ez ki-
váltotta a forgalom csökkenését.

1985-ben a Puma cég 10 millió
dollárnak megfelelő nyereséget tu-
dott kimutatni, a legutóbbi pénz-
ügyi évben azonban 22 millió dol-
lár összegű veszteség keletkezett
(Reuter)

Amerikai importkorlátozás szov

Az USA külügyminisztériuma ér-
tesítette a Szovjetuniót, hogy a kö-
vetkező 12 hónapban csak 3,52 mil-
lió négyzetméter lepedővászon be-
vitelét engedélyezi a partnerország

Egy amerikai kórházlánc kiárusítása

87.6.23

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államok legnagyobb kórházi láncolata, a *Hospital Corporation of America* bejelentette, hogy 104 kórházát eladta az egészségügyi intézmények dolgozóinak. A több mint száz kórház vezetői és alkalmazottai összesen 1,8 milliárd dollárt fizettek a részvényekért. A nashville-i székhelyű vállalat „magja” megmaradt, ez a

cég fogja szerződéses alapon irányítani az eladott kórházakat. A *Hospital Corporation* egy másik vállalkozása tulajdonában maradt 75 kórház és 50 ideggyógyászati intézmény. A *Hospital Corporation* néhány hónappal ezelőtt egy texasi vállalkozó akarta megvásárolni 3,8 milliárd dollárért, ezt az ajánlatot azonban a kórházlánc vezetősége visszautasította.

tés a korábbi forgalommal. Öt éve cagói értéktőzsdén már meg is
még az államkötvények piacán na- kezdődött. (*International Herald*
ponta átlagosan 62 milliárd dollár- *Tribune*)

Osztrák—magyar vegyesvállalat
több éves időtartamra
bérelne

IRODAHELYISÉG

létrehozására alkalmas, kb.

Búcsúzni csak szépen

„Párnázott” szerkezetváltás

Nehéz hónapok tudománya

Az amerikai vállalatok mind gyakrabban veszik igénybe azoknak az újonnan alakult, pszichológusokból és munkaügyi szakemberekből álló cégeknek a szolgáltatásait, amelyek — a maguk módján — előkészítik a nem fizikai dolgozók, az úgynevezett fehérgallérosok elbocsátását, kényszernyugdíjazását. A kiváló üzletmenetről számot adó tanácsadó cégek sok esetben vállalják az állástalanként „utógondozását” is, hiszen nem könnyű az átállás az aktív életből a bizonytalanságba. Ma már a nagyobb amerikai vállalatok jelentős összegeket szánnak feleslegessé vált, de korábban fontos munkatársaik lelki egyensúlyának megőrzésére, véleményük szerint ugyanis „búcsúzni csak szépen szabad.” S a kényszerbúcsú számuk egyre növekszik: a munkaügyi statisztikai hivatal jelentése szerint az amerikai nagyvállalatok átszervezése elsősorban a nem fizikai dolgozók elbocsátásával jár együtt.

Fehérgallérosok árnyéka

A statisztikák tanúsága szerint az elmúlt öt esztendőben az USA-ban 782 ezer nem fizikai jellegű munkahely szűnt meg, s az elbocsátott fehérgallérosok kétharmadának sikerült csak újra állást találnia. Hogy mennyire égető gondot jelent ez az új keletű munkanélküliség, azt jól mutatják néhány nagyvállalat munkaerőgazdálkodási tervei is. A General Motors például 1989-ig 25 százalékkal szándékozik csökkenteni nem fizikai dolgozóinak létszámát, amely jelenleg 142 ezer. Az Exxon olajtársaság 40 ezer dolgozójának ajánlotta fel az idő előtti nyugdíjavonulást lehetőségét. (A vállalat dolgozóinak létszáma jelenleg 146 ezer fő.)

A feleslegessé vált létszámtól szabadulni kívánó cégek általában két megoldást kínálnak fel „listázott” dolgozóiknak. Az ötven éven aluliak számára a búcsú általában hathavi fizetés tartalmazó borítékkal (végkielégítéssel) jár együtt. (Az nem divat, hogy átszervezőkor, illetve létszámcsökkentéskor más munkakört ajánlanának fel a vállalaton belül.)

Az ötven éven felüliek számára az esetek többségében kedvezményes nyugdíjazási lehetőséget ajánlanak fel, amelyet illik elfogadni. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a feleslegessé vált dolgozó egy részről egy nagyobb összegű búcsúpénzt kap, másrészt pedig cége élete végéig fizet számára nyugdíjat. Erdemes azonban megjegyezni, hogy az Egyesült Államokban a fehérgallérosok számára nem mindegyik vállalat ad nyugdíjat.

Ötvenen innen, vagy ötvenen túl — az elbocsátott dolgozó természetesen nem hajlandó „lehúzni a redőnyt”. Hiszen egyrészt szeretne szakmájában tovább tevékenykedni, másrészt pedig a családnak szüksége van a pénzre. Sok esetben az utcára került fehérgalléros rendelkezik némi megtakarított pénzzel, és ezt kiegészítve a végkielégítéssel valami kisebb üzleti vállalkozásba tud fogni. A magánvállalkozás persze nem könnyű, hiszen aki megszokta hogy korábban egy vállalati szervezet részese volt, annak nehéz kiigazodni a „maszek világ” útvesztőiben. Ugyancsak a statisztikák tanúsága szerint, az elbocsátott fehérgallérosok mintegy 10 százaléka fog csak magánvállalkozásba (többségük sikertelenül). A többség néhány napi pihenés után megkezdi az álláskeresőt. S tulajdonképpen ekkor van szükség a már említett tanácsadó cégek „gondozására”, jó tanácsaira, mert az álláskereső az Egyesült Államokban nem tartozik az üdítő és gyors sikerélménnyel járó elfoglaltságok közé.

Az utógondozás rendszere

A munkanélkülivé lett korábban fontos és értékes munkatársak számára a volt cég által befizetett „utógondozás” feladata a zökkenőmentes átmenet biztosítása, a lelki és fizikai összeroppanás megakadályozása, valamint az álláskeresőre való felkészítés. A tanácsadó vállalatok állást nem keresnek és nem közvetítenek, de igyekeznek minden egyéb — nem anyagi jellegű — segítséget megadni a „túlélés” érdekében.

Az elmúlt tíz esztendőben itt külön „iparág” jött létre, amely az állástalan, munkát kereső nem fizikai dolgozókat készíti fel a „hogyan tovább”-ra. Pszichológusok és munkaügyi szakemberek ezrei adnak tanácsot, útmutatást — jó pénzért — a követendő magatartásra.

Akinek nincs pénze ezeknek a szolgáltatásoknak a megfizetésére, vagy akiről ebből a szempontból nem gondoskodott volt vállalata, az szinte korlátlan mennyiségben vásárolhatja meg a „túlélési zsebkönyveket”. Emellett létezik magán és videó „terápia”, vagyis viszonylag kis összegért ilyen módon is elsajátítható a következő nehéz hónapok „tudománya”.

A túlélési „kiskaték” fontos szerepet tulajdonítanak az álláskereső családjának az átállási időszakban. A családnak nem szabad kétségbeesnie — legalább is nem szabad a pánikot az álláskereső előtt mutatnia —, sőt lelket kell öntenie az elbocsátottba. Hangsúlyozni kell, hogy értékes ember, tehát hamarosan talál majd munkát és elmúlnak nemsokára a nehéz idők. Az útmutatók szerint a munkanélküli fehérgalléros is jobban teszi, ha elkéséredését elleplezi és ő is

ÖREGEK OTTHONBAN

Lelket önteni az elbocsátottba

biztatja a családot, hogy hamarosan „kiderül az égbolt”. Az első napok megrázkódtatása után érdemes elkészíteni az új helyzetnek megfelelő családi költségvetést.

A tapasztalatok szerint a kényszernyugdíjazottak Amerikában korábbi jövedelmük 65 százalékából is viszonylag kényelmesen meg tudnak élni — de csak abban az esetben, ha a lakás-, vagy házügyi kölcsönt már visszafizették és a gyerekek már önálló életet élnek. A kiadások csökkentésével párhuzamosan főrekedni kell a bevételek növelésére: amennyiben van némi megtakarított pénz, azt meg kell forgatni kötvények, részvények vásárlásával. A szakértők javasolják a hitelkártyával való vásárlást is, ugyanis ez esetben mintegy 30 napos fizetési haladék van, s közben a megtakarított pénz némi kamatot „termel”.

Nem véletlen, hogy a tanácsadók ötletei között nem szerepel a „fekete” munkavállalás, amely után általában „elfelejtene” adót fizetni. A tanácsadók erre a lehetőségre hivatalosan nem hívhatják fel a figyelmet, hiszen az adózatlan jövedelem az Egyesült Államokban is törvénybe ütközik. (Ennek ellenére meglehetősen sokan „svarcolnak” az országban. Az amerikai adóhivatal szerény és nem hivatalos becslése szerint a bruttó nemzeti termék — értéke tavaly meghaladta a négyezer milliárd dollárt — 10 százalékát a második gazdaság hozta létre, meghozza az esetek többségében az adófizetés elmulasztásával.)

Miután a legszerényebb önálló vállalkozás megindítása is az Egyesült Államokban 35–100 ezer dollár induló tőkét kíván, a fehérgallérosok döntő többsége inkább egyik személyzeti osztályról a másikra vándorol állásügyben. Nem mindegy, hogy az álláskereső miként állítja össze önéletrajzát, amelynek beküldése megelőzi a személyes beszélgetést — ha ez utóbbira egyáltalán sor kerül. A vállalatok szívesen veszik azokat az életrajzokat, amelyek részletesen foglalkoznak a jelentkező képzettségével, szaktanfolyamaival, valamint korábbi munkaköreinek bőséges ecsetelésével. Különösen fontos a család anyagi, egészségi helyzetét bemutató rész, valamint az anyagi helyzetről, a tartozásokról mellékelt bankinformáció. S ha sor kerül a személyes megbeszélésre, akkor kínosan ügyelni kell az elegáns öltözködésre, a jólápoltságra, a „kedélyeskedő”, de nem komolytalan csevegésre. Egyszóval az álláskeresőnek „formában” kell magát tartania, hiszen nem mind-

egy, milyen benyomás alakul ki róla. S arra is fel kell készülnie, hogy ezt az „előadást” több tucat-szor is el kell játszania.

A vezetők is

Amennyiben a munkahelykeresés sikerrel jár, a családnak sok esetben költöznie kell. Az amerikai vállalatok ugyanis az országban sok részleggel, telephellyel rendelkeznek, s egyáltalában nem biztosított, hogy az álláskereső a lakóhelyén kap munkát. Igen gyakori, hogy felkerekedik a család, s az ország másik részében kezd új életet, mert ott nyílt munkalehetőség. De akik valamilyen oknál fogva nem tudják magukkal vinni családjukat, azok sem utasítják általában vissza az állást. Elmennek maguk, s kéthetente, vagy havonta néhány napra hazalátogatnak. A fehérgallérosok munkanélküliségének növekedésével mind több az ilyen módon ingázók száma az USA-ban.

Előbb-utóbb az elbocsátott fehérgallérosok nagyobbik része talált állást, de egyharmaduk hiába próbálkozik. Nekik nemcsak átmenetileg kell berendezkedniük a szerényebb életvitelre, hanem hosszabb távra is. Aki egészségi- és idegileg bírja, az még hosszú éveket kilincsel állásért, s aztán kénytelen belenyugodni, hogy tartósan gyarapítja a munkanélküliek tábort.

A Reagan-kormányzat hatalomra jutása óta több mint 15 millió munkahelyet teremtett az országban, s ez kétségtelenül az elnök gazdasági csomagtervének egyik legsikeresebben teljesített pontja. Idén tovább mérséklődik a munkanélküliség, s az előrejelzések szerint a munkaképes korú lakosság 6,6–6,8 százaléka lesz állástalan. De miközben növekszik a vállalatok érdeklődése és szükséglete a fizikai dolgozók iránt, mind több fehérgalléros válik feleslegessé. Ők részben pótolhatók új, nagy teljesítményű számítógépek beállításával, komputeres tervező és termelési rendszerek alkalmazásával, új értékesítési és marketing-módszerekkel (például az ügynökölést mindinkább felváltja a televízió keresztlátás, árusítás), s nem utolsósorban fiatal szakemberekkel. Ez utóbbiak fizetése alacsonyabb, tehát az önköltségcsökkentés „automatikusan” biztosított.

Az amerikai társadalom az évezred végéig — az előrejelzések szerint — kénytelen számolni azazal az új jelenséggel, hogy a munkanélküliek táborában növekszik a fehérgallérosok aránya. S, újdonság, nem szívesen látott újdonság az is, hogy újabban a szakértelem, sőt a vezető állás sem jelent garanciát a munkahely megtartására. Növekszik az elbocsátott közép-, sőt felső vezetők száma, akik — hírek szerint — érdekképviseleti szervezetet szándékoznak létrehozni.

GARA SZABOLCS

Lépjen be ön is

a

MAGYARORSZÁG

népes előfizetői táborába!

Az „N+N” és hatása

Hol tárgyaljanak a leszerelésről?

Bern és Stockholm eltérő nézete

Bár a bécsi utótálalkozóba szervezsen még nem integrálódott, az osztrák fővárosban ma mégis igen gyakran lehet arról hallani a diplomaták beszélgetései során, milyen formában is tárgyaljanak a katonai biztonság koncepciójáról. Két nézet alakult ki. Az egyik szerint — s ez a szocialista országok véleménye is — a madridi záródokumentum szelleméből következik, hogy a helsinki utótálalkozón érintett összes állam, tehát mind a 35 ország vegyen részt az összeurópai leszerelésről kezdődő tárgyalásokon, hiszen az eredményes befejezés csökkentené a világon a feszültséget, s a határozatok a helsinki folyamatba kapcsolódott országokra vonatkoznának.

23 ország

Ellentétes ezzel a NATO-államok magatartása, bár nem egységesen lépnek fel. Jelentős különbség mutatkozik például Franciaország és az Egyesült Államok fölfogása között. Washington ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ilyen bonyolult, ráadásul eleve katonai szövetségi rendszerek létéből keletkező problémát csak az érintetteknek — tehát e szervezetek tagországainak — kellene megvitatniuk. Washington ezzel a helsinki folyamatból kívánja kiragadni az összeurópai leszerelés rendkívül fontos kérdését, s ebben nyilván az is vezérli, hogy attól tart: amennyiben ez az igen bonyolult problémakör Helsinki részévé válik, akkor az amerikai kormány számára fontos súlyok automatikusan leemelődnek „Helsinki mérlegéről” — többek között az emberi jogok kérdése. Az amerikai kormányzat tehát elutasító magatartásával a számára fontos ügyeket próbálja megőrizni. Nem kevés erőfeszítést kíván az amerikai diplomáciától sajátos logikájának magyarázata: ketté szeretné választani a helsinki folyamat részének tekintett katonai bizalmosító tárgyalásokat — mint a stockholmi tanácskozás folytatását — valamint a hagyományos fegyverzet leszereléséről tartandó megbeszéléseket. Ez utóbbiakon amerikai vélekedés szerint csak a katonai tömbökhöz tartozó 23 ország venne részt — ráadásul a két tárgyalássorozatot Washington szerint két külön színhelyen kellene folytatni. (Franciaország inkább a nyitottabb tárgyalási fórumokat helyezi előtérbe, s ebben nyilván szerepet játszik az is, hogy egységei nincsenek a NATO zárt katonai rendszerébe integrálva, következésképpen Párizs nem kíván a „23-ak között”, tehát katonai szerződési rendszerhez tartozó országként megjelenni a tárgyalásokon.)

Nem első esetben került sor ilyen helyzetben a semleges országok kompromisszumos javaslatára a helsinki folyamat során. Most az igen érzékeny katonai területen szólaltatta meg hangját a semleges és el nem kötelezett országok (angol rövidítéssel „N+N”) csoportja. A javaslat szerint üdvözlendő, hogy idén február óta a bécsi utótálalkozóval párhuzamosan a két katonai szövetségi rendszer 23 országba megbeszéléseket tart arról, milyen keretek között kezdődjenek meg majd a tárgyalások az összeurópai leszerelésről. Az „N+N” országok hosszas huzavona után abban a kompromisszumos formulában állapodtak meg, hogy a bécsi találkozó záródokumentuma tartalmazzon rendelkezéseket a katonai bizalmosításról tartott stockholmi találkozó folytatására. Ennek az esz-

mecserének — a javaslat szerint — egy helyen kell majd folynia a katonai tömbhöz tartozó 23 ország kifejezetten leszerelési tárgyalásával.

Az „N+N” országok tehát kompromisszumos javaslatukban igyekeztek közelíteni a katonai kérdésekkel foglalkozó fórumok munkáját egymáshoz, s ezzel talán hozzájárultak e fontos, bár bonyolult kérdésben az álláspontok végleges kikristályosodásához is.

Magán a semleges és el nem kötelezett mozgalmon belül is hosszú vitákra volt azonban szükség ahhoz, hogy ez a javaslat

ALOIS MOCK OSZTRAK KÜLÜGYMINISZTER VRANITZKY KANCELLARRAL

Összehangolt Európa-politikáról beszélt

egyáltalán megszülethessen. Néhány hónappal ezelőtt még aligha lehetett számítani arra, hogy sikerül elhárítani a jelentős nézetkülönbségeket, amelyek egyrészt az „N+N” csoport tagjainak geopolitikai helyzetéből, valamint diplomáciájuk egymástól olykor elütő prioritásából következtek. (Elég utalni arra, hogy az „N+N” csoport között van a déli régió két országa, Málta, illetve Ciprus görög része, ám ugyanennek a csoportnak a tagja a két északi ország, Finnország és Svédország is — nem beszélve Liechtensteinről és San Marinóról, a két európai miniállamról, vagy a semlegességét az ENSZ belépéssel is összeegyeztethetetlennek tartó Svájcra és az aktív semlegességet folytató Ausztriáról — hogy a szocialista Jugoszláviát csak utójára említsük.)

Megnövelt aktivitás

Az „N+N” csoporton belül elsősorban Svájc és Svédország között — a semlegesek vonalán maradván — rajzolódott ki ellentétük, főleg az európai enyhülési és leszerelési folyamatban reálisan betölthető szerepről. Svájc már a bécsi utótálalkozó megnyitásokor ellenérzését hangoztatta amiatt, hogy szerinte a helsinki folyamat egészére túlságosan is „rátelepszik a tömbpolitika”, s ez Svájc elképzeléseivel ellentétes. Ebből a nyilatkozatból már következtetni lehetett arra, hogy Svájc aligha fogja alkalmasnak találni a bécsi fórumot a katonai leszerelési kér-

dések minden ország általi megtárgyalására. A tavaly őszi elutasító álláspont vajon miért változott meg idén kora nyárra?

Palme nélkül

A válasz több tényezővel magyarázható. Svájc a nemzetközi szervezetekkel ellentétben a kis európai államok megfelelő érdekkifejezési fórumának találta a helsinki folyamatot, továbbra is érdekelt tehát a sikeres továbbvitelben. Bern szándéka az, hogy közvetítőként lépjen fel, ám ezt aligha teheti meg egyedül: az éppen a Svájc által hangoztatott érdekvédelem leginkább az „N+N” országok közös fellépésétől várható, s ezt az utóbbi hónapok vitái során Svájcban reálisan észlelték.

Az „N+N” csoport semlegesén belül Stockholm Palme halála után még a korábbiánál is nagyobb erővel hangsúlyozta a semleges országok nemzetközi tárgyalásokon megnövelt aktivitásának szükségességét. Ebben nyilván szerepet játszott az is, hogy a világszerte nagy tekintélynek örvendő Palme személyének hiányát a svéd külpolitika általános dinamizmussal kívánta pótolni. Stockholm azonban mindig is hangsúlyozták, hogy még a korlátozott katonai erővel rendelkező semleges országok sem képesek növelni befolyásukat anélkül, hogy akár jelképes döntésekkel ne tegyék hitelesebbé a külpolitikai cselekvés egyik alappilléret, a katonai erőt. Ezzel a felfogással magyarázható, hogy 15 év után először,

az idén jelentős mértékben növelelik a katonai költségvetést: a 26 milliárd korona az állami kiadásoknak csaknem nyolc százalékát jelenti. (A jelképes katonai erő beépítése a külpolitika érvrendszerébe Palmétől sem volt idegen: annak idején háromszor is megakadályozta, hogy képviselői javaslatra Svédország „egyoldalú példát mutasson” a védelmi kiadások drasztikus csökkentésében.)

Európai kérdések

A semlegesség katonai, védelmi aspektusaira Svájc is hagyományosan nagy súlyt helyez, legfontosabbnak a modern légiert tekintik — ilyen értelemben tehát a svájci és svéd álláspont eleve nem volt távol egymástól. Svájc kompromisszumos készsége növelte a gazdasági érv. A hagyományos svájci külpolitika kereteibe ugyanis nehezen lenne beilleszthető az a közeledés, ami a közeljövőben minden bizonnyal bekövetkezik az Európai Közösség és Svájc között. A berni diplomatákat nyilván foglalkoztatja a kérdés: az 1992-től kezdődő liberalizált belső piaccal rendelkező közösséggel már csak elemi gazdasági érdekből is kiéptendő jó kereskedelmi kapcsolat nem kívánja-e meg az EG-val kibontakozó politikai együttműködést?

A bécsi utótálalkozó fontos katonapolitikai vitája az „N+N” csoporton belül az említett, a katonainál távolabbra mutató kérdések feltolulása miatt érkezett el végül is a kívánt kompromisszumhoz — amelyben hírek szerint ismét fontos része volt az osztrák diplomáciának. (Mock külügyminiszter például a svájci-svéd vita időszakában, tavasszal tett látogatást Bernben, s összehangolt Európa-politikáról beszélt. Szervezsen illeszkedett ez az utazás a külpolitikai prioritások fokozatos módosulásáról vallott osztrák elképzelésbe, miszerint Ausztriának elsősorban az európai kérdésekre kell koncentrálnia. Ez a felfogás némileg ellentmond a hetvenes években Kreisky által életre hívott aktív semlegességi politikának, amikor Ausztria határaitól távoli régiók problémáinak megoldásába a mainál aktívabban vett részt. Ugyancsak figyelemre méltó, hogy a Kreisky-időszakban elsőrangúnak tekintett palesztin ügy megítélésében mára némi módosulás következett be: amíg a korábbi bécsi külpolitikai jelentésekben a PFSZ-t, mint a palesztin ügy „jogos” képviselőjét említették, addig ez a jelző ezúttal hiányzik...)

OLTVÁNYI TAMÁS

Fordulat előtt az USA félvezetőgyártó ipara?

Az USA félvezetőgyártó iparának helyzete sokkal kedvezőle-
nebb, mint azt korábban hitték. Ezt állapítja meg egybehangzóan az
a két jelentés, amelyet az Egyesült Államok hadügyminisztériuma,
valamint a Központi Hírszerző Ügynökség (CIA) nemrégiben készí-
tett egymástól függetlenül.

A jelentés egyes részleteit az
amerikai sajtóban is közzétették.
Szakértők véleménye szerint az
Egyesült Államok a mikroelektronika
és a félvezetők területén az elmúlt
években sokat veszített előnyéből
Japánnal szemben, sőt a szigetország
egyes félvezetői vonatkozásában
átvette az elsőbbséget az USA-tól.
Amennyiben a jelenlegi irányzat
folytatódik — állapítja meg a
hadügyminisztérium jelentése —
az amerikai félvezetőgyártó ipar
versenyképessége a termékek igen
szűk sávjára korlátozódik. Mielőbbi
döntés és cselekvés szükséges tehát
az ágazat jövőjét illetően.

A két intézmény tanulmánya aze-
rint a félvezetőipar 25 legfontosabb
terméke közül Japán tizenkétében
vezeti a technológiát, tizenhárom
termelési világágnak, az USA 5
ciklé rangelső, míg 8 termék eseté-
sen egyenlőtlen a két ország pozí-
ciói. A 25 félvezetőipari termék köz-
ül 19-ben az Egyesült Államok
helyzete fokozatosan romlik Japán-
hoz viszonyítva. Példaként emlit-
hető, hogy a szigetország elősre-
gést szert többek között a szilícium
termékek közül a D-RAM-ok, az
S-RAM-ok, a nem szilícium termé-
kek közül pedig a memóriák, a hetero-
strukturák, valamint az opto-
elektronikai technológiák területén.
Ami a félvezetőipar legfontosabb
alanyagait illeti: Japán megve-
rezte a vezetést a szilícium és a
galliumarzenid gyártásban — mind
mennyiségi, mind pedig műszaki
szempontból.

Mivel az Egyesült Államok fél-
vezetőipari importja évről évre je-
lentősen növekszik, a kormányinté-
zmények attól tartanak, hogy egy-
részt az USA mind szorosabban
fogja majd a behozatalt, másrészt
pedig a hazai termelők innovatív
képessége fokozatosan hanyatlani
fog. Az élvölvi import egyéb keres-
kedelmi gondokat is okoz: a félve-
zetők újszerű nemzeti "meztelenül"
érkeznek külföldről, hanem számítógé-
pek és egyéb elektronikai termé-
kek beépített alkatrészeként is.
Ennek következtében az amerikai
számítógépi és távközlési ipar
megrendelésel csökkenhetnek, az
ágazat cégei pedig termelési vissza-
esséssel számolhatnak. Az amerikai
félvezetőgyártó és mikroelektronikai
ágazat számára a már kialakult
helyzet azért is veszélyes, mert Ja-
pánban általában ugyanazok a cé-
gek gyártják a mikroelektronikai
alkatrészeket, amelyek késztermé-
keikkel máris jelentős pozíciókat
szereztek az USA piacán.

Az egész kérdéskörnek természet-
esen igen fontos katonai összefü-
ggés is van. Mivel a félvezető-
ipar legfejlettebb termékeit je-
lentős mennyiségben használja fel a
hadipar, az importfüggőség erősö-
dése veszélyeztetheti az USA nemze-
tibiztonságát — állapítja meg a had-
ügyminisztérium elemzése. A raké-
tafejverekbe, mesterséges holdak-
ba, katonai célokra is használatos
nagy számú félvezetőbe beépített mi-
kroelektronikai termékek mind na-
gyobb része érkezik Japánból, s mi-
vel jó néhány típusból nincs ame-
rikai termelés, a hadipar kiszorít-
hatatlansága külföldi szállítóinak
— még ha szövetségesekről van is
szó — egyre fokozódik. A tanulmá-
nyok szerint nem is biztos, hogy a
Japán cégek a fejlettebb techni-
kát hordozó félvezetőipari termékei-
ket adják el az Egyesült Államok-
nak. Ha ugyanis a bolnap techno-
ológiát adnak el, a szigetország
vállalatainak versenyképessége
csökkenne a "koppintásra", tovább-
fejlesztése kész amerikai cégekkel
szemben.

Az Egyesült Államok félvezető-
gyártó ipara egyébként az elmúlt
négy évben 20 százalékos veszítet
a világgpi részesedéséből. A rész-
arányok csökkenése, valamint a techni-
kai előny elvesztése, illetve egyes
területeken az abszolút lemaradás
több tényezővel magyarázható. A
félvezetők árának folyamatos csök-
kenése, valamint a számítógépek
iránti kereslet megnövekedése kö-
vetkeztében az amerikai mikro-
elektronikai vállalatok többségét
az elmúlt években jelentős anyagi
vesztések érték, így a fejlesztés-
be, a kevesebbet ruházhattak be.
Az iparág kedvezőtlen helyzetét
fokozta, hogy a japán exportőrök
igen alacsony áron értékesítették

vábbi szükségletét, sürgős intézkedé-
seket kell hozni.

A hadügyminisztérium tudomá-
nyos tanácsa azt javasolja, hogy a
hanyatlás megállítására 2 milliárd
dollárt juttassanak az iparágak a
minisztérium költségvetéséből. Ezen
kívül 50 millió dollárt adnának az
egyetemeknek a félvezető-kutatások
és a gyártástechnológia fejlesztésére,
illetve megsegítésére. Emellett a
tanács 230 millió dolláros támoga-
tást ajánl a félvezetőipar K-I-F te-
vékenységének támogatására.

A javaslat szerint a kétféle
dollárt egy konzorcium létrehozásá-
ra kellene fordítani, amely külön-
leges memóriákat gyártana. A konzor-
cium felállítására már történtek
is kezdeti lépések, a végleges dön-
tés azonban még várat magára. Az
amerikai félvezetőgyártók szövetsé-
ge kidolgozott egy tervezetet a Se-
matech (Semiconductor Manufac-
turing Technology Institute) elnevezé-
sű konzorcium összehozására. A ter-
vek szerint ez az USA öt legjelentő-
sebb félvezetőgyártóját egyesítené:
a Texas Instruments, a Motorola,
a National Semiconductor, az Intel,
valamint az Advanced Micro Devi-
ces cégekből álló egyesülés tévé-
kenységében részt venne még az
IBM, a Digital Equipment és a
Hewlett-Packard is. Az egyesülés —
amely esetleg már a nyár elejére
összeállna — erőfeszítéseit a kez-
deti időszakban elsősorban a 4 és
16 megabites chipek gyártására
összpontosítaná.

A konzorcium létrejöttét az anya-
gi kérdések mellett egyelőre más
tenyezők is akadályozzák. Például
a trösztellenes törvény, amely tiltja
a versenytársak együttműködésé-
t a gyártásban. Az akadályok fel-
számolását, valamint az anyagi erő-
források megteremtését minden bi-
zo nyitni elő fogja segíteni az ame-
rikai kormány — és szakmai körök-
ben nagy megdöbbenést keltő fel-
vásárlási kísérlet: a japán Fujitsu
meg kívánja vásárolni az USA
mikroelektronikai iparának egyik
gyógyászata a Fairchild/Semicon-
ductor Corporation. Végösszefoglalás
még nem született a bekebelezés
engedélyezéséről, de az ügylet
csak nemzetbiztonsági érdekekre va-
ló hivatkozással lehet majd meg-
torpedózni.

A Digital ezzel egy olyan lépés-
re szánta el magát, amittől koráb-

IBM-TERÜLETEKEN PORTYÁZIK A DIGITAL

Korábbi termékpolitikájának is-
meretében váratlanok minősíté-
seknek bejelentésével egyidőben az
IBM-et azon bejelentése, hogy a közeljövő-
ben megkezd két nagyteljesítmé-
nyű számítógép értékesítését. A
modern miniszámítógépeiről ismert
cég termékszerkezetének átalakítá-
sa nyílt kihívás az IBM címé-
re, amely eddig szilárdan őrizte
a nagyszámítógépek piacán kiala-
kított pozíciót. Nagy nyereségtar-
talommal értékesített új termé-
kek bejelentésével egyidőben a
Digital bemutatott egy nagykapacitá-
sú mágneslemez-tárolót is, így
a jövőben komplett rendszereket
tud kínálni a nagyvállalati szám-
ítógépzónokban való felhasználá-
sára.

Mindaddig a Digital legnagyobb
számítógépe a VAX 8800 volt, ame-
lyet 650 ezer dollárért kínált. A
gép műveleti sebessége 12 MIPS-
nek felelt meg (1 MIPS = 1 mil-
ió utasítás/másodpercenként).
A most bejelentett két új rendszer
közül a VAX 8978 típus sebessége
eléri az 50 MIPS-et, ami már meg-
közelíti az IBM nagyszámítógépe-
inek gyorsaságát. Ezt a gépet a Di-
gital 4,8 millió dollárért kínálja,
szemben a nagy vetélytárral,
amely 7,9 millió dollárt kér a nagy-
jából hasonló 3090 Model 400 tí-
pusú rendszerért. Az IBM egyéb-
ként kétségre vonja, hogy egye-
dül a másodpercenként végzett
műveletek számával jól jellemez-
hető a számítógép teljesítménye.
A mérsékelt sebességű Digital-
gép, amely a VAX 8974 típuszá-
mú viseli 2,6 millió dollárba fog
kerülni, a gyorsaságát pedig 25
MIPS-szel jellemzi a gyártója. En-
nek a típusnak azzal a 3090 Model
200 rendszerrel kell versenyeznie,
amelyet az IBM 4,1 millió dollár-
ért kínál.

A termékszerkezet-váltás jellegét
a Digital azzal is kiemeli, hogy
a két új rendszert New Yorkban,
a Wall Streeten lévő központjában
mutatja be, így akarja hangsúlyozni,
hogy az üzleti központban mű-
ködő pénzügyi óriásvállalatokat te-
kinthi legfontosabb vevőinek. Köz-
tudott, hogy ezek korábban főleg
IBM-felhasználók voltak. Any-
nyi óvatosságot azonban kímélt a
DEC a bejelentés előtt, hogy
nem az IBM-rendszerek lecsere-
lésére ajánlotta a gépeket, hanem
olyan feladatokhoz, amelyekhez
a programokat csak ezután kezdik el
írni, már kifejezetten a VAX-gé-
pekre.

A Digital ezzel egy olyan lépés-
re szánta el magát, amittől koráb-

ban valamennyi nagyszámítógép-
gyártó óvakodott: váltotta a szem-
től szembe való párharcot az IBM-
mel. A piaci elemzők épp emiatt
aggódnak, mert úgy vélik, hogy
túl nehéz feladat a vállalati szám-
ítógépzónok főnökeit elcsábítani
a biztonságos IBM-szolgáltatások-
tól. A hasonló aggályok eloszlá-
sára a DEC szövegje kijelentette:
a cég már jó ideje elkezdte keres-
kedőinek olyan irányú átképzését,
hogy azok szót értenek a pénzü-
gyi szektorban dolgozó felhasználó-
kkal. Mint közhírt, az új stratégia
már működik, mert tavaly már
25 nagy-vevőt szerzett a biz-
tosítási szakmából, ami pedig ko-
rábban kizárólagos IBM-felügye-
letnek számított.

Az új vevőkör óriási fejlődést
követelt meg a DEC-től, hiszen
néhány évvel korábban az egész
szakma úgy ismerte, hogy a mér-
nököknek és kutatóknak tud ki-
váltó rendszereket szállítani. Csu-
pán az utóbbi időben kezdtek a
felhasználók közepek nagyságú
VAX-számítógépeket, elhelyezni
részlegeiknél és a vállalati fiókok-
nál. A sikerben nagy szerepe volt
annak, hogy a DEC a miniszámí-
tógépeket alkalmasra tette az IBM
nagyrendszereivel való kommuniká-
ción. Fontos lépés volt tovább-
ba, hogy olyan aléveti eljárásokat
fejlesztett ki, amelyek lehetővé te-
szik az egymástól távolabb lévő
gépek sikeres együttműködését, és
a rendszereknek az igények szeri-
nti fokozatos bővítését. Az ilyen
alkalmazások esetében az is lehe-
tőség van, hogy egy gép kiesésé-
kor a többi átvégye feladatának
teljesítését.

A bejelentéssel kapcsolatban
egyes piaci elemzők a cég mágnes-
lemez-tárolójára hívják fel a fig-
yelmet. Korábban az IBM-nek
óriási előnye volt ezen a területen,
ami nagyban hozzásegítette a
nagyvállalati számítógépzónáiban
megszerzett egyeduralomhoz. A
DEC új mágneslemez-tárolója 2490
megabyte kapacitással, ezzel nem
éri el egészen az IBM hasonló ter-
mékének teljesítményét. A 2,6 ezer
dollárba kerülő berendezés ellen-
ben versenyképes, ha a felhasználó
a 1 megabyte/óra és a behu-
zási költségét számolja. Megíté-
yelők szerint ez a tömegesítő
berendezés feltétlenül szükséges volt
ahhoz, hogy a DEC a siker remé-
nyében vegye fel a küzdelmet az
eddig megközelíthetetlennek tar-
tott IBM piacokon.

A legújabb jelentések szerint
azonban az IBM nem hagyja magá-
t a sarokba szorítani. Néhány
nappal azután, hogy a DEC nyilván-
osságra hozta a két nagyszámí-
tógéppel kapcsolatos tervét,
máris válaszolt megpedig egy új,
minden eddignél nagyobb teljesí-
tményű rendszer bejelentésével. A
3090 Model 600 típusjelöléssel
futó gép központi egységének
sebességét 75-80 MIPS-re becsüli
a szakemberek. A rendszer 6 pro-
cesszort tartalmaz, legfontosabb
felhasználói várhatóan a légutár-
saságok és a bankok lesznek, ahol
egy adott időpontban nagyon nagy
számú tranzakciót végeznek, és kri-
tikus követelmény az, hogy a gép
válaszideje minimális legyen.

M. J.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS!

vállalati főkönyvelői munkakör betöltésére

A PAMUTEXILMÖVEK pályázatot hirdet a vállalat főkönyvelői munkakörének betöltésére.

A vállalat „A” kategóriába sorolt.

Fő tevékenységi köre:

Pamutipari, textilruházati iparághoz tartozó termékek gyártása. A tevékenység kiterjed a pamutszövetgyártás teljes vertikumára, pamutfonásra, szövésre, kikészítésre, részbeni konfekcionálásra.

A munkakör betöltésének feltételei:

Közgazdasági egyetem, vagy Pénzügyi és Számviteli Főiskola, ötéves pénzügyi, számviteli és gazdasági vezetői gyakorlat, Erkölcsi és politikai feddhetetlenség.

A pályázat tartalmazza:

A pályázat eddigi munkaköreinek, tevékenységének felsorolását, részletes éneletrajzt, jelenlegi alapbért, jövedelmét, iskolai, szakmai végzettségét tanúsító okiratok másolatát.

Személyi és anyagi érdekelttség:

A pályázó felkészültsége és gyakorlata alapján — megegyezés szerint.

A pályázattal kapcsolatos részletes felvilágosítást ad:

vezérigazgató telefon: 452-533
személyzeti igazgató telefon: 252-364

A pályázatot a PAMUTEXILMÖVEK (1119 Budapest, Hauszmann Alajos út 20.) vezérigazgató részére kell benyújtani.

Határidő: a megjelenést követően 2 héten belül.

Nyersanyagpiaci árakról és jegyzésekről

12 és 15 óra között a 228-014/36 számú telefonon adunk felvilágosítást.

A Belvárosi Nyelviskola angol, német, francia, olasz és spanyol tanfolyamokat indít, kezdőtől a nyelvizsga-előkészítő szintig, vállalatok számára is.

Tandij: 3000 Ft egy félévre (heti 2x2 és 1x4 óra).
Beiratkozás és színtelmerés: 15 és 19 óra között.
Veres Pálné u. 26. II. 13. Budapest, V.,
Telefon: 188-639.

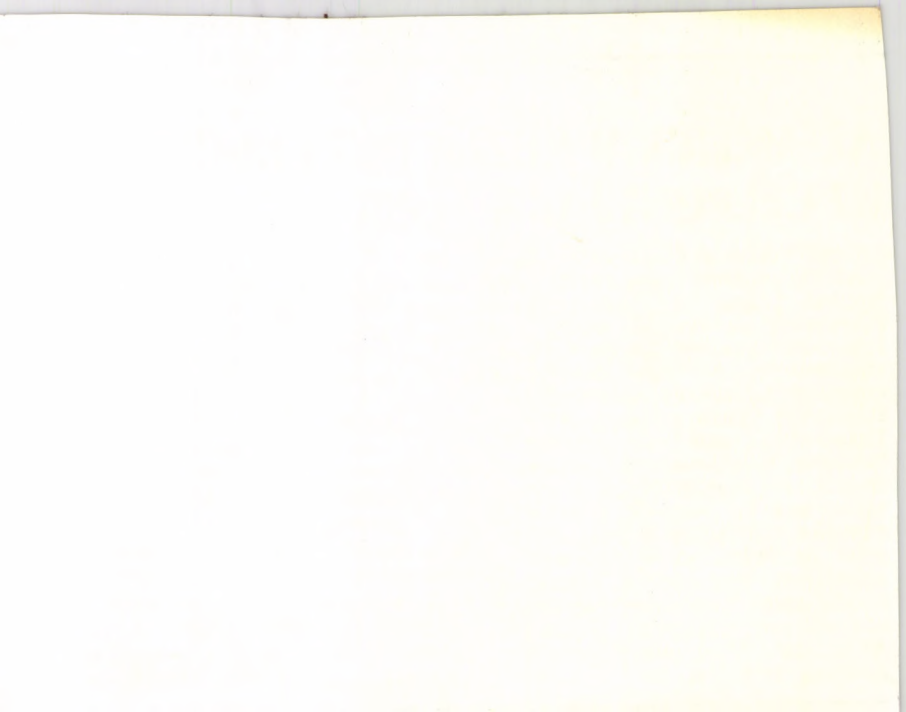
86. 1. 31.

AZ AMERIKAI KOZMETIKAI IPAR ÚJ CÉLPONTJA: A FÉRFI

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államok vezető kozmetikai gyárai nagy fellendülésre számítanak az évtized végéig terjedő időszakban a férfikozmetikumok piacán. A piaci felmérések tanúsága szerint az amerikai férfiak mind többet adnak a testápolásra, s ma már nemcsak hozzátartozóik, hölgyismerőseik, hanem a maguk részére is mind nagyobb mennyiségben vesznek kozmetikai cikkeket. Különösen a testápoló tejet és krémeket, a kölniket és arcvizet, valamint a különböző kondicionáló készítményeket veszik növekvő mennyiségben a férfiak. Az utóbbi időben megugrott a hajfestékek forgalma is.

Noha a férfikozmetikumok üzleti forgalma egyelőre nyomába sem ér a női kozmetikai cikkek eladásának, a gyártók véleménye szerint a piac bővülésére elsősorban ezen a piaci szegmensen lehet számítani. (Tavaly az Egyesült Államokban 1,8 milliárd dollár értékben adtak el női testápoló- és szépítőszeret, a férfibőrápolók forgalma csak 32 millió dollár volt.) A nagy kozmetikai gyárak egymás után hozzák forgalomba a férfias elnevezésű kozmetikai családokat, amelyek általában borotvahabból, borotválkozás utáni szerből, szappanból, hintőporból, testápoló tejből, vitamínos kölniből és dezodorból állnak.

87. febr. 12.

Csökkenő vállalati adományok az USA-ban

New York-i tudósítónktól:

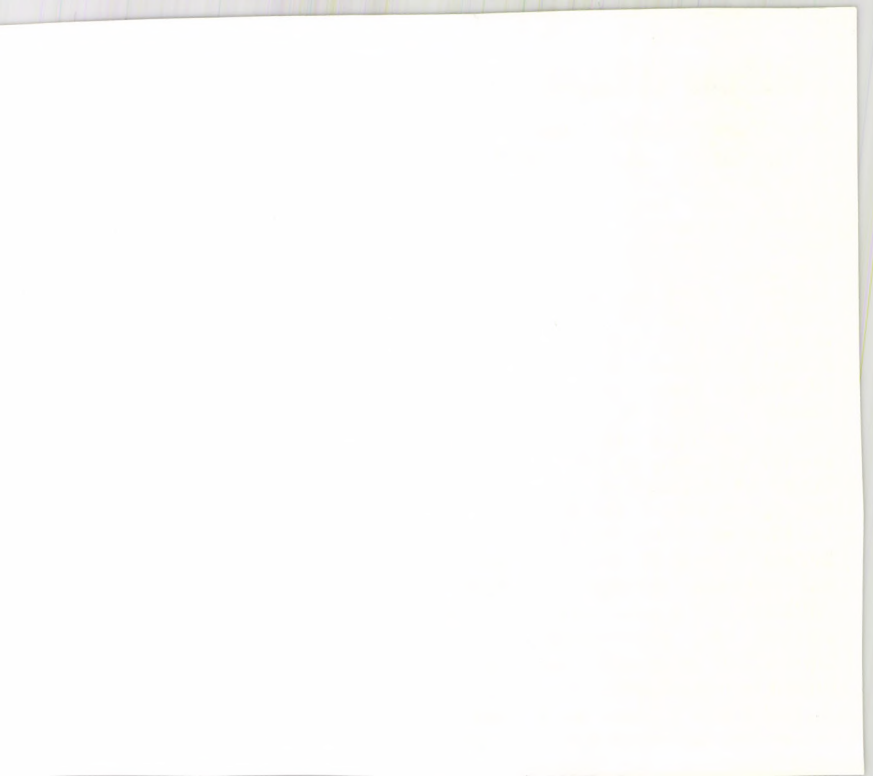
Tizenhat évi szüntelen növekedés után idén csökken az amerikai vállalatok által nyújtott jótékonyági adományok összege. Az Egyesült Államok nagyvállalatai rendszeresen juttatnak pénzádományokat szociális célokra, alapítványok számlájára, valamint kulturális intézmények és események támogatására. Az adományozás egyrészt rangot és reklámlehetőséget jelent, másrészt annak összege leírható az adóalapból.

A *Conference Board* felmérése szerint 1986-ban az amerikai vállalatok 4,4 milliárd dollárt fordítottak úgynevezett jótékonyági célokra, idén ez az összeg 2,5 százalékkal kevesebb lesz. A 10 millió dollárnál nagyobb összeget adományozó vállalatoknál a csökkenés 2–78 százalékos. Az adományozási kedv lanyhulását a profitok alacsonyabb ütemű növekedésével magyarázzák. A csökkenés a nem profitorientált intézményeket és szervezeteket érin-

ti, a legérzékenyebben ezek ugyanis elsősorban adományokból tartják fenn magukat.

Az USA első számú adományozó vállalata az *IBM*. A cég az utóbbi öt esztendőben évi 25 százalékkal növelte adományai összegét, amely tavaly elérte a 134 millió dollárt. A számítógépipari óriásvállalat bejelentette, hogy 1987-ben 15 százalékkal kevesebbet fordít adományok nyújtására. A *General Electric* — a tavalyi 36 millió dollár adomány után — ugyancsak bejelentette, hogy 1987-ben visszafogja ezt a tevékenységét.

Nagymértékben csökkentik adományaik összegét a *Conference Board* szerint az amerikai olajvállalatok. A csökkenő bevételek miatt az *Exxon*, a *Chevron*, a *Mobil* és az *Atlantic Richfield* jövőre jelentősen visszafogja adományozási költségvetését. Ennek előjeleként az *Exxon* bejelentette, hogy idén a tavalyi 60 helyett 50 millió dollárt fordít jótékonyági célokra.

CSŐDREKORD TEXASBAN

1987. febr. 12.

New York-i tudósítónktól:

Tavaly 33 869 vállalat és farm volt kénytelen csődöt jelenteni Texasban, s ez a szám rekordot jelent az állam gazdaságtörténetében. (A csődlistát 1986-ban Kalifornia vezette 87 564 csődeljárási kérelemmel, New York államban 17 ezer volt a csődök száma.) A csődeljárás alá vont texasi vállalatok döntő többsége kisvállalat vagy kisbirtok, de a cégek között szép számmal akadtak jól ismert nagyvállalatok is. Csőd-

eljárás folyik például az acélipari és energetikai óriáscég, a dallasi LTV, valamint a Hunt-testvérek vállalatbirodalma ellen.

A csődbe jutott vállalatok számának nagymértékű emelkedését Texasban több okra vezetik vissza. A legdöntőbb tényező az olaj árának csökkenése volt 1986-ban, de a vállalati nehézségek megszorodásában jelentős szerepe volt az ingatlan- és a népesedési konjunktúra megtorpanásának a déli tagállamban.

ÜZEMBEZÁRÁSOK A WRANGLERNÉL

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államok első számú „farmernadrágbirodalma”, a VF Corporation bejelentette, hogy a tulajdonában lévő Wrangler cég üzemei közül nyolcat bezár. Az arizonai és észak-karolinai nadrággyárak bezárása egyúttal 1200 dolgozó elbocsátást is jelenti. Az anyavállalat

azzal indokolta döntését, hogy a nem elég gazdaságosan termelő üzemek leállításával akarja csökkenteni saját költségeit.

Az évi mintegy 5 milliárd dollár forgalmat lebonyolító és 50 ezer dolgozót foglalkoztató VF Corporation az USA egyik legnagyobb könnyűipari vállalata. A Wrangler mellett tulajdonában van a Lee Cooper cég is, amelyet tavaly novemberben vásárolt meg 378 millió dollárért. Ugyancsak többségi részesedésre tett szert a Blue Bell szabadidőruha-gyártó vállalatban is, amelynek farmernadrágjai az egész világon ismertek. A VF tartja a kezében az amerikai farmeröltözetpiac 25 százalékát. Ez azért is figyelemre méltó, mert a piacon egyre nagyobb ütemben növekszik az importárúk részesedése.

Nyersanyagpiaci árakról

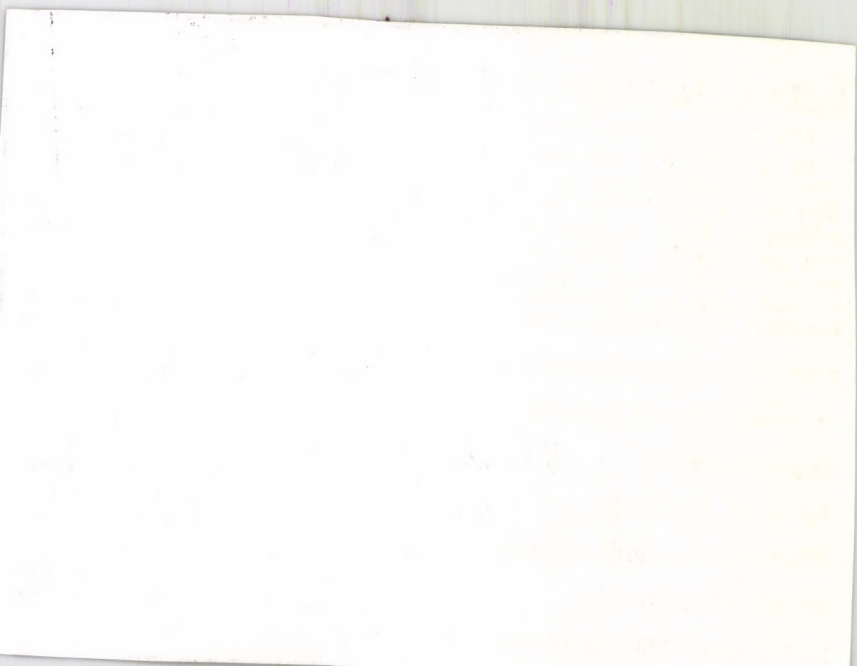
és jegyzésekről

12 és 15 óra között a

228-014/36 számú telefonon

adunk felvilágosítást.

27. febr. 5.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KÜLKERESKEDELME 1985-BEN

New York-i tudósítónktól:

Az amerikai kereskedelmi minisztérium közzétette az ország külkereskedelméről szóló végleges adatokat a tavalyi évre vonatkozóan. 1985-ben az USA külkereskedelmi forgalma 570 milliárd dollár volt, ebből az export értéke 213,1, az importé pedig 356,9 milliárd dollár.

Tavaly a kivitel a GNP (nemzeti össztermék) 5,3 százalékát tette ki (1980-ban még 8,1 százalékát). Az Egyesült Államok ipari termelésének 21, mezőgazdasági termelésének pedig 25 százalékát exportálta tavaly. A teljes kivitel 76 százaléka volt feldolgozott termék, 14 százaléka mezőgazdasági nyersanyag, az ásványi alapanyagok részesedése 10 százalék volt.

Az export 5,5 millió munkaalkalmat jelent az USA-ban, a feldolgozóiparban minden hatodik foglalkoztatott a külpiacokra termel.

Az Egyesült Államok részesedése a világereskedelemben az 1960.

évi 18 százalékról 1985-re 15 százalékra csökkent. Az amerikai exporttermékek legnagyobb piaca Kanada, ezt követte tavaly Japán, Mexikó és Nagy-Britannia. Az amerikai behozatal első számú beszerzési forrása Japán, ezt követi Kanada, az NSZK és Mexikó.

A minisztérium véleménye szerint az amerikai exportban meg lehetőszen kevés vállalat vesz részt: az ország 300 ezer vállalata közül mindössze 30 ezer érdekelt a kivitelben. Jól jellemzi az export koncentráltóságát, hogy a kivitel 11 százalékát 5, 30 százalékát pedig 50 vállalat bonyolítja le. Az USA teljes kivitelének 60 százalékát 1000 vállalat állítja elő. A minisztérium szerint még legalább 18 ezer vállalat termékei lennének alkalmasak a kivitelre, ezek azonban inkább a hazai piacot részesítik előnyben. Tavaly rekordmagasságot ért el az USA szolgáltatásexportja: értéke 45,1 milliárd dollár volt, a szolgáltatásimport pedig 44,9 milliárd dollárra rúgott.

86. ap. 6.

**Ipari tevékenységet végző,
különböző időszakokban
épült,**

**részben felújított
épületcsarnokból álló üzem
(géppark nélkül)
Nógrád megyében eladó.**

Telek területe

7578 m²,

**beépített alapterület 2850 m²
(Budapesttől 80 km-re.)**

Érdeklődést

**„IPARTELEPÍTÉS” jellegre
az MTI Kiadóba kérjük küldeni.**

**Metrimpex
Magyar Műszeripari
Külkereskedelmi Vállalat**

**felvételre keres
szállítmányozási
osztályvezetőt.**

Feltételek:

felsőfokú szakirányú
végzettség;

5 éves szakmai gyakorlat;
idegen nyelv ismerete;
erkölcsi feddhetetlenség.

Bérezés:

megegyezés szerint.

Jelentkezés önéletrajzzal
a Személyzeti osztálynál
Budapest V.,

Münnich F. u. 21. IV. em. 8.
Telefon: 116-642.

ÚJ SIKERTERMÉK AZ AMERIKAI ILLATSZERTÁRAKBAN

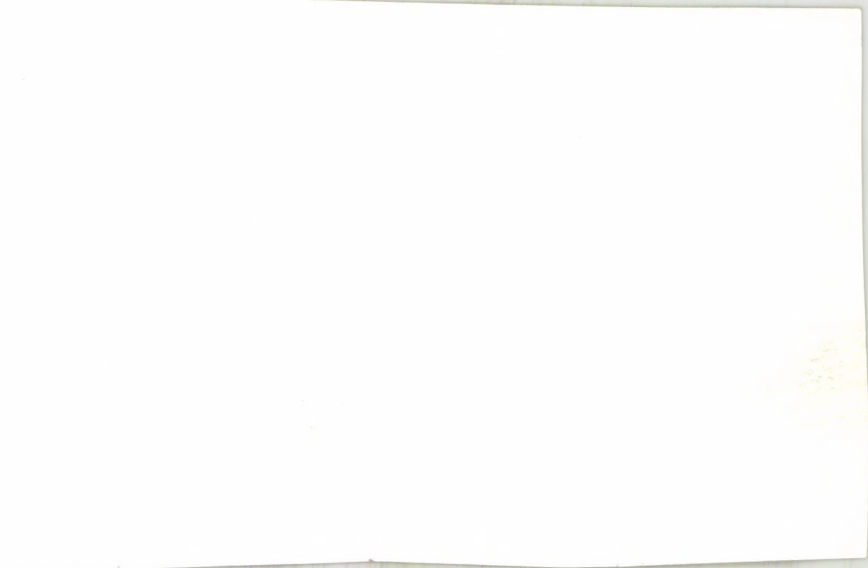
86. Sept.
10.

New York-i tudósítónktól:

Peridex márkanéven új szájöblítő és -fertőtlenítő szert hozott forgalomba az Egyesült Államok egyik vezető háztartásvegyipari vállalata, a *Procter and Gamble*. A kezdetben csak orvosi receptre kapható szájvíz klórhexidint tartalmaz, amely az egyik leghatékonyabb szájfertőtlenítő. (A klórhexidint Európában már több éve használják fogkrémekben és szájvizekben.) Az amerikai fogorvosok szövetsége a *Peridexet* hatásos fogszuvasodás elleni szernek nyilvánította. A *Procter* várakozásai szerint évente félmilliárd dollár bevételt eredményez majd az új szájvíz.

Az amerikaiak évente 800 millió dollárt költenek szájvizre. A piacon a vezető hely jelenleg a *Warner-Lambert* cégé 39,4 százalékkal, a *Procter* részesedése 23,2 százalék.

A *Procter and Gamble* egyébként az amerikai fogkrémpiac legsikeresebb vállalata. Az évi egymilliárd dolláros piacon az első félévben 39 százalékos részesedést mondhatott magáénak. Jól jellemzi a *Procter* nagy előnyét a piacon, hogy az eladási statisztikák szerinti második legjelentősebb vállalat, a *Colgate-Palmolive* piaci részaránya alig haladja meg a 26 százalékot. (A *Colgate-Palmolive* vállalat *Colgate* fogkrémét minden ötödik amerikai vásárló veszi meg.)

SIKERES

AZ IKEA AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN IS

26. Sept. 10.

Tavaly júniusban nyitotta meg első bútóráruházát az Egyesült Államokban a több mint 40 évvel ezelőtt alapított skandináv bútóripari óriásvállalat, az IKEA. (A cég korábban Svédországban rendezte be üzleti főhadiszállását, a központ jelenleg Dániában van. Az IKEA a világ számos országában — elsősorban Nyugat-Európában — összesen 70 bútóráruházzal rendelkezik, s éves forgalma eléri az 1 milliárd dollárt.)

Az IKEA vezetői szorongással néztek az első amerikai üzleti vállalkozás elébe, de az első hónapok hatalmas forgalma arról tanúskodik, hogy félelmük alaptalan volt. A Philadelphia egyik elővárosában megnyílt kétszintes áruház forgalma az első három hónapban a tervezett 3 millióval szemben 8 millió dollár volt.

Az első héten 150 ezer látogató, illetve vásárló kereste fel az önkiszolgáló rendszerben működő áruházat. (A kapható bútorok és lakásfelszerelési tárgyak többsége „dobozos”, vagyis szétszerelve árusítják, s a vásárlók maguk szállítják haza és szerelik össze a bútorokat. Az IKEA az Egyesült Államokban nem vállal házhozszállítást.) A kezdeti roham után a vásárlók száma a heti 30 ezres szintre „állt be”, s a skandináv bútorok iránti kereslet egyelőre folyamatosan növekszik. A bútor-szupermarket előtt még mindig hosszú sorok kígyóznak bebocsátásra várva.

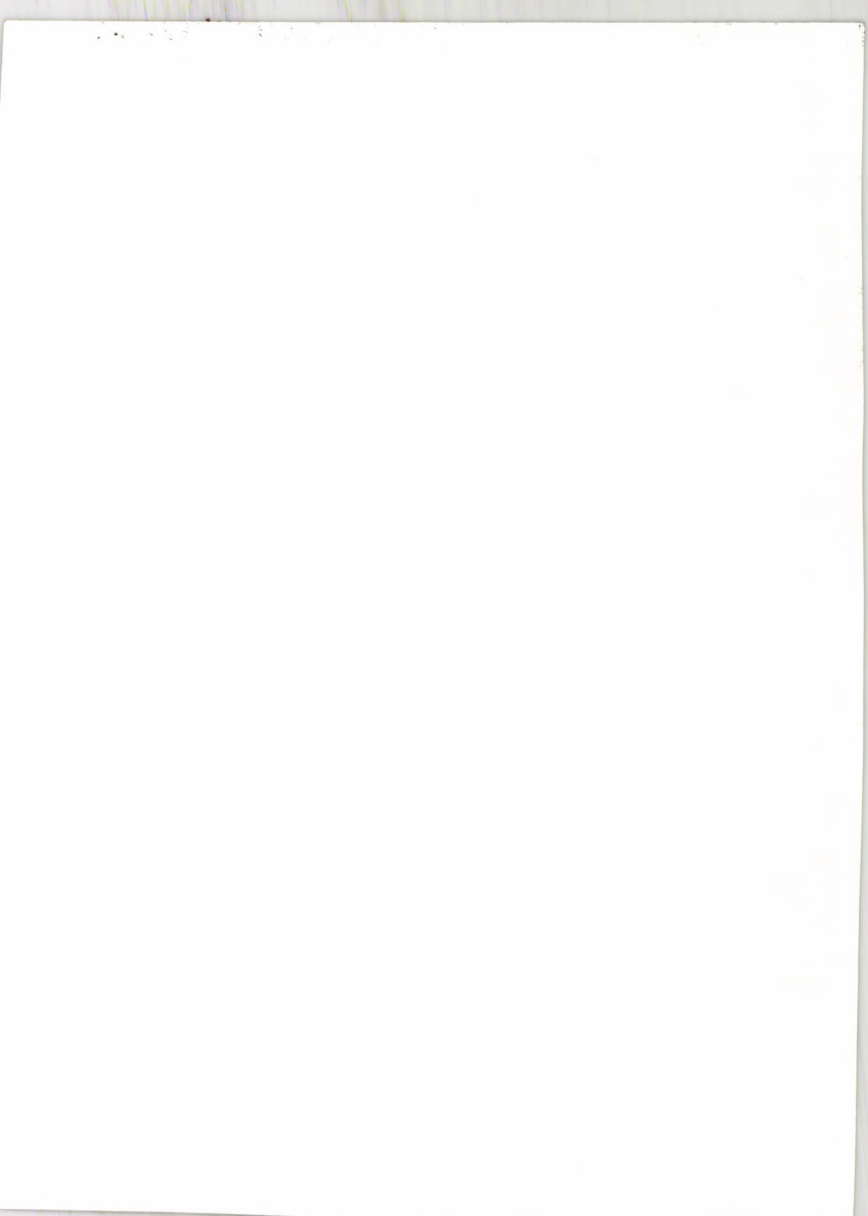
Az IKEA 15 ezer különböző bútort és lakásfelszerelési cikket tart az áruházhoz kapcsolódó hatalmas raktárban. A 2 millió dolláros reklámhadjárattal bevezetett áruház nyitáskor 135, jelenleg pedig 225

dolgozót foglalkoztat. A nagy siker arra ösztönözte a vállalat vezetőit, hogy újabb áruház nyitását tervezék az Egyesült Államokban. Áprilisban nyitják meg a második IKEA-áruházat Washington egyik elővárosában, Dale Cityben. A gyors üzleti siker és a váratlan terjeszkedés raktározási gondokat hozott. Az IKEA Kanadában 9 áruházat működtet, s ezeket két ot-tani raktárából szolgálja ki.

Ez a két elosztó raktár azonban nem elég nagy ahhoz, hogy ellássa az USA-ban működő áruházakat is, így az IKEA sok esetben előjegyzést vesz fel európai szállításra. Ez viszont azt jelenti, hogy a vásárlók egy része csak néhány héttel a bútorok megrendelése után juthat az áruhoz. Az Egyesült Államokban aratott kimagasló üzleti siker gyors cselekvésre készítette az IKEA-t: döntést született arról, hogy rövidesen az USA-ban is elosztóraktárt létesítenek.

Amikor az IKEA döntést hozott az USA piacán való „letelepedésről”, az erős dollár kedvezett az importnak. A dollár értékesítése azonban az IKEA esetében nem járt forgalomcsökkenéssel. A megdrágult bútorok iránti kereslet szüntelenül növekszik, s a jelek szerint a kereslet ebben az esetben rugalmatlan a drágább importtal szemben. Az IKEA népszerűségét az is növeli, hogy az USA-ban a bútorok széles választékának forgalmazása mellett lakberendezési tanácsadással is szolgál. A tervek szerint rövidesen az Egyesült Államok nyugati partvidékén is megnyílik az első IKEA-lerakat.

G. S. J.

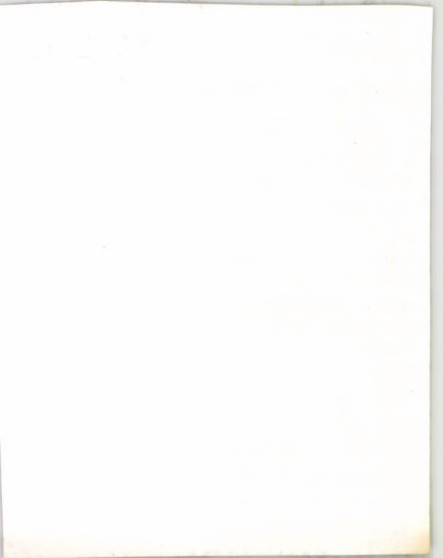

Javuló kilátások az USA vegyiparában

86-2-1

New York-i tudósítónktól:

Az amerikai vegyipari vállalatok profitja 1985-ben 15 százalékkal csökkent az előző évihez képest. A *Du Pont* vezető közgazdásza szerint az iparág idén kedvezőbb eredményekre számíthat: a forgalom várhatóan 5 százalékkal növekszik, megkezdődik a raktárkészletek „leolvasztása”. A gyengülő dollár ösztönzi a kivitelt, s az év második felében már érezhetően visszafogja a vegyipari behozatalt. Tovább csökkennek a vegyipari alapanyagok árai, az ágazatban a bérek 3 százalékkal emelkednek 1986-ban.

BŐVÜLŐ IPARI TEVÉKENYSÉG A MEXIKÓI-AMERIKAI HATÁR MENTÉN

86.9.3.

Az amerikai szakszervezetek mind gyakrabban tiltakoznak a kormány-nál a mexikói összeszerelő üzemek számának szaporodása miatt. A közös határ mexikói oldalán El Pasótól végig a Rio Grande mentén az utóbbi másfél évtizedben százszámra nőttek ki a sokszor amerikai tulajdonban lévő, olcsó mexikói munkaerőt foglalkoztató üzemek és műhelyek. A hangárokra emlékeztető üzemekben a szakképzetlen mexikói munkások összeszerelik a vámmentesen beérkezett alkatrészeket, s a készterméket visszaszállítják az Egyesült Államokba.

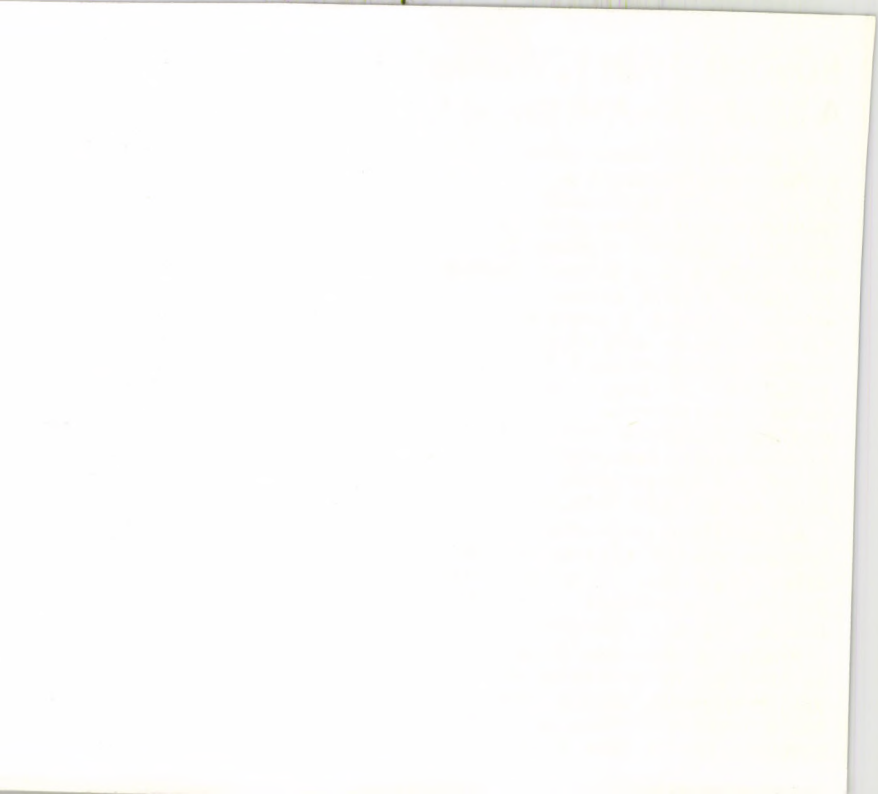
Az amerikai szakszervezetek véleménye szerint a határ túlsó oldalán folyó ipari tevékenység az amerikai munkások százezreit fosztja meg a munkalehetőségektől.

Amikor a hatvanas évek végén az amerikai határ mentén a mexikói összeszerelő üzemek megkezdték a tevékenységüket, egy foglalkoztatott egyévi bére 3 ezer dol-

lárval volt kevesebb, mint az USA-ban. 1982 óta a peso fokozatosan veszít értékéből, így ma a mexikói munkaerő foglalkoztatása fejenként évi 15 ezer dollár megtakarítást eredményez az ott termeltető, illetve összeszerelést végeztető amerikai vállalatoknak. Érthető tehát, hogy Washington tanácsa ellenére az amerikai cégek egy része a mexikói hangárokból termeltet, hiszen az ottani munkaerő foglalkoztatásával jócskán csökkennek termelési költségeik, s nem kell társadalombiztosítást és adót fizetniük.

Mexikó számára igencsak jövedelmező a határ menti tevékenység. Egyrészt az ország évi másfélmilliárd dollár bevételre tesz szert, másrészt enyhül a feszítő munkanélküliség. Az utóbbi két évben az amerikai határ mentén működő üzemek száma 27 százalékkal, dolgozóiké 47 százalékkal nőtt.

G. S. J.

Teljes önkiszolgálás az amerikai szupermarketekben?

New York-i tudósítónktól:

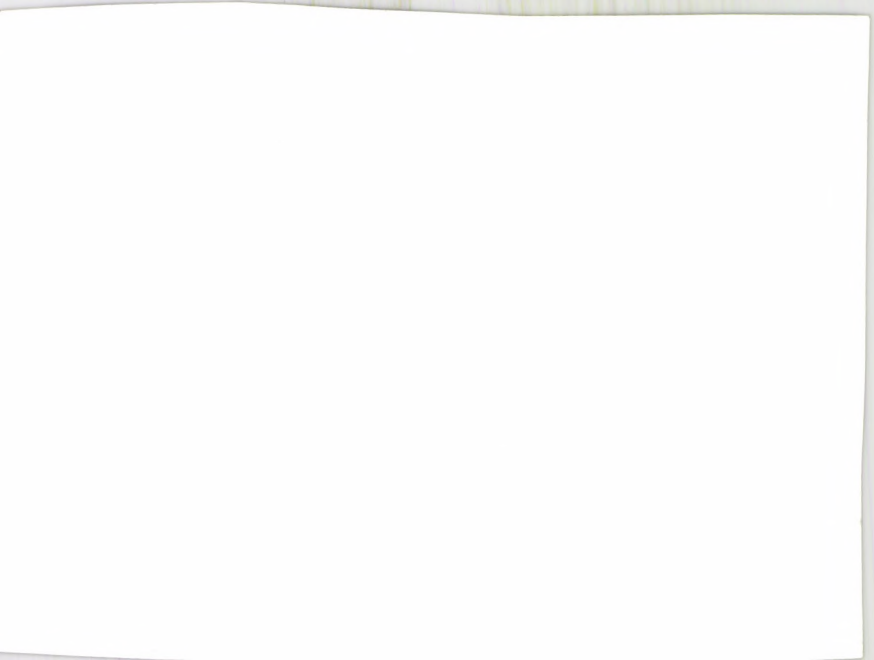
Az Alan Buch piackutató intézet tanulmánya szerint hamarosan az egész Egyesült Államokban megvalósul a teljes körű önkiszolgálás a szupermarketekben. Jelenleg az áruházak többségében a pénztáros olvastatja le elektronikusan a vásárolt árucikkről a vonalkódokat a vásárolt árucikkről. A leolvasó berendezés összeköttetésben áll a pénztárgéppel, amely a bevásárlás végén papírszalagon is „közli” a fizetendő összeget.

A kereskedelemszervezők — no meg az elektronikai ipar — most nagyobb „önállóságot” biztosít a vásárlóknak, a pénztárosoknak pedig kevesebb munkát. A Check Robot vállalat új berendezése lehetőséget nyújt arra, hogy a vásárlók maguk olvassák le a vonalkódokat, s a végösszeg a kijáratnál elhelyezett kifrószerkezeten jelenik

meg. A pénztáros, aki az új rendszer szerint nem is érinti a megvásárolt árucikkeket, kizárólag a pénz elvételével, illetve a visszajáró összeg kiadásával foglalkozik. Miután az Egyesült Államokban eddig a pénztárosok csomagolták nagy barna zacskóba a vásárolt árucikket, az új kereskedelemszervezés mentesíti őket ettől a munkától. A csomagolás ezentúl a vásárlók feladata lesz.

Az új berendezést több amerikai szupermarketlánc próbálta ki nagy sikerrel. A piackutatások tanúsága szerint a teljes körű önkiszolgálás az elkövetkező években nagyon gyorsan terjed majd az Egyesült Államokban. A „népszerűség” oka: a gép működési költsége egy óra alatt 3 dollár, a pénztárosok viszont 10 dolláros átlagórabérért dolgoznak.

86. szept. 10.

Energia – háztartási szemétből

New York-i tudósítónktól:

A Combustion Engineering Corporation cég tanulmánya szerint az Egyesült Államokban az alacsony olajár ellenére folytatódik a szemétegetők építésének nagy ívű programja. Jelenleg 60 szemétegetőmű működik az országban, s a következő három évben újabb 36 üzem kezd meg működését. 1990-ig mintegy 20 milliárd dollárt fordítanak új szemétegetők és egyben energiatermelők építésére. 86. jul. 12

A tervek szerint 1989-ben a városi háztartási szemét 18 százalékát dolgozzák majd fel a szemétegetőkben. Az új égetőművek kapacitása és hatásfoka jóval nagyobb a korábban épülteknél, így az Egyesült Államok szemétegető kapacitása hamarosan megháromszorozódik.

Világbanki kölcsön — mező

Munkatársunktól:

A Világbank és Magyarország képviselői a napokban Washingtonban kölcsönmegállapodást írtak alá. Ennek értelmében a Világbank 100 millió dollár összegű kölcsönt nyújt a Magyar Nemzeti Banknak növénytermesztés-fejlesztési program megvalósítására.

A MÉM beruházási osztályán érdeklődtünk, milyen hazai vállalatok érdekeltek a kölcsönben és a fejlesztésben. Mintegy 100—150 mezőgazdasági vállalat — állami gazdaságok és termelőszövetkezetek —

Módosulás az agrár és élelmiszertermelő ágazatok jövedelemszab

A Pénzügyminisztérium módosította az agrár és élelmiszertermelő

Keveset fordítottak év végi jutalmazásra az USA-ban

87. jan. 13.

New York-i tudósítónktól:

A michigani egyetem felmérése szerint 1986 végén az amerikai vállalatoknak mindössze 10 százaléka adott jutalmat, prémiumot dolgozóinak. Az egyetem kutatói ezt a jelenséget azért tartják sajnálatosnak, mert véleményük szerint a jutalmazás elmaradása nem segíti elő az amerikaiak takarékosági hajlandóságának növekedését. A tapasztalat

azt mutatja, hogy a nagyobb összegű bónuszokat a dolgozók nem költik el, hanem takarékosba teszik.

Többek között az év végi kifizetések sorozatos elmaradása is az oka, hogy az amerikaiak a világ legkevésbé takarékos emberrel. Az USA-ban évente a bruttó társadalmi termék 3,1 százalékának megfelelő összeg vándorol magánmegtakarításként a bankokba, Japánban ez az arány eléri a 15 százalékot.

ÚJ ÉRTÉKESÍTÉSI MÓDSZER AZ AVONNÁL

86. 9. 13.

New York-i tudósítónktól:

A világ legnagyobb kozmetikai és illatszergyártó vállalata százéves hagyományával szakított, amikor bejelentette, hogy termékeinek egy részét szaküzletekben és áruházakban is forgalmazni fogja. Az Avon piaci gyakorlata ugyanis ez idáig az volt, hogy termékeit a családokat személyesen felkéréső ügynökök révén értékesítette. Az „ajtóról-ajtóra” való eladásban 1982-ben 440, tavaly pedig 375 ezer — többségében rész munkaidős háziasszony — ügynök vett részt.

A direkt eladásos módszert a szakma szerint az Avon „művészi” szintre fejlesztette, ami nem kevés pénzbe került. A vállalat jelentős összeget fordít az ügynökök kiképzésére és továbbképzésére, s az eladások fokozására az utóbbi években számottevően növelte hirdetési kiadásait, valamint az ügynökök jutalékát. Az ügynökhálózat gyorsan növekvő hatékonysága tette lehető-

vé az ügynökök számának költségcsökkentő mérséklését.

Az Avon tavaly 1,62 milliárd dolláros forgalmat bonyolított le, s adózás utáni profitja elérte a 192 millió dollárt. 1986 első hat hónapjában a vállalat forgalma 1,3 milliárd dollár volt, nyeresége pedig 54,6 millió dollárt ért el.

Mexikó gyors ütemben fejleszti idegenforgalmi iparát

86.9.3.

New York-i tudósítónktól:

Tavaly két nagy csapás sújtotta Mexikót: a földrengés romba döntötte a főváros jelentős részét, az olaj árának zuhanása pedig hatalmas károkat okozott az ország gazdaságának. A természeti katasztrófa átmenetileg visszavetette Mexikó virágzó idegenforgalmát, az olaj árának csökkenése pedig csak ebben az évben 8 milliárd dollár bevételkiesést jelent az országnak.

Noha a turisztikai iparág fejlesztése csak egy töredékét képes pótolni az olajpiacon elszenvedett veszteségeknek, *De La Madrid* elnök nagy ívű programot hirdetett meg az ágazat gyors ütemű felvirágoztatására. A mexikói idegenforgalom legjobb éve 1983 volt, amikor 4,7 millió külföldi látogató kereste fel az országot. A „turistainvázió” kiváltó oka a peso nagymértékű leértékelése volt, amely egycsapásra még olcsóbbá tette az országot a turisták számára. Az utóbbi két évben 4,2—4,2 millió külföldi kereste fel az országot, többségében az Egyesült Államokból. 1984-ben 2 milliárd dollár bevétele származott Mexikónak az idegenforgalomból, tavaly ez az összeg 1,8 milliárdra csökkent. A turizusból származó bevételek jelentették 1985-ben az ország összes külföldi bevételének közel 10 százalékát, a nem olajkivitelből származó bevételeknek pedig 20 százalékát. Mexikói idegenforgalmi szakemberek véleménye szerint a nemzetközi turizusból származó bevételek 2—300 millió dollárra növekednek majd, s a kilencvenes évek első felében az idegenforgalom évi 3 milliárd dolláros iparágá válni magát.

A tervek megvalósításához, persze, sok mindenre szükség van. Mindenekelőtt tőkére, amely a szálláshelyek számának növelését, az üdülőhelyek infrastruktúrájának javítását hivatott szolgálni. A jelek szerint Mexikó jó partnerre talált Japánban idegenforgalmának fejlesztésében.

Mexikóvárosban befejezéséhez közeledik a *Nicomex* luxusszálló építése, amelynek finanszírozását — 130 millió dollár — japán cégek konzorciuma vállalta. A tervek szerint a következő években a japánok több szállodát építenek majd Mexikóban, s ez minden bizonnyal a távol-keleti turisták számának növekedésével jár. A francia *Club Med* 30 millió dollárral vesz részt

egy tengerparti szálloda építésében, s több európai beruházóval is folynak tárgyalások a mexikói idegenforgalmi ágazat fejlesztésében való tőkerészvételről. A kormány nemrégiben programot fogadott el az idegenforgalmi szálláshelyek (szállodai szobák) bővítésére: a 15 ezer új szállodai szobával Mexikó hotelkapacitása hamarosan eléri a 300 ezret. Rövidesen olyan neves szállodaláncok nyitnak hotelt az ország különböző részein, mint a *Raddison*, a *Hilton*, a *Ramada Inn*.

A mexikói idegenforgalom nagyarányú bővítésére a kormány olyan programot fogadott el, amely az eddiginél vonzóbbá teszi a Mexikóba való beutazást. A jövőben mérséklük az ország két légitársaságának, az *Aeromexikonak* és a *Mexicanának* a kiváltságait. Eddig ugyanis a két légitársaságnak joga volt megvétózni a külföldi versenytársak charterjاراتainak berepülését. Ezentúl a külföldi légitársaságok bérjاراتai könnyebben kapnak berepülési engedélyt az országba. Egyúttal a két hazai légitársaság új kanadai és európai járatokat indít meg az összeköttetés javítására.

Mexikó két légitársasága a turisták számának növelése céljából az USA és Kanada irányából 20 százalékos tarifakedvezményt nyújt az utasoknak Mexikó 11 városába, illetve üdülőhelyére. A kormányprogram arról is rendelkezik, hogy az országutak mentén jelentős számú olyan töltőállomást kell építeni, amelyek ólomtmentes benzint árusítanak. Az USA autósait ugyanis ez idáig visszariasztotta a Mexikóba való autós utazástól az ólomtmentes benzint árusító kutak szinte teljes hiánya. Már idén jelentősen egyszerűsödött az útlevél- és a vámvizsgálat az ország határállomásain, s ez várhatóan jótékony hatással lesz majd a turisták számának növekedésére.

A kormányprogram szerint új tengerparti üdülőkörzeteket kell létesíteni fejlett idegenforgalmi infrastruktúrával. Az utóbbi 20 év alatt létesült többek között Puerto Vallarta, Cancun, Los Cabos és Loreto. Jelenleg nagy ütemben folyik egy új tengerparti üdülőkörzet kialakítása a Csendes-óceán partján: Cruz Huatulco üdülővárosa az első turistacsoportokat 1987-ben fogadja majd.

Kiábrándítóak

87. június 12.

az USA szerszámgépiparának negyedéves eredményei

New York-i tudósítónktól:

Az amerikai szerszámgépgyártók szakmai szövetségének jelentése szerint 1987 első negyedében folytatódott az iparág hanyatlása. Az év első három hónapjában az ágazat vállalatai 464,7 millió dollár értékű megrendelést kaptak, ez az összeg 24,5 százalékkal marad el az előző év azonos időszakáétól. A kedvezőtlen negyedéves teljesítményt nem tudta lényegesen befolyásolni, hogy márciusban a megrendelések, februárhoz viszonyítva, 8,1 százalékkal bővültek. A márciusi megrendelések értéke 165,2 millió dollár volt.

Az amerikai szerszámgépipar kedvezőtlen konjunktúráját első-

sorban a hazai vállalatok — mindenekelőtt az autóipari cégek — lanyha beruházási tevékenysége idézi elő. Nem lebecsülendő szerepe van a szerszámgépbehozatal ug-rásszerű bővülésének: tavaly a 4,3 milliárd dolláros hazai piacon az import részaránya már elérte a 43 százalékot. (Érdemes megjegyezni, hogy 1986 őszén washingtoni nyomásra az USA legfontosabb szerszámgépszállítói önkéntesen korlátozták exportjukat.) A tartósan kedvezőtlen piaci helyzet miatt az utóbbi három évben sok hazai gyártó zárta be üzemeit, illetve jelentősen csökkent a foglalkoztatottak száma az iparágban.

Handwritten text, possibly a list or notes, located in the upper right quadrant of the page. The text is faint and difficult to decipher.

TO
BY
DATE

Handwritten text, possibly a signature or date, located in the lower right area of the page.

31
m

pariyázatukat a szakszövetkezet
eskedelmi ágazatának juttassék el,
Kecel, Szabadság tér 7—9. 6237

valamint
az Autóker összes
vidéki szaküzletébe.

zintézet yázatot hirdet

orok,
igyi jogászok,
zdászok

reskedelmi Főiskolát végzett
émet szak)

ézők

iket levélben,
trajzokkal
ényük megjelölésével,
EH" jeligére,
el.

Szeptember képaukció

neves külföldi
és magyar festők

július 31-éig

átvesszük

a következő budapesti
felvevőhelyeinken:
az V., Bécsi u. 3.
az V., Kossuth Lajos u.
az V., Néphadsereg u.
Átvétel: hétfőtől péntek
10-től 17 óráig.
Az értékesebb festmény
előleget adunk.

Bizományi Áruház

NÖVEKSIK A „FEHÉRGALLÉROSOK” MUNKANÉLKÜLSÉGE AZ USA-BAN

87. III. 11.

New York-i tudósítónktól:

A munkaügyi statisztikai hivatal jelentése szerint az amerikai nagyvállalatok átszervezése elsősorban a nem fizikai dolgozók elbocsátásával vagy idő előtti nyugdíjazásával jár együtt. Az amerikai munkanélküliek táborában mind nagyobb az úgynevezett fehérgallérosok aránya: az utóbbi öt évben 782 ezer nem fizikai jellegű munkahely szűnt meg az országban, s az elbocsátottak kétharmadának sikerült csak újra állást találnia.

Az Egyesült Államok nagyvállalatai a költségek mérséklése végett jelentősen csökkentik irodai alkalmazottaik számát, de szép számmal szűnnek meg munkahelyek az értékesítési ágazatban is. Mindennapos jelenség, hogy a vállalatok nem fizikai dolgozóik számára idő előtti nyugdíjba vonulási lehetőséget kínálnak, vagy egyszerűen megszüntetik munkahelyüket, és végkielégítést fizetnek.

A nagyvállalatok közül a *General Motors* 1989-ig 25 százalékkal szándékozik csökkenteni nem fizikai dolgozóinak számát, amely jelenleg 142 ezer. A GM az idő előtt

nyugdíjba vonuló dolgozóinak nagyobb nyugdíjat és egyéb anyagi kedvezményeket ajánlott fel. Az *Exxon* olajtársaság 40 ezer dolgozójának ajánlotta fel a kedvezményes nyugdíjazási lehetőséget. (A vállalat dolgozóinak létszáma jelenleg 146 ezer fő.)

Az *AT* és *T* távközlési óriásvállalat most állítja össze azoknak az irodai dolgozóinak a saját, akiktől — ugyancsak kedvezményes nyugdíjazási akció keretében — meg kíván válni. Az *Eastman Kodak* 10 százalékkal csökkentti dolgozóinak 130 ezres létszámát. A munkahelyek döntő többségét nem a termelésben számolják fel. Az *IBM* idén 12 ezer foglalkoztatottjának munkahelyét szünteti meg. A számítógépipar vezető vállalata nem fizikai dolgozói számára lehetővé tette, hogy kedvező anyagi feltételekkel 50 éves korban nyugdíjba mehessenek.

A *Burroughs* számítógépipari vállalat idén 9600 munkahelyet szüntet meg, a *Rank Xerox* pedig 60 ezer dolgozójából négyezernek ajánl fel idő előtti nyugdíjazási lehetőséget.

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and blurring. Some discernible words include "APR", "1944", and "1945".

Profitnövekedést várnak idén az USA-ban

New York-i tudósítónktól:

A philadelphiai *Fidelity Bank* tanulmánya szerint 1987-ben az amerikai vállalatok 9 százalékkal nagyobb nyereségre tesznek majd szert, mint 1986-ban. A számítások

Nyersanyagpiaci árakról

és jegyzésekről

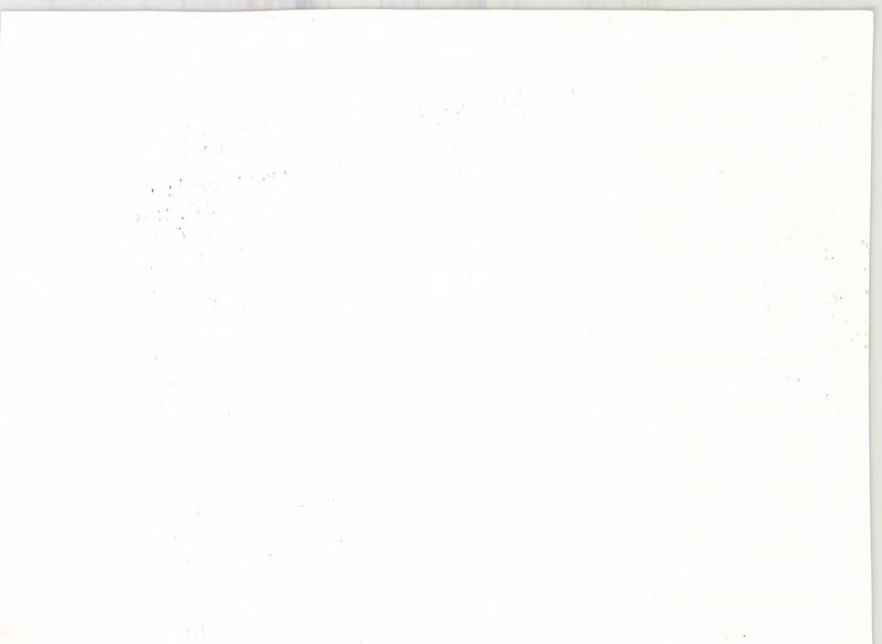
12 és 15 óra között a

228-014/36 számú telefonon

adunk felvilágosítást.

szerint az Egyesült Államok cégeinek összesített, adózás utáni profitjának értéke idén 147 milliárd dollár körül alakul majd.

A bank közgazdászai arra alapozzák véleményüket, hogy a dollár értékvesztése miatt egyrészt belföldön növekszik majd a kereslet a hazai termékek iránt, másrészt a külföldi kereslet élénkítése exportbővülést eredményez. Várhatóan azokban az iparágakban lesz a legjelentősebb a profitnövekedés, amelyeket éveken át sújtott a túlértékelt dollár miatti keresletcsökkenés. A banktanulmány példaként a vegyipart és a gyógyszeripart említi olyan ágazatokként, ahol 1987-ben a nyereség számottevő növekedésével lehet számolni.

AZ USA-BAN EMELIK AZ IDÉN A MINIMÁLIS ÓRABÉRT?

New York-i tudósítóktól:

A *Merril Lynch* tőzsdei vállalat vezető közgazdásza nem tartja kizártnak, hogy a törvényhozás idén jóváhagyja az 1981 óta változatlan minimális órabérek emelését, vagyis azt az órabért, amelynél kevesebb nem adható a foglalkoztatottaknak. Ennek összege 3,55 dollár. Közben az órabérminimum nagysága öt éve változatlan, a fogyasztói árak 21 százalékkal emelkedtek ez idő alatt az Egyesült Államokban.

Az *AFL-CIO* szakszervezeti szövetség 4 dollár 35 centes minimális órabér törvénybe iktatását javasolja. Az emelés egyrésztől növelné a vásárlóerőt az USA-ban, másrésztől azonban 0,6 százalékpontos inflációnövekedést is előidézne. (1988-ra az amerikai kormányzat 4,2 százalékos inflációra számít.) Az órabéremelést támogatja *Kennedy* szenátor is, aki a szenátus munkaügyi bizottságának az elnöke.

87-3.19.

Sokba kerül a protekcionizmus az amerikai fogyasztóknak

New York-i tudósítónktól:

A Szövetségi Kereskedelmi Bizottság (FTC) jelentése szerint a kvóták, az „önkéntes” exportkorlátozások és az egyéb protekcionista intézkedések mintegy 50 milliárd dollár többletkiadást jelentenek évente az amerikai fogyasztók számára. A korlátozások következtében drágábban kerülnek az amerikai piacra egyes külföldi árucikkek, s ez az árdrágulás jócskán meghaladja azt a hasznot, amely a protekcionizmusnak köszönhető új munkahelyek teremtéséből származik.

Minden amerikai vásárló évi 300 dollár felárat fizet azokért az importtermékekért, amelyek piacra jutását valamilyen protekcionista intézkedés nehezíti meg. Az elmúlt két esztendőben például az Egyesült Államokban a gépkocsik árak mintegy 2500 dollárral emelkedtek.

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

ÚJ TECHNOLÓGIA CSALÁDI HÁZAK ELEMEINEK GYÁRTÁSÁRA

1987. június
4.

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államokban a családi házak többsége kiválóan szigetelt fapanelekből épül. A „szendvicseket” a gyárakból teherautóval szállítják a helyszínre, s az előregyártott elemekből általában néhány nap alatt felépül a ház. Az eddig alkalmazott amerikai technológiával egy családi ház paneljeit 4 óra alatt gyártották, illetve készítették elő szállításra.

Az *Oakwood Homes* cég most egy japán vállalattal kötött kooperációs szerződést, amelynek értelmében a két gyártó egyesíti technológiáját és technikáját. A japán—amerikai kooperáció eredményeként 40 percre csökkenhet egy-egy családi ház

elemeinek gyártási ideje. A termelési növekedését az új technológia mellett robotok alkalmazása tette lehetővé. A „40 perces házak” tesztelése már megkezdődött Alabama, Kalifornia és Texas államokban. Az új technológia következtében jelentősen csökken a fából készült családi házak ára: a „40 perces ház” alaptípusának az ára 21 ezer dollár, míg a hagyományos technológiával készített, azonos nagyságú és rendeltetésű házelemek ára 116 ezer dollár körül alakul. Előrejelzések szerint 1990-ben az amerikai családi házak 36 százaléka már az új technológiával készül. Az olcsó háztípus elsősorban az „elsőházas” építkezők körében számíthat népszerűségre.

A stressz hatása a termelésre

A munkahelyi stressz egyike a leggyakoribb munkával kapcsolatos ártalmaknak — állapítja meg tanulmányában az amerikai munkaegészségügyi intézet. Az amerikai gazdaságnak az elkövetkező években a korábbinál jobban kell számolnia a fokozódó stresszhatás következményeivel.

A stressz — amely többek között magas vérnyomást, szívpanaszokat, depressziót és gyomorbántalmakat idéz elő — mind több kiadással jár az amerikai egészségügy, valamint a munkáltatók számára. Felmérések szerint a stressz okozta teljesítménycsökkenés, valamint munkahelyi hiányzás évente 150 milliárd dollár orvosi költséget, illetve termelés kiesést jelent a költségvetésnek és a gazdaságnak. A stresszkutatással foglalkozó orvosok véleménye szerint a nem kívánt hatásokat elsősorban az idézi elő, hogy az amerikai munkahelyeken nem ismerik el kellőképpen a személyi teljesítményeket, s kevés figyelmet fordítanak a dolgozók előmeneteli vágyaira.

Handwritten text, possibly a date or reference number, located in the upper left corner.

Main body of handwritten text, appearing as a list or series of entries, possibly names or dates, running diagonally across the page.

1871
1871
1871
1871

1987. június 9.

Mélyponton a személyi megtakarítások az USA-ban

New York-i tudósítónktól:

A második világháború óta eltelt időszakban az amerikaiak éves jövedelmük 6,8 százalékát takarították meg. A megtakarítások a gazdasági fejlődés fontos részét alkották a háborút követő időszakban, s az immár 5 éve tartó féllendülésnek is egyik mozgatóereje a megtakarított pénzek mobilizálhatósága. Tavaly fordulat következett be az amerikaiak megtakarítási hajlandóságában, s a statisztikák tanúsága szerint a jövedelmeknek csak 3,8 százaléka vándorolt a takarékbetétkönyvekbe.

A *Blue Chip* gazdaságtudató intézet előrejelzése szerint idén az

amerikai személyi jövedelmeknek mindössze 3,6 százalékát fordítják megtakarításra. Ez 1947 óta a legkisebb megtakarítási hányadot jelenti, akkor ~~4~~ arány 3,1 százalék volt. A közgazdászok egy részének véleménye szerint a megtakarítások hanyatlása csökkenti ugyan a befektetésre, kölcsönzésre rendelkezésre álló tőke mennyiségét, de pótlólagos keresletet is jelent a gazdaság számára. A megtakarítások csökkenése más oldalról ugyanis a vásárlási kedv növekedését jelenti, s ez az amerikai termelő és szolgáltató vállalatok részére az értékesítés, a forgalom bővülését hozza.

A szolgáltató ágazat szerepe Amerikában

A kereskedelmi minisztérium jelentése szerint tavaly az amerikai GNP 69 százalékát a szolgáltató ágazat állította elő. Ez a szektor foglalkoztatta a dolgozók 75 százalékát, s adta az ország exportjának egynegyedét. (Az ipar részesedése a GNP-ből 21,7 százalék volt tavaly.)

Miközben 1960 és 1981 között az iparban foglalkoztatottak száma évi 1 százalékkal nőtt, az utóbbi 5 évben 2,6 millióval csökkent a mun-

kahelyek száma a kitermelő- és a feldolgozóiparban. 1981 és 1986 között a szolgáltató ágazatban 10,4 millió új munkahelyet teremtettek. A legutóbbi 25 évben az ágazat foglalkoztatottainak száma éves átlagban 3,2 százalékkal növekedett. (Érdemes megjegyezni, hogy az USA 47 éve tartozik az úgynevezett szolgáltató gazdaságok sorába, amelyek ismérve, hogy a foglalkoztatottak több mint fele a szolgáltató ágazatban dolgozik.)

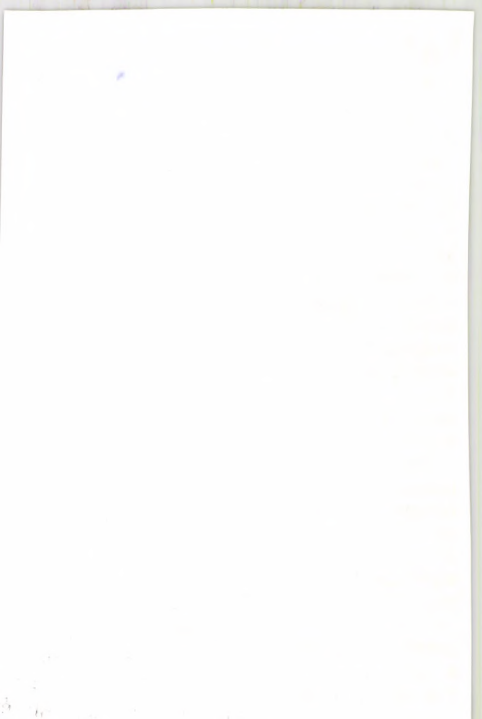
Fordított »agyelszívás«

New York-i tudósítónktól:

86.12.3

Az amerikai Nemzeti Tudományos Alapítvány tanulmánya szerint az Egyesült Államokban a műszaki egyetemeken tanuló diákok 30 százaléka külföldi. 1975-ben ez az arány még alig haladta meg a 15 százalékot. A külföldi diákok számának növekedése az amerikai műszaki egyetemeken azzal a veszéllyel jár — állapítja meg a tanulmány —, hogy a következő években számos területen csökkenhet az USA technológiai előnye, mert a végzett szakemberek „haza-viszik” megszerzett tudásukat.

Ez a veszély más oldalról is fenyegeti az amerikai műszaki eredményeket, az ország állami és magán kutatóintézeteiben foglalkoztatott mérnököknek és tudósoknak ugyanis 20 százaléka külföldi. Hazatérésük ugyancsak „megcsapolhatja” az amerikai műszaki haladást, amely — a jelek szerint — újabban a gazdasági versenytársak szakember-utánpótlását is biztosítja.

Munkaerőgondok az amerikai államhivatalokban?

New York-i tudósítónktól:

A Yale intézet tanulmánya szerint a felsőfokú oktatási intézményekből kikerülő amerikai fiatalok számára mind kevésbé vonzó az állami hivatalokban való elhelyezkedés. A hivatalnoki pálya iránt számottevően csökken az érdeklődés, s ez oda vezethet, hogy rövid időn belül munkaerőgondokkal kényyszerülnek szembenézni az USA kormányhivatalai.

A Yale egyetemen tavaly végzett 127 hallgatóból 110 a magánszektorban helyezkedett el. Az államhivatalokban kínált állásokat jóval kevesebben pályázták meg, mint a korábbi években.

A pályakezdő fiatalok csökkenő érdeklődése az államhivatalnoki pálya iránt egyértelműen gazdasági okokkal magyarázható. 1969 és 1984 között az állami hivatalokban dolgozók fizetésének vásárlóereje 4 százalékkal csökkent. Ezzel szemben ugyanebben az időszakban a vállalatoknál dolgozó közép-

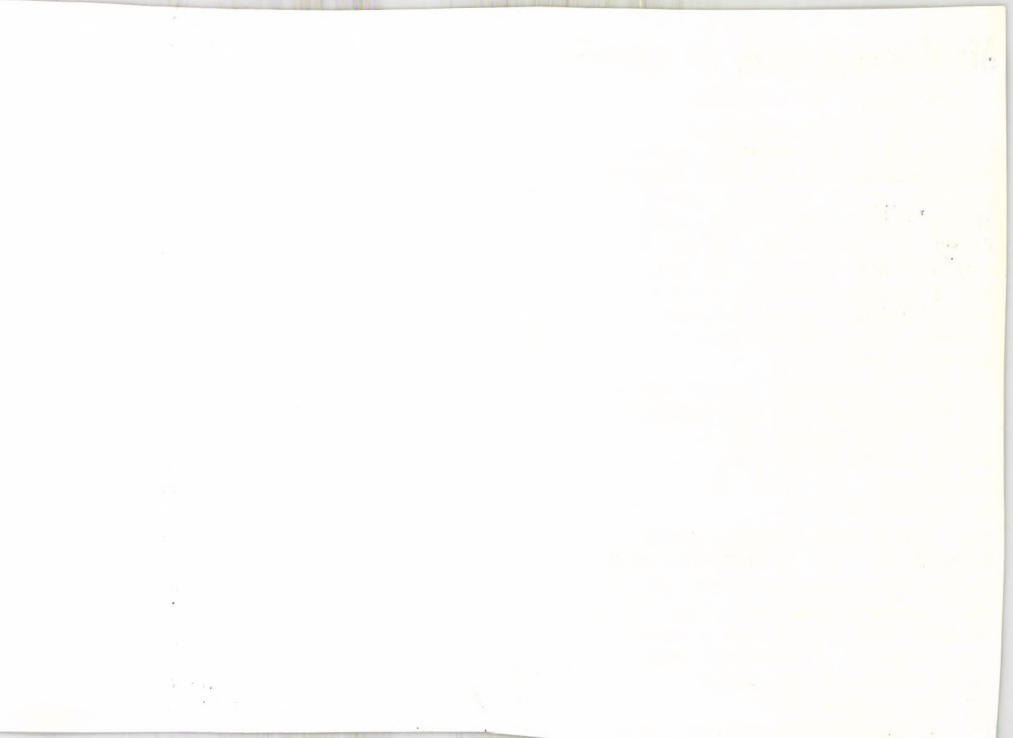
vezetők keresetének vásárlóereje 68 százalékkal növekedett. (Érdemes megjegyezni, hogy a képviselőház tagjainak, valamint a vezető állású kormányhivatalnokok fizetésének vásárlóereje 39 százalékkal mérséklődött az adott időszakban.)

Reagan elnök vissza akarja állítani az államhivatalnoki foglalkozás anyagi megbecsülését és vonzerejét, ezért elnöki különbizottságot hozott létre. A bizottság vezetője *James Ferguson*, a *General Foods* élelmiszeripari konszern elnöke. A testület feladata az államhivatalnoki fizetések vizsgálata és javaslattétel azok emelésének mértékére.

87-III-11.

**Nyersanyagpiaci ákról
és jegyzésekről**

**12 és 15 óra között a
228-014/36 számú telefonon
adunk felvilágosítást.**

FOGLALKOZTATÁS

Az amerikai nők kétharmada állásban van

Az USA Maryland államának egyeteme felmérést készített a női foglalkoztatottság országos helyzetéről. A tanulmány megállapítja, hogy napjainkban az amerikai nők kétharmada dolgozik, míg a századfordulón ez az arány még a 20 százalékot sem érte el. A második világháború után a nők azért álltak tömegesen munkába, hogy keresetükkel emelkedjék családjuk életszínvonala. A hetvenes évek női elhelyezkedési hullámának már más oka is volt: a nők társadalmi helyzete megváltozott az USA-ban is. De a jelentős infláció is szükségessé tette a családi jövedelmek kiegészítését. A nők munkába állása nélkül az amerikai családok nagyobbik részének számottevő életszínvonal-csökkenéssel kellett volna számolnia.

A nők átlagos évi jövedelme 1985-ös dolláron számolva, 1955-ben 11 ezer dollár volt. Ez az összeg 1973-ra 15 500 dollárra növekedett. 1981-ben 14 500 dollárra esett vissza, tavaly viszont elérte a 16 ezer dollárt. Azonos munkakörben a nők átlagosan 64 százalékát kapják a férfidolgozók fizetésének — állapítja meg az egyetemi tanulmány. A 20—24 év kö-

zötti nődolgozók viszont jobban megközelítették a férfiak fizetését; ők 14 százalékkal kapnak kevesebbet ugyanazért a munkáért, mint a férfiak.

Három évtizeddel ezelőtt a nőket elsősorban a termelés, a gyáripár foglalkoztatta az Egyesült Államokban. Évtizedünkben a nők többsége a szolgáltató ágazatban talál foglalkoztatást. Egyes szakmák — pénztáros, banktisztviselő, postai alkalmazott stb. — szinte teljesen elnőiesedtek.

A nők szerepének növekedését az amerikai gazdasági életben jól jelzi, hogy egyes szakmákban az egyetemekről, főiskolákról kikerülő diplomások mind nagyobb része a hölgyek soraiból kerül ki. Az 1985-ben végzett orvosok 30 százaléka, a jogászok 31, a tanárok 70 százaléka nő volt.

Az elmúlt négy évtizedben 30 millió „női” munkahelyet teremtettek az USA-ban, s ma már az összes foglalkoztatott fele nő. A munkaügyi előrejelzések szerint az ezredfordulóig a nők foglalkoztatási aránya tovább növekszik, s számítások szerint elérheti a 60 százalékot.

G. Gy.

ÉLEZŐDIK A VERSENY AZ AMERIKAI FÉNYFORRÁSPIACON

A Philips cég amerikai leányvállalata, a *North American Philips Corp.* 15 millió dolláros reklámkampányt indított az Egyesült Államokban piaci részesedésének növeléséért. A Philips elsősorban háztartási égőiről ismert az USA-ban, a szórakoztató elektronikai cikkek terén nemigen tud versenyezni a japán és a hazai gyártókkal.

Az Egyesült Államokban a háztartások évente körülbelül egymilliárd dollárt költenek új világyegekre. A piac mintegy 50 százalékát a *General Electric* tartja a kezében, GE-lámpák gyakorlatilag az Egyesült Államok egész területén vásárolhatók. 15–15 százalékos részesedést tudhat magáénak a *Sylvania*, valamint a Philips. Az utóbbi években számottevően megnövekedett a háztartási fényforrások bevétele Dél-Kelet-Ázsiából valamint Magyarországról, Lengyelországról és Romániából. Az importégek piaci részesedése a statisztikák tanúsága szerint eléri a 20 százalékot. (A *Tungram* és az amerikai *Action* cég *Action-Tungram* néven ter-

melő vegyesvállalatot működtet New Jersey államban. A vállalat az idén újabb gyártósorok üzembe állításával bővítette háztartási-égő-gyártó kapacitását.)

A Philips reklámkampánya arra hívja fel a vásárlók figyelmét, hogy a cég drágább égőit egyharmad idővel tovább lehet használni, mint a piacon lévő többi lámpát. Jól jellemzi a Philips reklámkampációját, hogy a hirdetésre tervezett 15 millió dollár 2 millió dollárral haladja meg azt az összeget, amennyit egy év alatt a *General Electric* fordít a maga égőinek a reklámozására.

A háztartási égők piacán stabilak az árak, de az előrejelzések szerint a gyártók és az exportőrök kismértékű áresésre számíthatnak 1987-ben. Kedvezőbben alakulnak viszont az úgynevezett professzionális fényforrások (gépkocsilámpa, gázkisüléses fényforrás stb.) árai. Ezekből a termékekből a hazai gyártás részaránya viszonylag csekély, az exportőröknek tehát kedvezőbb értékesítési lehetőségeik kínálkoznak az amerikai piacon.

ERŐTELJESEN NÖVEKSZIK AZ USA PAPIRIMPORTJA

New York-i tudósítómktól:

A kereslet bővülése és a költségcsökkentő intézkedések eredményeként ismét növekszik az Egyesült Államok papíriparának nyeresége. Az idén külföldön is élenkült a kereslet a különleges csomagolópapírok iránt, így az amerikai papíripar összességében 16 százalékkal emelte kivitelét. Növelte az iparág bevételét az újságyomópapír október elsejei áremelése is. A viszonylag kedvező eredmények ellenére a papíripar gyártói az import bővülése, valamint a külföldi versenytársak erősödése miatt panaszkodnak. Ausztria, Belgium és Nigéria idén jelentősen bővítette papíripari kapacitását, s a többlettermelés döntő részét exportálja. A külföldi versenytársak sorra hódítják meg az amerikai papíripar korábbi piacait. A legújabb vetélytárs Brazília, amely a

következő négy évben 25–30 százalékkal bővíti papírgyártó kapacitását.

Az amerikai gyártókat a hazai piacon két területen érinti különösen érzékenyen az import. A képesújságok és vállalati katalógusok előállítására használt papírból a hazai szükséglet 8,4 százalékát elégítik ki importból. 1983-ban a bevétel a hazai kereslet mindössze 3 százalékát fedezte. Az üzleti levelezéshez használt fehér papírnak ma 5,5 százaléka származik külföldről. 1983-ban ez a részarány alig haladta meg az 1 százalékot.

Az amerikai papírgyártók szövetségének felmérése szerint az ország papírgyárai 75–80 százalékos kapacitáskihasználással dolgoznak. Az iparág helyzete akkor kedvező, amikor a termelőkapacitások kihasználtsági foka 89–94 százalék.

Eladja ingatlanüzletágát a Merrill Lynch

New York-i tudósítónktól:

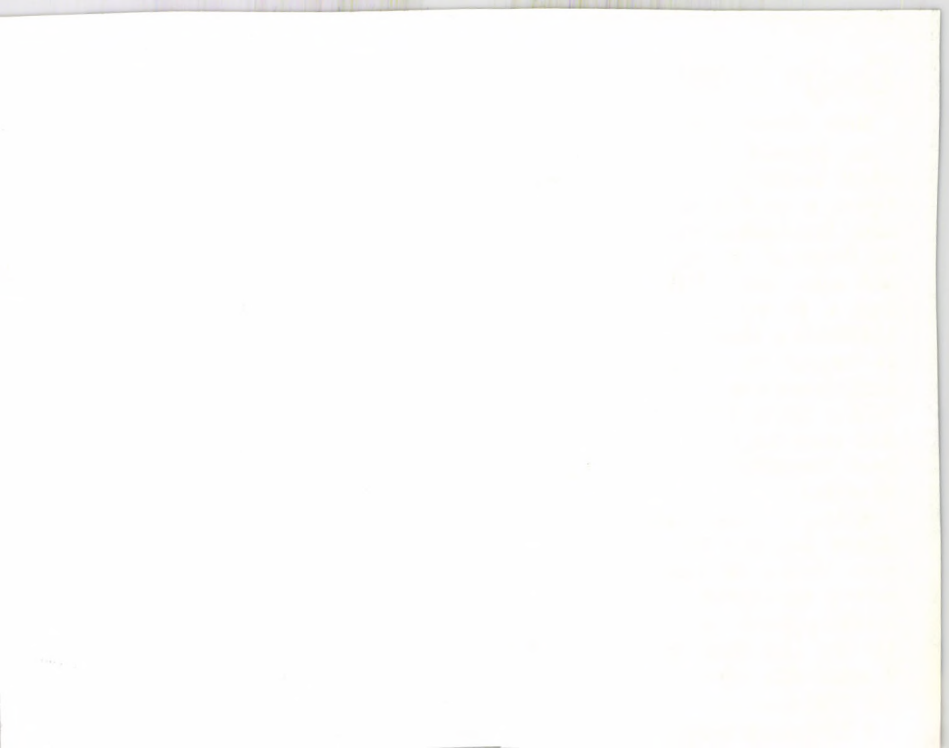
Az Egyesült Államok és a világ egyik vezető tőzsdei cége, a *Merril Lynch* a profiltisztítás jegyében eladja ingatlanközvetítő és -kereskedő üzletágát. A cég vezetői a döntést azzal indokolják, hogy a jövőben a *Merril Lynch* belföldön és külföldön a tőzsdei üzletágra kívánja anyagi és szellemi erőforrásait összpontosítani. (A vállalat az USA-n kívül Londonban és Tokióban rendelkezik nagy tőzsdei értékpapír-forgalmat lebonyolító üzlet-házakkal.)

A *Merril Lynch* tavalyi forgalma, illetve bevétele 7,1 milliárd dollár volt, ennek 88 százaléka származott a beruházási és finanszírozási tevékenységből. Az ingatlanközvetítés és -kereskedelem a forgalom 7 százalékát képviselte. Ez az ágazat 1980-ban még 160 millió dolláros forgalmat bonyolított le 18 mil-

lió dolláros veszteséggel. Tavaly az ingatlanüzletág a *Merril*-nek 10 millió dollár adózás utáni jövedelmet hozott mintegy 600 millió dolláros forgalom mellett.

A kedvező konjunktúrát élvező ágazat eladásából a *Merril Lynch* 550—800 millió dollár bevételre számít, amely összeggel tovább gyarapíthatja majd 2,65 milliárd dolláros vagyonát.

A *Merril* az elkövetkező években tovább akarja fejleszteni és tökéletesíteni, valamint még inkább nemzetközivé kívánja tenni kereskedelmi banki, értékpapír-kereskedői és kereskedelmi tevékenységét. Az 1968 óta működő üzletág eladásának keretében a *Merril Lynch* átadja — az egyelőre ismeretlen vevőnek — ingatlanközvetítői ügynökségét, jelzálogkölcson-finanszírozó intézményeit, valamint munkaközvetítő irodáját is.

Mélyponton

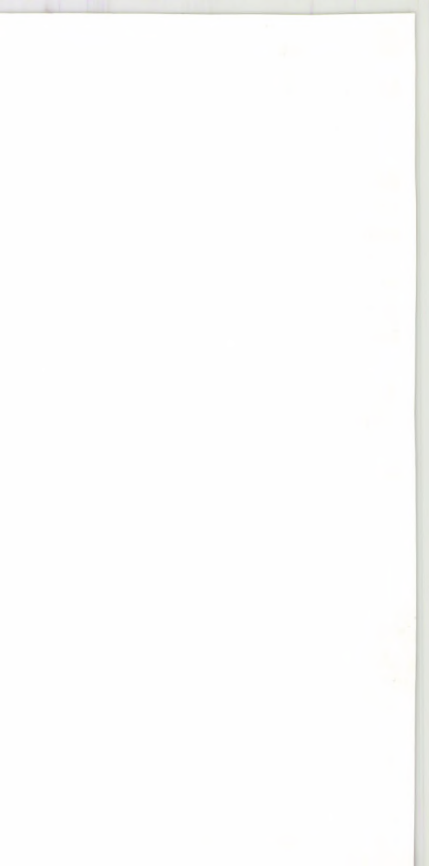
86. okt. 16.

az amerikai elektronikai ipar

New York-i tudósítónktól:

Az idei év első felében az Egyesült Államok elektronikai iparának termelése és az eladások értéke 1,8 százalékkal csökkent az előző esztendő azonos időszakához képest — állapítja meg az amerikai elektronikai vállalatok szövetségének évközi jelentése. Ez az eredmény messze elmarad az évtized első éveinek kétszámjegyű növekedésétől, amelynek eredményeként az iparág 1980 és 1985 között megkét-szerezte forgalmát.

A szövetség előrejelzése szerint 1986-ban az amerikai elektronikai cégek bevétele 2 százalékkal nő a tavalyi évhez képest. Az ágazatot elsősorban néhány felhasználó kulcsiparág — például a számítógépgyártás — kedvezőtlen konjunktúrája és megcsappant kereslete sújtja. Egy felmérés tanúsága szerint az ágazat idén kijut a hullámvölgyből, s 1987-ben az elektronikai alkatrészek keresletének 8 százalékos bővülése következtében fokozni tudja eladásait.

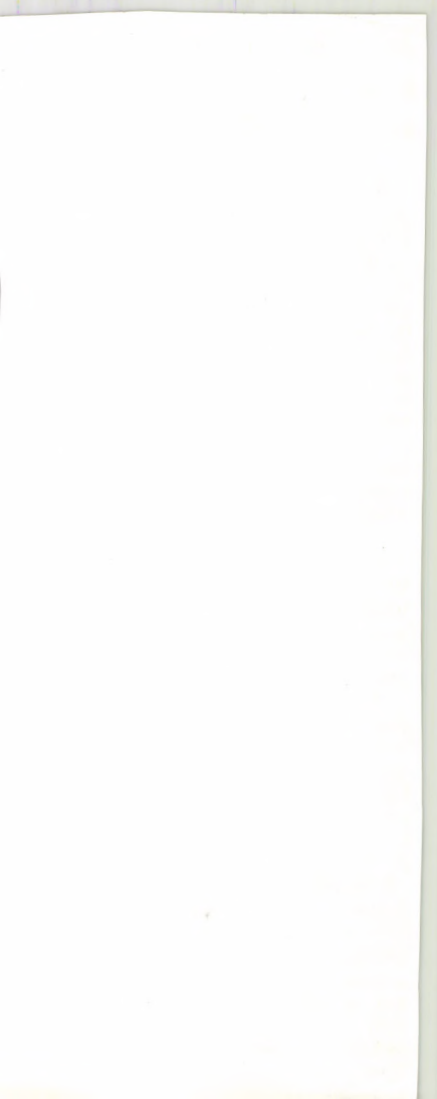
Jelentősen csökken a marhahús-fogyasztás az Egyesült Államokban

86. okt. 14.

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államokban erőteljes kampány bontakozott ki a marhahús és a marhahúsból gyártott húskészítmények fogyasztásának visszaszorítására. A kampány része az egészségesebb táplálkozást hirdető mozgalomnak, amely — többek között — arra hivatkozik, hogy a marhahús nagy a koleszterin- és kalóriatartalma. 1980 óta 13 százalékkal csökkent a marhahús-fogyasztás az Egyesült Államokban. Noha az amerikai táplálkozástudományi szakemberek szerint a sertéshús és -készítmények sem tartoznak a legegészségesebb ételek sorába, a sertéshús-fogyasztás csökkenése jócskán elmarad a marhahúsétól. 1985-ben az egy főre jutó sertéshús-fogyasztás mintegy 30 kilogramm volt, 9 százalékkal kevesebb, mint 1980-ban.

A sertéshús- és -húskészítmények fogyasztása azért csökkent kisebb mértékben, mert az iparág két óriásvállalata, a *Hormel* és az *Oscar Mayer* új feldolgozási és ízesítési technológiákat vezetett be. A húsok zsírtalanítása, valamint a húskészítmények mennyiségi- és ízválasztékának bővítése elnyerte a fogyasztók tetszését. A forgalomba hozott sertéshúsok zsírtartalma az utóbbi 25 évben felére csökkent. Jó példa erre a sonka: húsz esztendővel ezelőtt az USA-ban forgalmazott sonka átlagos zsírtartalma 20 százalék volt, ma nem haladja meg a 7 százalékot,

Profiltisztítás a National Distillersnél

86.
okt. 11.

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államok egyik vezető szeszipari vállalata, a *National Distillers and Chemical Corporation* eladja a szeszitalokat gyártó üzletágát, s a jövőben kizárólag a vegyipari és az energiaágazatra kívánja összpontosítani tevékenységét. Az USA-ban jól ismert márkájú whiskyket, likőröket és borokat előállító üzemek eladásával párhuzamosan a National 575 millió dollárért megvásárolja az *Enron Corporation* vegyipari részlegét. (Az Enron azért adja el vegyipari részlegét, mert a jövőben — ugyancsak a profiltisztítás jegyében — kizárólag alaptevékenységével, a földgáz szállításával, valamint kőolaj- és gázkitermeléssel, illetve kutatással akar foglalkozni.) A National a tervek szerint 400—500 millió dollár bevételhez jut a szeszipari ágazat eladásával.

A vállalat tavaly 2,28 milliárd dolláros forgalmat bonyolított le. A bevételek 45 százaléka a vegyipari, 30 százaléka a szeszipari, 25 százaléka pedig az energetikai tevékenységből származott. A szeszipari ágazat 1985-ben 680 millió dolláros

forgalom mellett 42,6 milliós profitra tett szert, ez a vállalat összes jövedelmének 22 százalékát jelentette. Az „új” National tevékenysége viszont 70:30 százalékos arányban a vegyipar és az energiaszektor között oszlik majd meg.

Az Enron vegyipari részlegének felvásárlásával a National az Egyesült Államok első számú polietilén-gyanta-termelője lesz. (Ebből az anyagból állítják elő a műanyag bevásárló- és reklámtáskákat.) Ezen a területen megelőzi majd az *Union Carbide* és a *Dow Chemical* cégeket. Érdemes megjegyezni, hogy a National az utóbbi 3 évben mintegy 700 millió dollárt fordított cégfelvásárlásra, aminek eredményeként első helyre került az amerikai propángázgyártók listáján.

A profiltisztítás igénye mellett a jól menő szeszipari ágazat eladását azzal is magyarázzák, hogy az Egyesült Államokban egyrésztől csökken a kereslet a szesz italok iránt, másrésztől viszont kiéleződött a verseny az iparágon belül. Az USA-ban legnépszerűbb 25 ital listáján jelenleg a National három terméke szerepel.

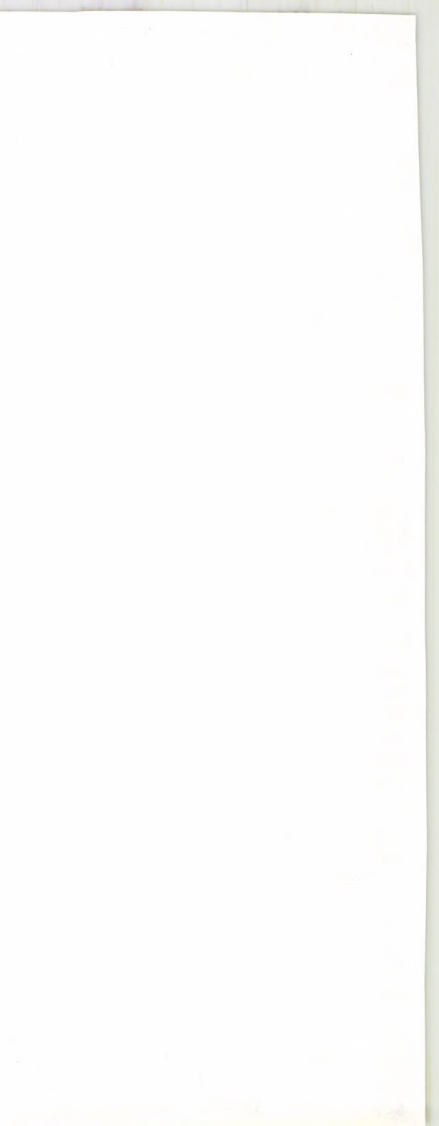
Bővítik tevékenységüket az USA édességgyártói 86. 11. 6.

New York-i tudósítónktól:

Az amerikai csokoládégyártók szakmai szövetségének jelentése szerint a háztartások 84 százaléka vásárol hetente legalább egyszer csokoládét. Az amerikaiak évente mintegy 7 milliárd dollárt költenek cukorkára és csokoládéra, az egy főre jutó édességfogyasztás tavaly megközelítette a 9 kilogrammot. Az édességellenes kampány hatására a hetvenes években 25 százalékkal esett vissza a fogyasztás, a nyolcvanas években viszont eddig 17 százalékos növekedést regisztráltak. A tavalyi számottevő fogyasztásbővülés után 1986 első kilenc hónapjában stagnáltak az édességeladások. Az iparág vállalatai a konjunktúra megtörésének elkerülése végett megkezdték tevékenységük bővítését.

A nagy édességgyártó vállalatok többsége ezentúl a jól jövedelmező fagylaltkészítéssel is foglalkozik. A fagylaltgyártás igen kedvező konjunktúrát élvez az USA-ban: 1981-ben az eladások értéke 1,7 milliárd dollár volt, idén az előrejelzések szerint mintegy 3,5 milliárd dollárért vásároltak fagylaltot. A várakozások szerint 1990-ben az amerikai fagylaltpiac eléri a 7 milliárd dolláros értéket.

Ugyancsak jelentős forgalmat bonyolít le az úgynevezett „rágnivaló iparág”, amelynek eladásai öt esztendő alatt 54 százalékkal, évi 16 milliárd dollárra emelkedtek. A különböző csemegék —ogyoró-félék, sóspálcikák, burgonyaszírom, pattogatott kukorica stb. — piacának felvevőképessége az előrejelzések szerint szinte korlátlan.

Csökken a nyugdíjba vonulók száma az USA-ban

86. okt. 15.

New York-i tudósítónktól:

Az amerikai nyugdíjasok szövetségének jelentése szerint a 65 éven felüli férfiak közül mind kevesebben mennek nyugdíjba. Egy évszázada még a 65 éven felüli férfiak 68 százaléka dolgozott tovább, elsősorban azért, mert az országban még nem volt általános nyugdíjrendszer. 1980-ban viszont a férfiaknak már csak 19 százaléka választotta 65 éves kora után az aktív munkát. Évtizedünkben ismét megfordult az irányzat, s akinek egészségi állapota, valamint munkahelye megengedi, dolgozik tovább, ameddig erejéből futja. A 65 éven felüli férfiak „továbbdolgozását” a szövetség több okkal magyarázza. Az érintettek attól tartanak, hogy a társadalombiztosítási juttatások az elkövetkező években csökkenni majd, fellángolhat viszont a jövedelmet felemésztő infláció.

Ugyancsak tartanak attól, hogy az adóreform miatt összességében csökkenhet a nyugdíjas jövedelem.

Az előrebecslések szerint a nyugdíjba vonulás elkerülésének irányzata a következő évtizedre is jellemző lesz az Egyesült Államokban. Egyrészt a lakosság egészségi állapota tovább javul, másrészt a várható munkaerő-utánpótlás alakulása megköveteli az idős korúak foglalkoztatását. Az USA 13 államában a kötelező nyugdíjbavonulási korhatár 70 év, a többi szövetségi államban nincs ilyen előírás.

A képviselőház az ősz elején fogadott el egy törvényjavaslatot, amely azt célozza, hogy az Egyesült Államok egészében szűnjön meg a kötelező nyugdíjazási korhatár, s mindenki addig dolgozhatson, ameddig lehetőségei engedik.

Dekonjunkktúra

86. fejelet 26.

az amerikai nehézteherautó-gyártásban

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államok autóiipari szövetségének jelentése szerint idén tovább csökken a kereslet a 15 tonnánál nagyobb hordképességű teherautók iránt. Nehéztehergépkocsikból 1984-ben 140 ezret, tavaly 137 ezret értékesítettek a gyártók, s az előrejelzések szerint az idei eladások nem haladják meg a 115 ezer darabot.

A keresletcsökkenés okozta veszteségeket a teherautógyárak a termelési költségek lefaragásával igyekeznek ellensúlyozni. Ennek egyik példája, hogy a nyár végén egyesült a *General Motors* és a *Volvo* amerikai leányvállalatának, a *Volvo White Truck Corporation*nak a nehéztehergépkocsi-gyártó részlege. Az összeolvadás előtt a *Volvo* leányvállalata 10, a *General Motors* pedig 8 százalékkal részesedett a nehézteherautók amerikai piacából. A *Volvo GM Heavy Truck* nevű új cég a tervek szerint számottevően csökkenteni majd a termelési költségeket — elsősorban néhány veszte-

séggel működő GM-üzem bezárása révén.

Az ágazat legnagyobb piaci részesedéssel (23 százalék) rendelkező vállalata, a *Navistar International Corp.* — ugyancsak a költségek csökkentése végett — szorosabbra fűzte együttműködését a *Dana* céggel, amely a *Navistart* futóművekkel és sebességváltó szerkezetekkel látja el. A piaci nehézségek miatt a *Paccar*, valamint a *Mack Trucks* rövidesen kénytelen lesz bezárni néhány teherautógyártó részlegét.

Az autóiipari szövetség szerint továbbra is a *Navistar* marad az ágazat legnagyobb termelője, a második hely megszerzéséért azonban valószínűleg fokozódni fog a verseny a 16—16 százalékos piaci részesedéssel rendelkező *Volvo*—*GM*, a *Paccar*, a *Mack Trucks*, valamint a *Freightliner* között. A jövő évre vonatkozó előrejelzések szerint 1987-ben sem számíthat a nehéztehergépkocsi-gyártó iparág a kereslet és az eladások növekedésére.

25 April 28

86. Sept. 23.

Ismét növekszik a tejtermékek fogyasztása az USA-ban

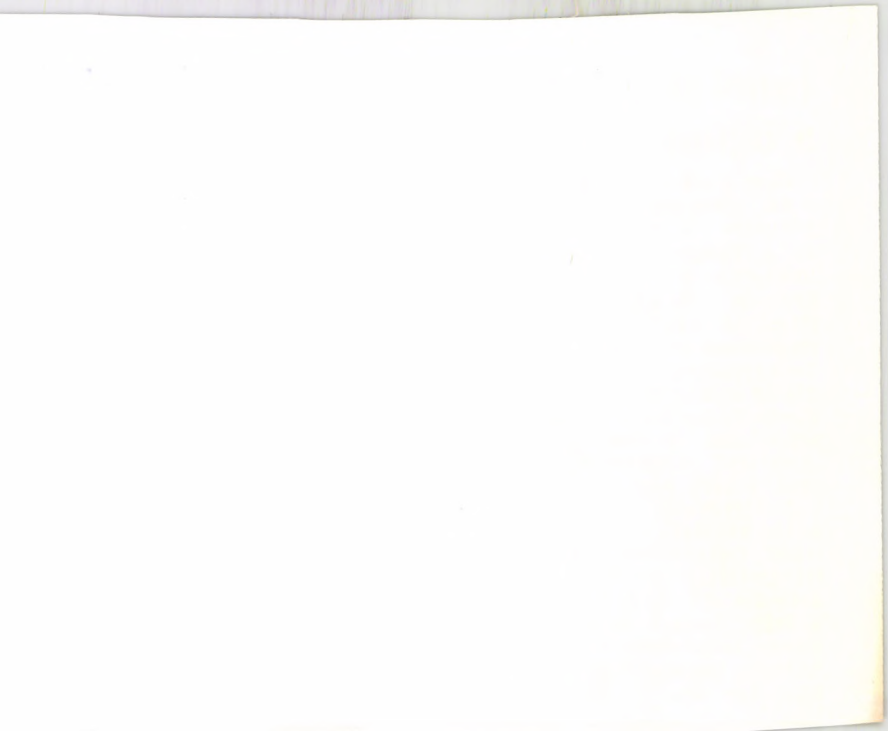
New York-i tudósítónktól:

Az amerikai tejipari szövetség jelentése szerint hozott némi sikert az a kampány, amelyet 1983-ban indítottak a tej- és tejtermékfogyasztás fellendítésére. Az 1983-at megelőző nyolc év során ugyanis meredeken csökkent az országban a tejfogyasztás, s a jelek szerint az eddig 66 millió dollárt felemészítő reklámkampány kezdete óta viszont az amerikaiak évente 7 százalékkal több tejet és tejtermékeket vásárolnak, illetve fogyasztanak.

A fogyasztók körében elsősorban a kis zsírtartalmú, úgynevezett sovány tejtermékek népszerűek. A tejfogyasztás növekedésével párhuzamosan növekedett a farmerek és a tejgazdaságok termelési kedve, s ennek eredményeként hatalmas feleslegek halmozódtak fel az országban. Egy áprilisi felmérés szerint

hűtőházakban és raktárakban 8 millió tonna eladatlan tej és tejtermék halmozódott fel. A raktárkészletek felszámolása végett a kormány április óta anyagi támogatásban részesíti a tehénállományuk egy részét levágó farmereket.

Miközben az amerikai tejfogyasztás — és a raktárak készlete — növekszik, az ágazatban jelentős koncentráció megy végbe. A nagyméretű tejfeldolgozó kombinátok a jelentés szerint gazdaságosan termelnek, s gyorsan tudnak alkalmazkodni a fogyasztó gyakran változó igényeihez. Ennek ékes példája — állapítja meg a szövetség jelentése —, hogy a tejkombinátok a zsír- és a koleszterin-ellenes országos kampány kezdete után néhány héttel már megjelentek a piacon csekély kalóriatartalmú termékekkel.

Áremelkedés az amerikai gyógyszerpiacon

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államok kereskedelmi minisztériumának jelentése szerint 1985 júliusa és 1986 júliusa között 8,7 százalékkal emelkedtek a gyógyszerárak. Ez a kiskereskedelemben mért árnövekedés azért is figyelemre méltó, mert ugyanebben az időszakban a fogyasztói árindex mindössze 1,6 százalékkal emelkedett.

Tavaly az amerikai lakosság 16,5 milliárd dollárt fizetett ki a receptre felírt gyógyszerekért, s ebből az összegből mintegy 4 milliárdot fedeztek az egyéni és az állami biztosítások. A jelentős áremelkedés elsősorban a termelői árképzésnél „rakódott rá” a gyógyszerekre, a kiskereskedelmi árnövelés ehhez képest elhanyagolható mértékű volt.

Az amerikai gyógyszergyártók szövetségének tanulmánya szerint az idei első negyedévet alapul véve a gyógyszergyárak profitja 1986-ban 12,6 százalékkal emelkedik. Tavaly jóval alacsonyabb volt a profitnövekedés. (Érdeemes megjegyezni, hogy az USA-ban a termelővállalatok idén átlagosan 3,5 százalékos profitbővüléssel számolnak.)

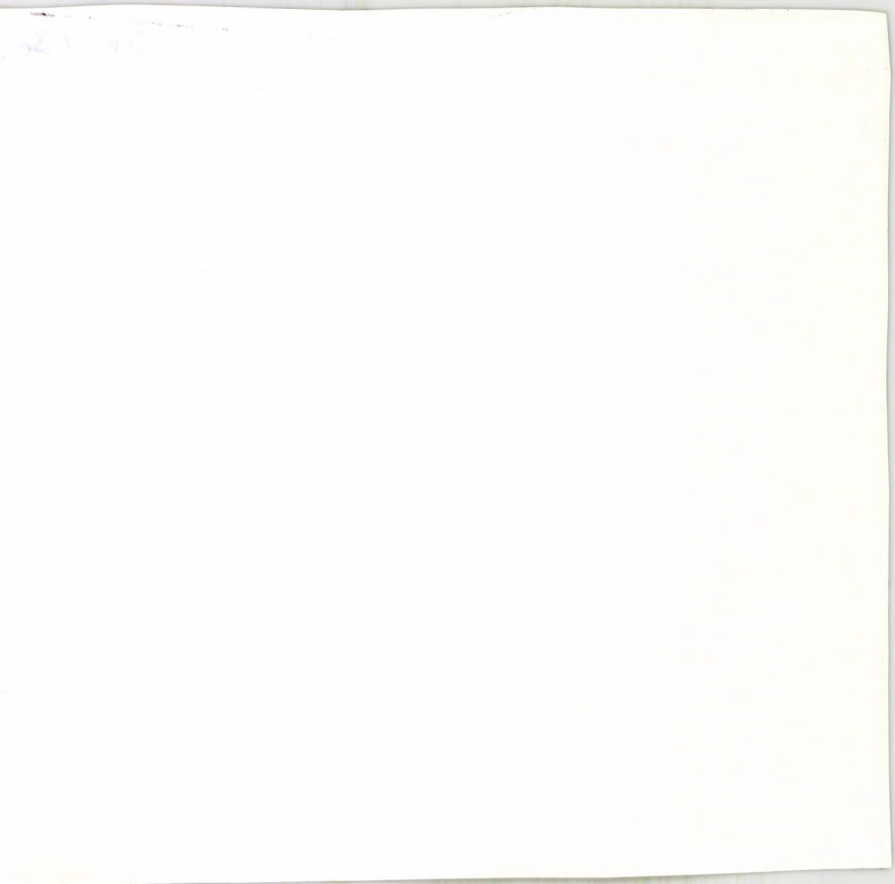
A gyógyszergyárak az áremelke-

dést elsősorban a kutatásra és fejlesztésre fordított kiadásaik növekedésével magyarázzák. Tavaly a gyógyszergyárak 4,1 milliárd dollárt fordítottak erre a célra, vagyis az egészségügyi kutatásokra fordított összeg több, mint egyharmadát. Míg 1981-ben a K+F kiadások a forgalom 13,1 százalékával voltak egyenlők a gyógyszeriparban, tavaly ez az arány már 15,1 százalék volt.

Az áremelkedés a gyógyszerpiacon elsősorban a márkás medicínákra volt jellemző. Nem emelkedett, illetve valamelyest csökkent a generikus gyógyszerkészítmények ára. Ezek a márká nélküli „másolatok” mind nagyobb jelentőségre tesznek szert az amerikai gyógyszerpiacon: jelenleg a piac 18 százalékát uralják a generikus készítmények. Miközben az USA gyógyszerpiaca évi 2 százalékkal bővül, a generikus gyógyszerek eladása évi 20 százalékkal növekszik.

Az egészségügyi kiadások növekedését az USA-ban jól jellemzik az alábbi adatok: 1967-et 100-nak véve a gyógyszerárak indexe 1986 közepén 280,9, a szélesebb értelemben vett egészségügyi ellátásé pedig 434,8 volt.

86. 9. 30.

86.10.1.

FELLENDÜLÉS

A KÁBITÓSZER-TESTANYAGOK PIACÁN

New York-i tudósítónktól:

Nagyszabású országos akció kezdődött az Egyesült Államokban a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására. Ennek keretében egyre több dolgozót köteleznek arra, hogy vesse magát alá a kábítószer-vizsgálatnak: amennyiben bebizonyosodik, hogy idült kábítószer-fogyasztó, kénytelen megválni munkahelyétől.

A *Fortune* magazin 500-as listáján szereplő amerikai nagyvállalatok 30 százaléka már bevezette dolgozóinak kábítószer-tesztelését, az amerikai hadsereg pedig évi 3 millió vizsgálatot végez el. A *Reagan*-kormányzat azt fontolgatja, hogy kötelezővé teszi azoknak az állami alkalmazottaknak a kábítószer-vizsgálatát, akik nemzetbiztonsági szempontból „érzékeny” hivatalokban, beosztásban dolgoznak.

A kábítószer-ellenes küzdelem erősödésével számottevően növekszik a kereslet a testanyagok iránt. Ezeket az anyagokat elsősorban az amerikai gyógyszergyárak, illetve a külföldi cégek amerikai leányvállalatai állítják elő a világon. A legnagyobb termelők közé

tartozik a *Syva Corporation*, valamint a *Hoffmann-La Roche* amerikai leányvállalata. A gyógyszergyárak teszt-termékei kimutatják a szervezetben lévő kokaint, LSD-t, marihuánát, methadont, amphetamint és a többi „vezető” kábítószert.

A bostoni *Biomedical* cég felmérése szerint a testanyagok kereslete a világon 115 millió dollárra tehető, ebből az Egyesült Államok részesedése 80 millió dollár. Az évtized végéig a kereslet megkétszereződésére lehet számítani.

A *Syva* cég jelenleg 40 millió dollár értékben gyárt kábítószer-testanyagokat, a *Hoffmann-Laroche* éves termelési értéke ezen a területen 20 millió dollár. A harmadik amerikai termelő a *Marion Laboratories*, évi 6 millió dolláros eladási értékkel. Az amerikai gyógyszergyárak testanyag-termeléséből a katonaság 20, a tesztlésre szakosodott laboratóriumok 22, a kórházi laboratóriumok pedig 12 millió dollár értékben vásárolnak. Az éves termelésnek több, mint 10 százaléka kerül exportra.

TERJESZKEDIK A GENETECH

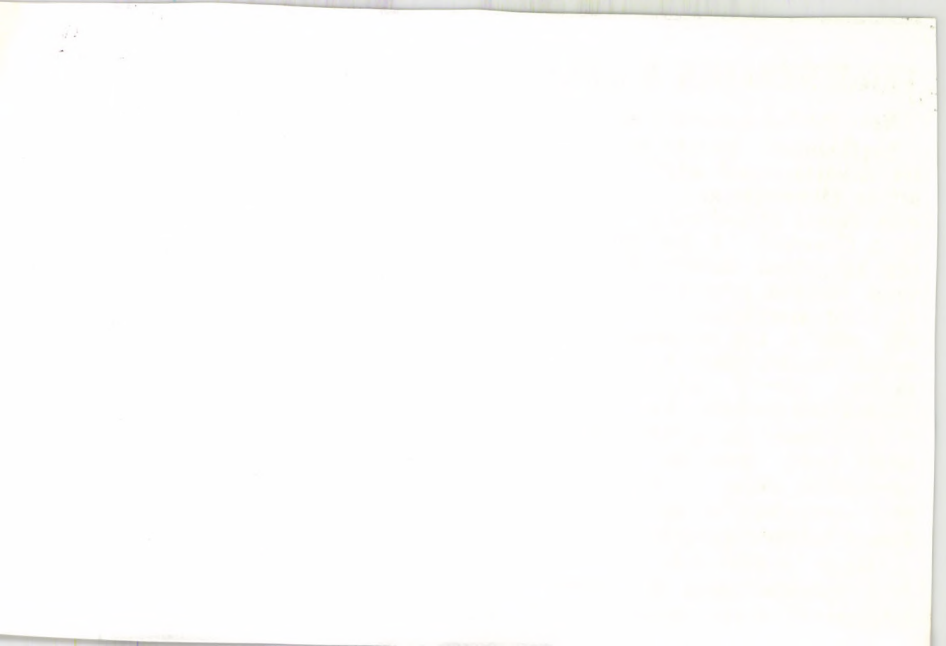
1986. dec. 4.

New York-i tudósítónktól:

Legfontosabb szerződéses partnereivel felvásárlásával bővíti kapacitását és tőkeerejét az Egyesült Államok vezető biotechnológiai vállalata, a Genetech. A San Franciscó-i cég két olyan kutatóintézetet olvaszt magába felvásárlással, amely ez idáig szerződéses kapcsolatban állt vele. A két intézetben a Genetech megbízásából és finanszírozásával három fontos területen folytak előrehaladott kutatások.

Hamarosan piacra kerül az Activase nevű gyógyszer, amely a vérrögöket oldja fel. Ez a gyógyszer elsősorban a szívinfarktuson átesett betegek gyógyítását szolgálja. Nagy bevételt ígér a Genetech és a kutatóintézetek által közösen kifejlesztett emberi növekedési hor-

mon, amelyet az ennek a hiányában szenvedő gyerekek gyógyítására használnak. A Protropin nevű készítmény a Turner-szindróma (szexuális fejlődési rendellenesség) gyógyítására is alkalmas. Az új gyógyszer már kapható, a harmadik negyedévben 12,4 millió dollár bevételt hozott a Genetechnek. Ugyancsak előrehaladott kutatások folynak a gamma interferonnal, amelyet jelenleg amerikai klinikák próbálnak ki, mint rákellenes és vírusellenes készítményt. A kutatóintézetek felvásárlásától a Genetech azt várja, hogy a jövőben kizárólag saját tulajdonában lesz az új készítmények szabadalmi joga, s nem kell majd osztoznia a gyógyszerek eladásából származó jövedelmen.

Nyolcvanöt éves a Gillette

86.12.10

New York-i tudósítónktól:

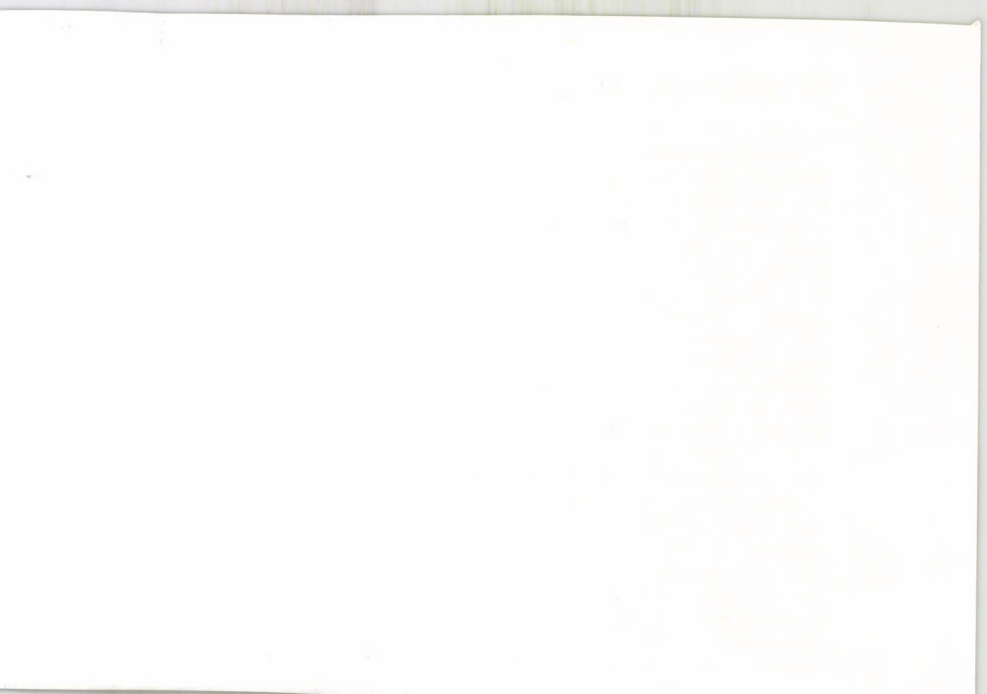
Fennállásának nyolcvanötödik évfordulóját ünnepli idén a világ borotva-bizniszének első számú vállalata, a bostoni székhelyű *Gillette*. A vállalat a világ borotvahab, -készülék és -penge piacának 60—65 százalékát tudhatja magáénak. Tavaly 2,4 milliárd dolláros forgalmat bonyolított le, 1985 első felében forgalma elérte az 1,34 milliárd dollárt. A cég többek között a *Braun* villanyborotva márkának a tulajdonosa és gyártója.

A *Gillette* a borotválkozószerék mellett sikeresen tevékenykedik más üzletágakban is. Testápolási cikkek közül elsősorban dezodorjai ismertek. A *Right Guard* dezodorcsalád részesedése az amerikai piacon 10 százalék. Jól jövedelmez a golyóstoll-gyártás is, a vállalat legismertebb márkája a *Paper Mate*. Néhány éven át jelentős piaci si-

kert hozott a *Cricket* öngyújtók értékesítése, ezt az üzletágot azonban tavaly a *Gillette*-nek el kellett adnia, mert nem bírta a versenyt a *Warner-Lambert's* cég *BIC* öngyújtó-családjával.

Tavaly a *Gillette* 794 millió dollár bevételre tett szert a borotválkozási cikkek értékesítéséből. Ez az ágazat meglehetősen nagy profitot — 266 millió dollárt — eredményezett. A vállalat forgalmának 33 százalékát, profitjának pedig 66 százalékát adják a borotvakészülékek és a pengék.

A szakemberek körében elismert a *Gillette* nemzetközi tevékenysége. A külföldi értékesítési hálózat igen jól szervezett, a *Gillette*-termékek szinte a világ minden országába eljutnak. A vállalat pénzügyi jelentéséből kitűnik, hogy nettó jövedelmének fele a külföldi értékesítésekből származik.

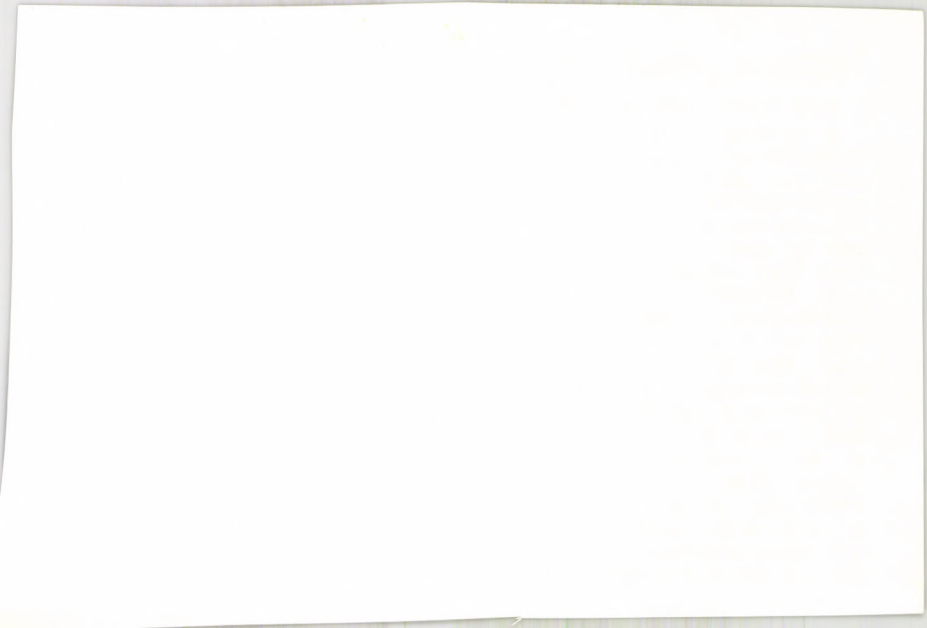
Magas a „mindennapi infláció” az USA-ban 86,12-11.

New York-i tudósítónktól:

A *Manufacturers Hanover* bank közgazdászai átfogó elemzést készítettek azoknak a termékeknek és szolgáltatásoknak az áremelkedéséről, amelyek döntő súllyal szerepelnek az amerikai lakosság mindennapi fogyasztásában. Noha a hivatalos inflációs ráta 1984 és 1986 szeptembere között nem haladta meg az 5 százalékot, a mindennapi vásárlások inflációja ennél sokkal magasabb. A bank számításai szerint a legfontosabb fogyasztási cikkek és szolgáltatások ára az adott időszakban — tehát 24 hónap alatt — 23,9 százalékkal emelkedett. A jelentős eltérés oka az, hogy a hivatalos infláció kiszámításához használt fogyasztói kosár sok tartós fogyasztási cikket is

tartalmaz, s ezek ára valóban csak kismértékben emelkedett.

A mindennapos cikkek közül két év alatt az újságok ára 11, az üdítőitaloké 15,4, a rágógumié 33 százalékkal emelkedett. A kávé ár-emelkedése 78,2, a folyékony mosószerké 46,5, a marhahúsé 25,1, a fogkrémé pedig 40,4 százalékos volt. A puha borítójú könyv ma 16, a taxi 37,1, a fodrász 25, a mozijegy 20, a ruhatisztítás 12,5 százalékkal kerül többbe, mint két évvel ezelőtt. A legnépszerűbb amerikai gyorsételek, a pizza és a hamburger ár-emelkedése 31,6, illetve 9,5 százalékos volt. A telefonbeszélgetések díja 45 százalékkal emelkedett két esztendő alatt.

ISMÉT ZÖLD UTAT KAPOTT A NUTRASWEET

New York-i tudósítónktól:

86-dec.17. Az Egyesült Államok élelmiszer- és gyógyszerhatósága, az FDA megerősítette egy korábbi döntését, amely az aszpartám-tartalmú édesítőszerre, a Nutrasweet-re vonatkozott. A Nutrasweet az USA-ban az egyik legelterjedtebb, kis kalóriatartalmú édesítőszer. Felhasználási köre igen széles, többek között üdítőitalokat, oldódó teákat, fagyaltot, rágógumit édesítenek vele, a Coca Cola cég pedig diétás kólájához használja édesítőszerként. Több fogyasztási érdekvédelmi egyesülés azonban panasszal élt a hatóságoknál, mert véleményük szerint a mesterséges édesítőszer fogyasztása több káros mellékhatással (például a hányinger, levertség stb.) jár együtt.

Az FDA újbóli vizsgálata meg-

erősítette, hogy az aszpartám az egészségre veszélytelen cukorpótló édesítőszer, széles körű felhasználásának továbbra sincs akadálya. Az aszpartámból készült Nutrasweetet jelenleg az Egyesült Államokban 130 féle élelmiszeripari termékben használják édesítőszerként.

Jogosítvány — gyalogosoknak'

Jan
22 -
na

Az Egyesült Allamokban a lakosságnak nincsen személyi igazolványa, a legelterjedtebb azonosítási irat a fényképes jogosítvány. Ezt elfogadják a hatóságok is — hivatalos dokumentumként. Az USA-ban azonban nem rendelkezik mindenki gépkocsivezetői

engedéllyel, így a gyalogosoknak mostanáig egyéb dokumentumokkal — katonakönyv, útlevél — kellett szükség esetén magukat igazolni. Már akinek volt egyéb fényképes okmánya. Most a gyalogosok igazolási gondja is megoldódott, mert az amerikai közle-

kedési hatóságok megkezdték a gyalogosjogosítványok kiadását. A 6 dollár 50 centért beszerezhető fényképes okmány igazolja tulajdonosának személyazonosságát és mindenki hozzájuthat, aki nem tud, vagy nem akar gépkocsit vezetni.

(— asz —)

12.30: Ki nyer ma...
romban. — 12.40: Reklám.
12.45: Nemes Nagy Agnes: A
Föld emlékei. — 12.55: Zenés
státák a természetben.

PETŐFI:

4.30—7.59: Reggeli zenés mű-
sor. — 6.05: Reggeli csúcs. Ze-
ne — szóval. — 7.35: Slágerek
mindenkinek. — 8.00: Hírek.
Időjárás. — 8.05: Orosz Júlia
és Udvardy Tibor operettfelvé-
teleiből. — 8.50: Tíz perc kül-
politika. — 9.00: Hírek. Időjá-
rás. Útközben. — 9.05: Napköz-
ben. Zenés délelőtt. — 12.00:
Hírek németül, oroszul és an-
golul. — 12.10: A Kormorán
együttos Anyámnak című
magylemezéről (szt). — 12.25:
Édes anyanyelvünk. — 12.30:
Népi muzsika. — 13.00: Hírek.
Időjárás. Útközben. — 13.05:
Popzene sztereóban (szt). —
13.45: Időjárás- és vizállásje-
lentés.

3. MŰSOR:

6.00: Hírek. Időjárás. Útköz-
ben. — 6.05: Muzsikáló reggel
(szt). — 7.00: Hírek. Időjárás.
Útközben. — 8.00: Hírek. Idő-

6 *Esti Hírlap*

1987. január 22., csütörtök

pont:
— Főváros

Halló, itt elefánt.
4. este fél 8) — A színi-
előadások részletes szereposz-
tása, rövid tartalma és bérleti
előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

A Kispesti Kisállattenyésztők
Egyesülete január 24—25-én
rendezi 60. kiállítását a XIX.
ker. Batthyány ú. 5. szám
alatti pártszékház termeiben,
9 órától 17 óráig. Bemutatásra
kerül 1000 db galamb, díszma-
dár, baromfi és díszmacska. A
reprezentatív kiállítás az Ifjú
Gárda Művelődési Ház mellett
található. Minden kedves ér-
deklődőt szeretettel vár a ve-
zetőség. (x)

A Hotel Buda Penta ismét
meghirdeti közkezdvelt akció-
ját. Január—február hónapban
minden vasárnap csaknem fél-
áron ebédelhet Budavár étter-
münkben. Az étlapon szereplő
valamennyi étel árából 40%
engedményt adunk. Várjuk
kedves vendégeinket. Címünk:
1013 Budapest I., Krisztina
krt. 41/43. Tel.: 559-932. (x)

Kelendők az allergia elleni

gyógyszerek az USA-ban 86. jún.

New York-i tudósítónktól: 12.

A princetoni *Opinion Research Corporation* felmérése szerint 53 millió amerikai küszködik allergiás és asztmás betegséggel. E két kellemetlen betegség miatt 8 millió munkanap megy veszendőbe, s ugyanennyire teszik az iskolai mulasztott napok számát is. Az allergikus és asztmás megbetegedések évente 800 millió dollár bérkiesést jelentenek a betegeknek. A felmérés szerint évente 3500 halálos áldozatot követel az USA-ban az asztma, és 200 ezerre teszik azoknak a számát, akiket allergiás gyógyszerérzékenység miatt kórházba kell utalni.

1985-ben az Egyesült Államokban 380 millió dollárt költöttek asztma elleni gyógyszerekre. Az allergiás megbetegedések ellen használatos gyógyszerek piaca tavaly meghaladta az egymilliárd dollárt.

gazdasági növekedés üteme. Az energiaszektor kivételével azonban az olajárak csökkenése jövőre felélénkíti a tőkeberuházásokat. A nemzeti össztermék az idén 4 százalékkal bővül, jövőre 3 százalékkal; ilyen tempó mellett a munkanélküliségi ráta marad 9,5 százalék körül. A fogyasztói árak inflációja ez év második felében 3,25 százalékos lesz a tavalyi 3,7 százalék után, majd 1987 végéig 3,25 százalékra lassul.

A japán külkereskedelmi mérleg

VÁLTOZÓ KILÁTÁSOK

Svájcban az idén már csak 0,5 százalékos lesz a munkanélküliségi ráta, de a szomszédos Ausztriában 5,25 százalékra emelkedik — becsléssel az OECD. Nem ígér csupa jó Svájcnak sem, hiszen arra számít, hogy a hazai össztermék reálnövekedése a tavalyi 3,75 százalékot követően az idén csak 2,75 százalékos lesz, jövőre pedig 2 százalékos. Emellett az exportnövekedés is c

Bővül

86. május 27.

a felvonók piaca az USA-ban

New York-i tudósítónktól:

Az építkezési boommal párhuzamosan az évtized elejétől számottevően megnövekedett a kereslet az Egyesült Államokban a felvonók iránt. Míg 1980-ban 309 ezer felvonóra kaptak megrendelést a gyártók, tavaly mintegy félmillió liftet építettek be a lakó-, az iroda- és a középületekbe. 1985-ben 1,2 milliárd dollár bevételre tett szert az iparág három vezető amerikai vállalata, az Otis, a Westinghouse Elevator Company és a Dover Elevator Systems Inc.

Az újabban üvegből, nemesfából és fémből készült felvonók ára átlagosan 15—70 ezer dollár között alakul, de az Otis néhány luxuslift-típusának az ára eléri a 300 ezer dollárt is.

Statisztikusok kiszámították, hogy az USA-ban működő felvonók évente 50 milliárd utast szállítanak, csaknem négy milliárd kilométert tesznek meg. A berendezések meglehetősen biztonságosak: 180 millió liftkilométerre jut egy baleset.

Csenszlovákia	korona (u)
Dánia	korona
Dél-Afrika	rand
Dominica	EC-dollár
Dominikai Köztársaság	peso
Dzsibuti	frank
Ecuador	sucre
Egyenlítői Guinea	C. F. A. frank
Egyiptom	font
Elefántcsontpart	C. F. A. frank
El Salvador	colon
Egyesült Arab Emírségek	dirham
Etiópia	birr (h)
Felső-Volta	C. F. A. frank
Fidzsi-szigetek	dollár
Finnország	márka
Franciaország	frank
Fülöp-szigetek	peso
Gabon	C. F. A. frank
Gambia	dalasi
Ghana	cedi
Görögország	drachma
Grenada	EC-dollár
Grönland	dán korona
Guatemala	quetzal
Guinea	frank
Guyana	dollár
Haiti	gourde
Hollandia	gulden
Holland Antillák	gulden
Honduras	lempira
Hongkong	dollár
India	rúpia

Válságban az amerikai távolsági buszjáratok

New York-i tudósítónktól:

Az amerikai légiközlekedés „de-regulációja” (a szabad verseny) igen nehéz helyzetet teremtett a távolsági autóbusz-közlekedést lebonyolító társaságok számára az Egyesült Államokban. Minthogy a hetvenes évek végén az autóbusz-közlekedésben is szabaddá tették a versenyt, az e területen működő vállalatok nemcsak az olcsó légitarifákkal, hanem egymással is küzdenek.

Az USA két legnagyobb távolsági autóbusz-társasága, a *Greyhound* és a *Trailways* évről évre nagyobb veszteségeket kénytelen elszemvedni. Jól jellemzi a kialakult helyzetet, hogy míg a *Greyhound* New Yorkból az észak-karolinai Raleighbe és vissza 157,50 dollárért szállítja utasait, a *Piedmont* légitársaság a menettéri jegyért mindössze 78 dollárt kér. (Az *Amtrak* vonattársaság ugyanezért az útért 94 dollárt számít fel.)

A *Greyhound* bonyolítja le az amerikai távolsági autóbusz-közlekedés 60 százalékát, útvonalai behálózzák az egész országot. Járatát azonban sorra kénytelen megszüntetni, mert az utasok fokozatosan elmaradnak. A hatvanas évek közepe óta a társaság utasainak száma felére csökkent, 1985-ben már csak 30 millióan vették igénybe távolsági járatait. A csökkenő forgalom következményeként tavalyelőtt 1,7 millió dolláros veszteséget volt kénytelen elkönyvelni a cég.

A múlt évben ismét viszonylag tisztes, 15 millió dolláros nyereséget ért el a *Greyhound*, de csak különböző ésszerűsítési intézkedések és elbocsátások árán. A társa-

ság vezetői már 1986 első felében is ajánlatot tettek alkalmazottaiknak, hogy járuljanak hozzá bérük 9 százalékos és egyéb juttatásaik 5 százalékos csökkentéséhez két-éves időtartamra. A kérést elutasította a szakszervezet, s most, amikor a *Greyhound* ismét előállt a javaslattal, újra nemleges választ kapott. Ezek után nem volt igazán váratlan az a bejelentés, hogy a *Greyhound Corporation* eladja a belföldi távolsági járatait működtető részlegét, a *Greyhound Lines Inc.-t*. A hírek szerint dallasi befektetők egy csoportja veszi meg a céget 350 millió dollárért. Az üzletet március közepéig tervezik lebonyolítani, addig a *Greyhound* változtatások nélkül indítja járatait. 1987. jan. 15.

